

2017

Tilinpäätös

Sisällysluettelo

Tilinpäätös	1	Emoyhtiön tilinpäätös	81
Hallituksen toimintakertomus	1	Tuloslaskelma	81
Konsernin tilinpäätös	9	Tase	82
Tuloslaskelma	9	Rahoituslaskelma	83
Tase	11	Liitetiedot	85
Rahavirtalaskelma	13	Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	85
Laskelma oman pääoman muutoksista	15	Tilinpäätöksen liitetiedot	86
Liitetiedot	16	Liitetiedot 1–19	86
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	16	Osakkeet ja osakkeenomistajat	100
Tilinpäätöksen liitetiedot	24	Hallituksen esitys voittovarojen käyttämisestä . . .	104
Liitetiedot 1–36	24	Tilintarkastuskertomus	105
Tunnusluvut	77		

Hallituksen toimintakertomus vuodelta 2017

Tilinpäätös on laadittu IFRS-standardien mukaisesti.

Markkinatilanne

Kilpailuympäristö on ollut tiukka ja aktiivinen, erityisesti vuoden 2017 toisella puoliskolla. Matkaviestinliittymien vaihtuvuus oli suurempaa kampanjoinnin ja asiakashankintaan tehtyjen panostusten takia. Älypuhelinmarkkinat ovat kasvaneet, ja datapalveluiden käytön suotuisa kehitys on jatkunut. Vuonna 2017 myydyistä matkapuhelimista 93 prosenttia oli älypuhelimia. Matkapuhelinmarkkinoiden kasvua on vauhdittanut entistä laajempi verkon kattavuus ja 4G-nopeuksien kapasiteetti. Kilpailu kiinteän laajakaistan markkinoista lähinnä kiinteistöliittymissä on ollut edelleen tiukkaa. Perinteisten kiinteän verkon liittymien lukumäärä ja käyttö on laskenut.

Suotuisa kehitys IT- ja IPTV-viihdepalveluiden markkinoilla on jatkunut. Myös muiden digitaalisten palveluiden kysyntä on kasvanut.

Liikevaihto, tulos ja rahoitusasema

Liikevaihto ja tulos

Milj. euroa	2017	2016	2015
Liikevaihto	1 787	1 636	1 569
Käyttökate	608	563	532
Vertailukelpoinen käyttökate ¹⁾	613	564	536
Käyttökate-%	34,0	34,4	33,9
Vertailukelpoinen käyttökate-%	34,3	34,5	34,1
Liikevoitto	378	339	312
Vertailukelpoinen liikevoitto ¹⁾	384	349	322
Liikevoitto-%	21,2	20,7	19,9
Vertailukelpoinen liikevoitto-%	21,5	21,4	20,5
Oman pääoman tuotto, %	33,5	27,1	27,0

¹⁾ 2017 ei sisällä 3,9 milj. euron uudelleenjärjestelykuluja, 3,1 milj. euron yritysoston hankintamenoja ja myydyistä liiketoiminnoista saatua 1,5 milj. euron myyntivoittoa. Vuoden 2016 käyttökate ei sisällä Anvian hankintaan liittyvää 1,7 milj. euron hankintamenoa eikä Tansecin osakkeiden myynnistä saatua 0,6 milj. euron myyntivoittoa. Muutokset on laskettu käyttämällä tarkkoja lukuja ennen pyöristystä.

Liikevaihto kasvoi 9 prosenttia. Viimeaikaiset hankinnat (Anvia, Starman ja Santa Monica Networks), mobiilipalveluliiketoiminnan kasvu ja laitemyynti Suomessa ja Virossa sekä digitaaliset palvelut molemmissa asiakassegmenteissä kasvattivat liikevaihtoa. Mobiilin yhdysliikenteen ja roaming-liikevaihdon aleneminen ja perinteisten kiinteän verkon palvelujen käytön ja liittymämäärän väheneminen molemmissa segmenteissä heikensivät liikevaihtoa.

Vertailukelpoinen käyttökate kasvoi 9 prosenttia lähinnä viimeaikaisten hankintojen, liikevaihdon kasvun ja tuottavuuden tehostamistoimien seurauksena. Vertailukelpoinen liikevoitto kasvoi 10 prosenttia.

Nettorahoitustuotot ja -kulut olivat 25 miljoonaa euroa (-18). Parannus oli pääasiassa seurausta Comptelin osakkeiden mynnistä syntyneestä 44 miljoonan euron myyntivoitosta. Tuloslaskelman tuloverot nousivat -67 miljoonaan euroon (-63). Tämä oli seurausta lähinnä paremmasta tuloksesta ennen veroja. Elisan nettotulos oli 337 miljoonaa euroa (257) ja osakekohtainen tulos oli 2,11 euroa (1,61). Vertailukelpoinen tulos ilman Comptelin osakkeiden myyntiä ja muita kertaluonteisia eriä oli 297 miljoonaa euroa (265) ja osakekohtainen tulos oli 1,86 euroa (1,66).

Rahoitusasema

Milj. euroa	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015
Nettovelka	1 073	1 124	962
Nettovelka/käyttökate ¹⁾	1,8	2,0	1,8
Velkaantumisaste, %	103,2	115,7	103,9
Omavaraisuusaste, %	40,5	38,5	41,4

Milj. euroa	2017	2016	2015
Kassavirta investointien jälkeen	300	65	253
Investoinnit osakkeisiin	40	49	13
Osakkeiden ja liiketoimintojen myynti	-48		
Lainajärjestelyt	-45	167	
Vertailukelpoinen kassavirta investointien jälkeen	246	281	266

¹⁾ (korolliset velat – rahavarat) / (neljän edellisen vuosineljänneksen vertailukelpoinen käyttökate)

Kassavirta investointien jälkeen oli 300 miljoonaa euroa (65) ja 246 miljoonaa euroa (281) ilman osakesijoituksia, osakkeiden myyntiä ja lainajärjestelyä. Vertailukelpoista kassavirtaa heikensivät suuremmat käyttöomaisuusinvestoinnit ja lisenssimaksut sekä muutos nettokäyttöpääomassa. Kassavirtaa vahvisti kasvanut käyttökate.

Rahoitusasema ja maksuvalmius ovat hyvällä tasolla. Nettovelka laski 1 073 miljoonaan euroon (1 124). Käteisvarojen ja nostamattomien komittoitujen luottolimiittien määrä vuoden lopussa oli 344 miljoonaa euroa (214).

Konsernirakenteen muutokset

Elisan AS Starman-, Santa Monica Networks AS- ja Santa Monica Networks Oy -yrityssotot saatiin päätökseen 20.4.2017, ja hankitut yritykset yhdisteltiin Elisan tilinpäätökseen 1.4.2017 alkaen.

Kesäkuussa 2017 Elisa nosti omistuksensa Tampereen Tietoverkko Oy -kaapeli-TV-yrityksessä 99 prosenttiin ostamalla 35,1 prosentin osuuden. Syyskuussa 2017 Elisa osti jäljellä olevat osakkeet, ja sen hallussa on tällä hetkellä 100 prosenttia osakkeista. Lokakuussa 2017 Elisa Oyj ja Tampereen Tietoverkko Oy allekirjoittivat sulautumissopimuksen, jonka mukaan Tampereen Tietoverkko sulautuu Elisa Oyj:hin maaliskuussa 2018.

Seuraavat yritykset sulautuivat Elisaan toukokuussa 2017: Fiaset, Fonetic, JMS Group, Helsingin Netti Media, Kymtel, Kympnet, Planetmedia, Kotkan Tietoruutu, Telcont ja Gisforest.

Heinäkuussa 2017 Anvia TV ja Anvia Hosting sulautuivat Elisaan, ja Anvia IT-Palvelut sulautui Elisa Appelsiiniin. Anvia Telecom sulautui Elisaan elokuussa 2017.

Henkilöasiakkaat

Milj. euroa	1-12/2017	1-12/2016
Liikevaihto	1 125	1 029
Käyttökate	388	354
Vertailukelpoinen käyttökate	391	355
Käyttökate-%	34,5	34,4
Vertailukelpoinen käyttökate-%	34,8	34,4
Liikevoitto	247	211
Vertailukelpoinen liikevoitto	250	220
Käyttöomaisuusinvestoinnit	164	143

Muutos lasketaan käyttämällä tarkkoja lukuja ennen pyöristystä

Liikevaihto kasvoi 9 prosenttia. Viimeaikaisilla yritysostoilla, mobiilipalveluilla, laitemyynnillä ja digitaalisten palveluiden kasvulla oli positiivinen vaikutus liikevaihtoon. Liikevaihtoa heikensivät perinteisen kiinteän verkon käytön ja liittymämäärän väheneminen sekä mobiilin yhdysliikenteen ja roaming-liikevaihdon aleneminen.

Vertailukelpoinen käyttökate kasvoi 10 prosenttia lähinnä liikevaihdon kasvun ja tuottavuuden tehostamistoimien seurauksena.

Yritysasiakkaat

Milj. euroa	1-12/2017	1-12/2016
Liikevaihto	663	606
Käyttökate	219	209
Vertailukelpoinen käyttökate	222	210
Käyttökate-%	33,1	34,5
Vertailukelpoinen käyttökate-%	33,5	34,6
Liikevoitto	131	129
Vertailukelpoinen liikevoitto	134	129
Käyttöomaisuusinvestoinnit	82	83

Muutos lasketaan käyttämällä tarkkoja lukuja ennen pyöristystä

Liikevaihto kasvoi 9 prosenttia. Viimeaikaiset yritysostot, laitemyynti sekä mobiilipalveluiden ja digitaalisten palveluiden kasvu paransivat liikevaihtoa. Mobiilin yhdysliikenteen ja roaming-liikevaihdon aleneminen ja perinteisten kiinteän verkon palvelujen käytön ja liittymämäärän väheneminen heikensivät liikevaihtoa.

Vertailukelpoinen käyttökate kasvoi 6 prosenttia lähinnä liikevaihdon kasvun ja tuottavuuden tehostamistoimien seurauksena.

Henkilöstö

Vuonna 2017 Elisan henkilöstömäärä oli keskimäärin 4 614 (4 247). Henkilöstökulut kasvoivat 304 miljoonaan euroon (275) pääasiassa viimeaikaisten hankintojen ja suurempien pitkän aikavälin kannustinjärjestelmän kulujen vuoksi. Vuoden 2017 lopussa henkilöstömäärä oli 4 715 (4 301). Henkilöstömäärät segmenteittäin kauden lopussa olivat seuraavat:

	31.12.2017	31.12.2016
Henkilöasiakkaat	2 793	2 424
Yritysasiakkaat	1 922	1 877
Yhteensä	4 715	4 301

Henkilöstömäärän lisäys johtuu pääasiassa viimeaikaisista Starman- ja Santa Monica Networks -kaupoista.

Investoinnit

Milj. euroa	1-12/2017	1-12/2016
Investoinnit käyttöomaisuuteen, josta	246	226
– Henkilöasiakkaat	164	143
– Yritysiasiakkaat	82	83
Osakkeet	104	108
Yhteensä	350	334

Pääasialliset investoinnit liittyivät 4G-verkkojen kapasiteetin ja peittoalueen kasvattamiseen sekä muihin verkkoihin ja IT-investointeihin.

Rahoitusjärjestelyt ja luokitukset

Voimassa olevat rahoitusjärjestelyt

Milj. euroa	Enimmäismäärä	Käytössä 31.12.2017
Komittoidut luottolimiitit	300	0
Yritystodistusohjelma ⁽¹⁾	350	115
EMTN-ohjelma ⁽²⁾	1 000	780

¹⁾ Kotimainen yritystodistusohjelma, ei komittoitu

²⁾ Eurooppalainen joukkovelkakirjaohjelma, ei komittoitu

Pitkien lainojen luokitukset

Luokittaja	Luokitus	Näkymä
Moody's Investor Services	Baa2	Vakaa
S&P Global Ratings	BBB+	Vakaa

Konsernin käteisvarojen ja nostamattomien komittoitujen luottolimiittien määrä 31.12.2017 oli 344 miljoonaa euroa (214).

S&P Global Ratings vahvisti Elisan BBB+ -luokituksen ja näkymät vakaiksi 24.4.2017. Moody's Investor Service vahvisti Elisan Baa2 -luokituksen ja näkymät vakaiksi 21.4.2017.

Osakkeet

Osakkeiden vaihto perustuu Nasdaq Helsingissä ja vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla tehtyihin kauppoihin. Pääöskurssit perustuvat Nasdaq Helsingin tietoihin.

Osakkeiden pörssivaihdon kehitys	1-12/2017	1-12/2016
Nasdaq Helsinki, milj. euroa	104,5	105,7
Muut markkinapaikat, milj. euroa ¹⁾	151,9	190,6
Kokonaisvaihto, milj. euroa	256,5	296,2
Vaihto, milj. euroa	8 627,8	9 577,1
% osakkeista	153,3	177,0

Osakkeet ja markkina-arvot	31.12.2017	31.12.2016
Osakkeita, kpl	167 335 073	167 335 073
Omat osakkeet	7 801 397	7 715 129
Ulkona olevat osakkeet	159 533 676	159 619 944
Pääöskurssi, euroa	32,72	30,93
Osakekannan markkina-arvo, milj. euroa	5 475	5 176
Omien osakkeiden rahasto, %	4,66	4,61

¹⁾ Muut markkinapaikat Fidessa Fragmentation -raportin mukaan

Osakkeita	Osakkeita, kpl	Omat osakkeet	Ulkona olevat osakkeet
Osakkeet 31.12.2016	167 335 073	7 715 129	159 619 944
Suoritusperusteinen osakepalkkiojärjestelmä 1.2.2017 ¹⁾		-133 326	133 326
Siirto omien osakkeiden rahastoon 16.5.2017 ²⁾		215 000	-215 000
Sitottava osakepalkkiojärjestelmä 15.12.2017 ³⁾		-2 300	2 300
Siirto omien osakkeiden rahastoon 21.12.2017 ⁴⁾		6 894	-6 894
Osakkeet 31.12.2017	167 335 073	7 801 397	159 533 676

¹⁾ Pörssitiedote 1.2.2017, ²⁾ Pörssitiedote 16.5.2017, ³⁾ Pörssitiedote 15.12.2017, ⁴⁾ Pörssitiedote 21.12.2017

Tutkimus ja kehitys

Vahva panostus tutkimukseen ja palveluiden kehittämiseen on tärkeä osa Elisan liiketoimintaa. Palveluja kehitetään pääasiassa tavanomaisen liiketoiminnan yhteydessä, jolloin se lasketaan normaaleihin liiketoimintakuluihin. Elisa käytti tutkimus- ja kehittämistoimintaan 10 miljoonaa euroa (11), mikä on 0,6 prosenttia (0,7) liikevaihdosta. Tutkimus- ja kehittämismenoista 8 miljoonaa euroa (10) on aktivoitu vuonna 2017.

Varsinainen yhtiökokous ja hallituksen järjestäytymiskokous

Elisa Oyj:n varsinainen yhtiökokous päätti hallituksen ehdotuksen mukaisesti, että yhtiökokouksen vahvistaman taseen 31.12.2016 perusteella jaetaan osinkoa 1,50 euroa osakkeelta. Osinko maksettiin osakkaille 19.4.2017.

Yhtiökokous vahvisti tilinpäätöksen vuodelta 2016. Hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle myönnettiin vastuuvapaus vuodelta 2016.

Yhtiön hallituksen jäsenmääräksi vahvistettiin seitsemän (7). Hallitukseen valittiin seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen päättyväksi toimikaudeksi uudelleen nykyiset hallituksen jäsenet Raimo Lind, Clarisse Berggårdh, Petteri Koponen, Leena Niemistö, Seija Turunen ja Mika Vehviläinen sekä uutena jäsenenä Antti Vasara.

Yhtiön tilintarkastajaksi valittiin tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab. Päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Toni Aaltonen.

Yhtiökokous päätti yhtiön yhtiöjärjestyksen muuttamisesta siten, että yhtiökokous valitsee hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Muutosta sovelletaan vuoden 2018 yhtiökokouksesta lähtien.

Yhtiökokous päätti, että Yomi Oyj:n osakkeenomistajien oikeus saada Elisa Oyj:n osakkeita sulautumisvastikkeena ja osakkeisiin perustuvat oikeudet päättyvät 6.4.2017. Osakkeista tuli Elisan omia osakkeita. Lisätietoja 6.4.2017 julkaistussa pörssitiedotteessa Elisan varsinaisen yhtiökokouksen 2017 päätökset.

Raimo Lind valittiin hallituksen puheenjohtajaksi ja Mika Vehviläinen varapuheenjohtajaksi. Hallituksen kompen-saatio- ja nimitysvaliokuntaan nimitettiin Raimo Lind (pj), Petteri Koponen, Leena Niemistö ja Mika Vehviläinen sekä tarkastusvaliokuntaan Seija Turunen (pj), Clarisse Berggårdh ja Antti Vasara.

Hallituksen valtuutukset

Vuoden 2017 yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään omien osakkeiden hankkimisesta tai pantiksi ottamisesta yhtiön vapaalla omalla pääomalla. Hankkiminen voidaan toteuttaa suunnattuna. Valtuutuksen enimmäismäärää on 5 miljoonaa osaketta. Valtuutus on voimassa 30.6.2018 saakka. Valtuutusta ei ole käytetty.

Vuoden 2016 yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään uusien osakkeiden antamisesta, yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovuttamisesta ja/tai osakkeisiin oikeutettavien erityisten oikeuksien antamisesta. Valtuutus oikeuttaa toteuttamaan annin suunnattuna. Valtuutuksen enimmäismäärä on 15 miljoonaa osaketta. Valtuutus on voimassa 30.6.2018 saakka. Valtuutuksen aikana on luovutettu 137 466 omaa osaketta.

Elisan osakkeenomistajien nimitystoimikunta

Elisan Osakkeenomistajien nimitystoimikunnan kokoonpano on ollut 4.9.2017 lähtien seuraava:

- Antti Mäkinen, toimitusjohtaja, nimeäjä Solidium Oy
- Reima Rytsölä, varatoimitusjohtaja, nimeäjä Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Varma
- Timo Ritakallio, toimitusjohtaja, nimeäjä Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen
- Hanna Hiidenpalo, johtaja, sijoitukset, nimeäjänä Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo
- Raimo Lind, Elisan hallituksen puheenjohtaja

Osakkeenomistajien nimitystoimikunta valitsi Antti Mäkinen puheenjohtajaksi.

Osakkeenomistajien nimitystoimikunnan asettamisesta päätti Elisan yhtiökokous vuonna 2012. Sen tehtävänä on valmistella hallituksen jäseniä ja hallituspalkkioita koskevat ehdotukset seuraavalle varsinaiselle yhtiökokoukselle.

Merkittävät oikeudelliset ja sääntelyyn liittyvät asiat

EU:n verkkovierailun vähittäismaksujen poistamista ("Roam Like at Home") koskeva sääntely tuli voimaan 15.6.2017. Euroopan komissio päätti 15.12.2016 yksityiskohtaiset säännöt kohtuukäytön politiikasta ja kestävyysmekanismista. Säännellyt enimmäistukkuhinnat on päätetty EU-tasolla. Säännellyt enimmäistukkuhinnat ovat: 3,2 senttiä/puhemi-nuutti, 1 sentti/SMS ja 7,7 euroa/datagigatavu laskien asteit-tain tammikuuhun 2022 asti. Suomen ja Viron kansalliset viranomaiset ovat myöntäneet Elisalle ja Elisa Eesti AS:lle, kuten Elisan pääkilpailijoille, poikkeusluvan periä lisämaksuja asiakkaidensa verkkovierailukäytöstä EU- ja ETA-maissa. Päätökset ovat voimassa 14.6.2018 saakka.

Virossa 2 600 MHz:n taajuuden huutokauppa oli toisella vuosineljänneksellä. Elisa osti 20 MHz FDD-taajuutta ja 40 MHz TDD-taajuutta 5,8 miljoonalla eurolla. Näitä taajuuksia voidaan käyttää 4G-kapasiteetin lisäämiseen ja myöhemmin 5G-palveluihin. Lisensseillä ei ole vanhene-misaikaa.

Helsingin hovioikeus hylkäsi 5.7.2017 Visual Data Oy:n vaatimuksen saada Elisalta ja useilta muilta teleyrityksiltä 3,5 miljoonaa euroa vahingonkorvauksia ja sille korkoja kilpailulain nojalla (asia liittyy tilaajien yhteystietojen julkai-semiseen). Prosessi käynnistyi syyskuussa 2004. Visual Data on jättänyt valituslupahakemuksen korkeimpaan oikeuteen.

Elisan GSM-toimilupa (900 ja 1 800 MHz), jonka oli määrä päättyä marraskuussa 2017, uusittiin vertailevassa menette-lyssä. Toimilupa on voimassa 31.12.2019 saakka.

Kesäkuussa 2016 Anvia Oyj:n ylimääräinen yhtiökokous hyväksyi Anvian ICT-liiketoiminnan myynnin Elisalle. Yksityinen osakkeenomistaja on nostanut käräjäoikeudessa kanteen Anviaa vastaan yhtiökokouksen päätöksen mitätöimiseksi.

Elisan toimintaan liittyvät oleelliset riskit ja epävarmuustekijät

Riskienhallinta on osa Elisan sisäistä valvontajärjestelmää. Sen avulla pyritään varmistamaan, että yhtiön liiketoi-mintaan vaikuttavat riskit tunnistetaan, niihin vaikutetaan ja niitä seurataan. Yhtiö jakaa liiketoimintaan vaikuttavat risksinsä strategiaan ja operatiivisiin riskeihin sekä vahinko- ja rahoitusriskeihin.

Strategiset ja operatiiviset riskit:

Televiestintäala on erityisen kilpailtu Elisän päämarkkina-alueilla, mikä voi vaikuttaa Elisän liiketoimintaan. Lisäksi ala on voimakkaasti säännelty. Elisaa ja sen liiketoimintaa valvovat ja sääntelevät useat viranomaiset. Sääntely vaikuttaa joidenkin Elisän tuotteiden ja palvelujen hintoihin. Se voi myös vaatia pitkäkestoisia investointeja.

EU:n roamingia ja verkko neutraalisuutta koskevan uuden asetuksen lopulliset vaikutukset ovat yhä avoimia, ja niillä voi olla taloudellista vaikutusta Elisän mobiili liiketoimintaan.

Tietoliikenneteknologian nopea kehitys voi vaikuttaa merkittävästi Elisän liiketoimintaan. Elisän päämarkkina-alue on Suomi, missä matkapuhelinten määrä asukasta kohden on maailman suurimpia ja liittymämäärän kasvu siksi rajallista. Lisäksi kiinteän verkon puhelinliikenteen volyymi on vähentynyt viime vuosina. Nämä tekijät voivat rajoittaa kasvumahdollisuuksia.

Vahinkoriskit:

Yhtiön ydintoiminnot on vakuutettu onnettomuuksista aiheutuvien vahinkojen ja keskeytymisten varalta. Vahinkoriskit ovat myös oikeudenkäynnit ja kanteet.

Rahoitusriskit:

Korkoriskin hallitsemiseksi konsernin lainat ja sijoitukset on hajautettu kiinteä- ja vaihtuvakorkoihin instrumentteihin. Korkoriskin hallitsemiseksi voidaan käyttää korkojohdannaisia. Elisän liiketoimintoihin liittyvistä varoista ja kassavirroista valtaosa on euromääräistä, joten valuuttariski on vähäinen.

Likviditeettiriskien hallinnan tavoitteena on varmistaa konsernin rahoitus kaikissa tilanteissa. Elisalla on käteisvaroja, kommitoituja luottojärjestelyjä ja jatkuva kassavirta, jotka riittävät kattamaan ennakoitavissa olevat rahoitustarpeet.

Likvidien varojen sijoitukset tehdään vahvistettujen limiittien rajoissa taloudellisesti vakaisiin pankkeihin, kotimaisiin yrityksiin ja instituutioihin. Myyntisaamisten luottoriskikeskittymät ovat vähäisiä asiakaskannan suuruuden ansiosta.

Rahoitusriskien hallinta on selostettu konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 34.

Yritysvastuu ja muiden kuin taloudellisten tunnuslukujen raportointi

Elisa julkistaa viidennen verifioidun vastuuraporttinsa osana vuoden 2017 vuosikertomustaan. Vastuuraportti laaditaan GRI-ohjeiston mukaisesti, ja se täyttää muuta kuin taloudellista raportointia koskevat vaatimukset. Raportti sisältää välitavoitteet, suorituskyvyt ja mittarit.

Raportissa huomioidaan Elisän yritysvastuun kannalta olennaiset asiat, kuten yhtiön merkittävimmät taloudelliset, yhteiskunnalliset ja ympäristövaikutukset ja yhtiön riskit, sekä muut toimialan kannalta merkittävät trendit. Johdon kuvaus yritysvastuusta on saatavilla yrityksen sivustolla.

Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä

Elisa on julkaissut erillisen selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä 31.1.2018.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Elisa Oyj:n osakkeenomistajien nimitystoimikunta ehdottaa 12.4.2018 kokoontuvalle varsinaiselle yhtiökokoukselle hallituksen jäsenten lukumääräksi seitsemän (7). Nimitystoimikunta ehdottaa Raimo Lindin, Clarisse Berggårdhin, Petteri Koposen, Leena Niemistön, Seija Turusen ja Antti Vasaran uudelleenvalintaa. Toimikunta ehdottaa edelleen, että hallitukseen valitaan uutena jäsenenä Anssi Vanjoki. Nykyisistä jäsenistä Mika Vehviläinen on ilmoittanut, että hän ei ole käytettävissä uudelleenvalintaan vuoden 2018 varsinaisessa yhtiökokouksessa.

Osakkeenomistajien nimitystoimikunta ehdottaa yhtiökokoukselle, että hallituksen puheenjohtajaksi valitaan Raimo Lind ja varapuheenjohtajaksi Anssi Vanjoki. Lisätietoja 24.1.2018 julkaistussa pörssitiedotteessa.

Näkymät ja ohjeistus vuodelle 2018

Suomen makrotalouksympäristön tilanne on parantunut, mutta pitkän aikavälin rakenteellisia haasteita on edelleen. Kilpailutilanne Suomen televiestintämarkkinoilla jatkuu haasteellisena.

Liikevaihdon arvioidaan olevan samalla tasolla tai hieman parempi kuin vuonna 2017. Viimeaikaisten yritystulosten, mobiilidatan ja digitaalisten palvelujen odotetaan kasvattavan liikevaihtoa. Vertailukelpoisen käyttökateen odotetaan olevan samalla tasolla tai hieman parempi kuin vuonna 2017. Investointien odotetaan olevan enintään 12 prosenttia liikevaihdosta.

Elisa jatkaa tuottavuutta lisääviä toimenpiteitään, esimerkiksi lisäämällä automaatiota ja data-analytiikkaa eri prosesseissa, kuten asiakaskohtaamisissa, verkonhallinnassa ja jakelussa. Tämän lisäksi Elisän jatkuvat laadun parantamistoimenpiteet lisäävät asiakastytyvyyttä ja tehokkuutta sekä pienentävät kustannuksia.

Elisän kehitys uusia, elämyksellisiä ja merkityksellisiä palveluja asiakkailleen tarjoavana yhtiönä jatkuu. Pitkän aikavälin kasvu ja kannattavuuden paraneminen perustuvat mobiilidatamarkkinoiden kasvuun sekä digitaalisiin online- ja ICT-palveluihin.

Voitonjako

Elisan voitonjakopolitiikan mukaan voitonjako on 80–100 prosenttia edellisen tilikauden tuloksesta. Tämän lisäksi osakkeenomistajille voidaan jakaa lisävoitonjakoa. Jakoehdotusta tai päätöstä tehdessään hallitus ottaa huomioon yhtiön rahoitusaseman, tulevat rahoitustarpeet ja asetetut taloudelliset tavoitteet. Voitonjakoon kuuluvat osingonmaksu, pääomanpalautus ja omien osakkeiden osto.

Hallitus ehdottaa varsinaiselle yhtiökokoukselle, että osinkoa maksetaan 1,65 euroa osakkeelta. Voitonjako on 89 prosenttia tilikauden vertailukelpoisesta osakekohtaisesta tuloksesta.

Oikeus yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti jaettaviin varoihin on osakkeenomistajilla, jotka on 16.4.2018 merkitty Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon. Hallitus ehdottaa maksupäiväksi 24.4.2018. Tilikauden voitto lisätään kertyneisiin voittovaroihin.

Hallitus päätti myös ehdottaa yhtiökokoukselle, että hallitukselle annetaan valtuutus enintään 5 miljoonan oman osakkeen hankintaan, joka vastaa 3 prosenttia koko osakekannasta.

HALLITUS

Konsernin tuloslaskelma

milj.euroa	Liite	2017	2016
Liikevaihto	1. 4	1 787,4	1 635,7
Liiketoiminnan muut tuotot	5	5,7	4,4
Materiaalit ja palvelut	6	-695,6	-626,4
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	7. 27	-304,0	-274,8
Liiketoiminnan muut kulut	8	-185,8	-175,9
Käyttökate	1	607,7	563,0
Poistot ja arvonalentumiset	1. 10	-229,7	-223,8
Liikevoitto	1	378,0	339,3
Rahoitustuotot	11	49,1	6,8
Rahoituskulut	11	-23,9	-24,6
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta		0,0	-1,4
Voitto ennen veroja		403,2	320,0
Tuloverot	12	-66,5	-62,6
Tilikauden voitto		336,7	257,4
Tilikauden voiton jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		336,6	257,1
Määräysvallattomille omistajille		0,1	0,3
		336,7	257,4
Tulos/osake (euroa)			
Laimentamaton	13	2,11	1,61
Laimennettu	13	2,11	1,61
Ulkona olevia osakkeita keskimäärin (1000 osaketta)			
Laimentamaton	13	159 607	159 608
Laimennettu	13	159 607	159 608

Laaja konsernin tuloslaskelma

milj.euroa	Liite	2017	2016
Tilikauden voitto		336,7	257,4
Muut laajan tuloksen erät verovaikutus huomioituna			
Erät, jotka voidaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Myytavissä olevat rahoitusvarat	19	-34,7	7,7
Rahavirran suojaukset		0,3	0,5
Muuntoerot		-0,2	0,0
		-34,6	8,3
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Etuuspohjaisen nettovelan uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	28	0,3	-0,3
Laajan tuloslaskelman voitto		302,4	265,4
Laajan tuloslaskelman voiton jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		302,4	265,1
Määräysvallattomille omistajille		0,1	0,3
		302,4	265,4

Konsernin tase

milj.euroa	Liite	31.12.2017	31.12.2016
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	14	758,1	713,9
Liikearvo	15	1 013,5	879,8
Muut aineettomat hyödykkeet	15	177,1	160,0
Osuudet osakkuusyrityksissä	16, 35	1,9	2,2
Myytavissä olevat rahoitusvarat	17-19	7,8	38,9
Laskennalliset verosaamiset	21	16,9	24,6
Myyntisaamiset ja muut saamiset	18, 20	83,7	74,8
		2 058,9	1 894,3
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	22	68,3	55,0
Myyntisaamiset ja muut saamiset	23	407,6	537,0
Tuloverosaamiset		1,2	2,2
Rahavarat	24	44,3	44,5
		521,5	638,7
VARAT YHTEENSÄ	1	2 580,4	2 533,0
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
OMA PÄÄOMA			
Osakepääoma		83,0	83,0
Omat osakkeet		-140,2	-142,9
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		90,9	90,9
Vararahasto		3,4	3,4
Käyvän arvon rahasto		-12,8	21,3
Muut rahastot		381,0	381,0
Kertyneet voittovarot		634,2	534,1
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	26, 27	1 039,6	970,8
Määräysvallattomien omistajien osuus		0,1	0,5
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		1 039,7	971,3

milj.euroa	Liite	31.12.2017	31.12.2016
VELAT			
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	21	23,5	28,5
Eläkevelvoitteet	28	16,0	16,6
Varaukset	29	2,5	3,5
Rahoitusvelat	30	939,6	827,3
Ostovelat ja muut velat	17, 25, 31	25,1	34,0
		1 006,8	909,8
Lyhytaikaiset velat			
Ostovelat ja muut velat	17, 25, 31	349,8	307,7
Tuloverovelat		0,1	0,0
Varaukset	29	6,2	2,9
Rahoitusvelat	30	177,8	341,2
		533,8	651,9
VELAT YHTEENSÄ		1 540,6	1 561,7
OMA PÄÄOMA JA VELAT YHTEENSÄ		2 580,4	2 533,0

Konsernin rahavirtalaskelma

milj.euroa	Liite	2017	2016
Liiketoiminnan rahavirrat			
Voitto ennen veroja		403,2	320,0
Oikaisut			
Poistot ja arvonalentumiset	10	229,7	223,8
Rahoitustuotot (-) ja -kulut (+)		-25,2	17,8
Käyttöomaisuuden myyntivoitot (-) ja -tappiot (+)		-2,1	-0,7
Varausten lisäys (+) / vähennys (-) tuloslaskelmassa		2,2	-2,8
Muut oikaisut		-3,6	0,4
		201,0	238,5
Käyttöpääoman muutos			
Myynti- ja muiden saamisten lisäys (-) / vähennys (+)		-59,2	-3,0
Vaihto-omaisuuden lisäys (-) / vähennys (+)		-10,5	0,6
Osto- ja muiden velkojen lisäys (+) / vähennys (-)		45,0	11,9
		-24,7	9,4
Saadut osingot		0,1	3,5
Saadut korot		4,2	2,2
Maksetut korot		-19,3	-22,0
Maksetut verot		-63,6	-65,1
Liiketoiminnan nettorahavirta		500,8	486,5

milj.euroa	Liite	2017	2016
Investointien rahavirrat			
Tytäryritysten ja liiketoimintojen hankinnat		-35,6	-25,0
Osakkuusyritysten hankinnat			-23,9
Tytäryritysten ehdolliset vastikkeet		-1,0	-0,2
Myytavissä olevien rahoitusvarojen hankinnat		-2,8	
Investoinnit käyttöomaisuushyödykkeisiin		-254,8	-208,9
Tytäryritysten ja liiketoimintojen myynnit			2,4
Myytavissä olevien rahoitusvarojen myynnit		44,4	0,4
Käyttöomaisuushyödykkeiden myynnit		4,0	1,0
Myönnetty lainat			-167,0
Lainasaamisten takaisinmaksut		44,8	
Investointien nettorahavirta		-201,1	-421,3
Rahavirta ennen rahoitusta		299,7	65,2
Rahoituksen rahavirrat			
Pitkäaikaisten lainojen nostot		169,8	150,0
Pitkäaikaisten lainojen maksut		-11,1	-130,8
Lyhytaikaisten lainojen lisäys (+) / vähennys (-)		-214,0	158,5
Rahoitusleasingvelkojen maksut		-3,8	-4,4
Määräysvallattomien omistajien osuuksien hankinta		-1,2	
Maksetut osingot		-239,6	-223,2
Rahoituksen nettorahavirta		-299,9	-49,9
Rahavarojen muutos		-0,2	15,3
Rahavarat tilikauden alussa		44,5	29,1
Rahavarat tilikauden lopussa	24	44,3	44,5

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma								
milj. euroa	Osake- pääoma	Omat osakkeet	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voitto- varat	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2016	83,0	-145,5	90,9	397,7	499,3	925,5	0,5	925,9
Tilikauden tulos					257,1	257,1	0,3	257,4
Muuntoerot					0,0	0,0		0,0
Myytavissä olevat rahoitusvarat				7,7		7,7		7,7
Rahavirran suojaukset				0,5		0,5		0,5
Etuuspohjaisen nettovelan uudelleen määrittämisestä johtuvat erät				-0,3		-0,3		-0,3
Tilikauden laaja tulos				8,0	257,1	265,1	0,3	265,4
Osingonjako					-223,5	-223,5	-0,4	-223,9
Osakepalkitseminen		2,7			3,4	6,1		6,1
Muut muutokset					-2,3	-2,3		-2,3
Oma pääoma 31.12.2016	83,0	-142,9	90,9	405,7	534,1	970,9	0,5	971,3
Tilikauden tulos					336,6	336,6	0,1	336,7
Muuntoerot					-0,2	-0,2		-0,2
Myytavissä olevat rahoitusvarat				-34,7		-34,7		-34,7
Rahavirran suojaukset				0,3		0,3		0,3
Etuuspohjaisen nettovelan uudelleen määrittämisestä johtuvat erät				0,3		0,3		0,3
Tilikauden laaja tulos				-34,1	336,4	302,4	0,1	302,4
Osingonjako					-239,6	-239,6	-0,3	-240,0
Osakepalkitseminen		2,7			6,7	9,4		9,4
Tytäryritysomistuksen lisäys ilman määräysvallan muutosta					-1,1	-1,1	-0,1	-1,2
Muut muutokset					-2,2	-2,2	0,1	-2,1
Oma pääoma 31.12.2017	83,0	-140,2	90,9	371,6	634,2	1 039,6	0,1	1 039,7

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Konsernin perustiedot

Elisa-konserni ("Elisa" tai "konserni") harjoittaa teletoimintaa tarjoten tietoliikenne-, ICT- ja online-palveluja Suomessa ja valituilla kansainvälisillä markkina-alueilla. Konsernin emoyhtiö on Elisa Oyj. Emoyhtiön kotipaikka on Helsinki ja sen rekisteröity osoite on Ratavartijankatu 5. Emoyhtiö Elisa Oyj:n osakkeet on listattu NASDAQ OMX Helsingissä vuodesta 1997 lähtien.

Elisa Oyj:n hallitus on hyväksynyt 30.1.2018 tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Jäljennös tilinpäätöksestä on saatavissa Elisa Oyj:n pääkonttorista osoitteesta Ratavartijankatu 5, Helsinki tai internet-osoitteesta www.elisa.fi.

Tilinpäätöksen laatimisperusta

Elisan konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2017 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Suomen kirjanpitolaisissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyt standardit ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisölaainsäädännön vaatimusten mukaiset.

Tilinpäätöstiedot perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin lukuun ottamatta myytävissä olevia rahoitusvaroja, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja

-velkoja, osakeperusteisia maksuja sekä johdannaisia. Tilinpäätös esitetään miljoonina euroina. Luvut on pyöristetty yhden desimaalin tarkkuudelle.

Konsernitilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä ja harkintaan perustuvia ratkaisuja. Tietoa harkintaan perustuvista ratkaisuista, joita johto on käyttänyt konsernin noudattamia tilinpäätöksen laatimisperiaatteita soveltaessaan ja joilla on eniten vaikutusta tilinpäätöksessä esitettäviin lukuihin, on esitetty laatimisperiaatteiden kohdassa "Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät".

Sovelletut uudet ja uudistetut standardit ja tulkinnat

1.1.2017 käyttöön otetuilla IFRS-standardien vuosittaisilla muutoksilla (Annual Improvements) ei ole ollut vaikutusta konsernitilinpäätöksen tietoihin.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Yhdistelyperiaatteet

Tytäryritykset

Konsernitilinpäätös käsittää emoyhtiö Elisa Oyj:n sekä ne tytäryritykset, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta toteutuu, kun konserni altistuu tai on oikeutettu yhteisön muuttuvaan tuottoon ja se pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käyttämällä yhteisöä koskevaa valtaansa. Tytäryritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä

hetkestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan ja luovutetut tytäryritykset siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa. Konserniyhtiöiden keskinäisen osakeomistuksen eliminoinnissa käytetään hankintamenetelmää. Konsernin sisäiset liiketapahtumat, vaihto- ja käyttöomaisuushyödykkeiden sisäiset katteet, sisäiset saamiset ja velat sekä sisäinen voitonjako eliminoidaan.

Konsernin omistusosuuden muutokset, jotka eivät johda määräysvallan menettämiseen, käsitellään oman pääoman liiketoimina. Määräysvallan menettämisen yhteydessä mahdollisesti jäljellä oleva sijoitus arvostetaan määräysvallan menettämispäivän käypään arvoon ja erotus kirjataan tulosvaikutteisesti. Hankitut yksilöitävissä olevat varat ja vastattaviksi otetut velat arvostetaan hankinta-ajankohdan käypiin arvoihin. Ehdollisen vastikkeen muutokset ja hankintaan liittyvät menot kirjataan tulosvaikutteisesti. Vaiheittain toteutuvassa hankinnassa aiempi omistuosuus arvostetaan käypään arvoon ja syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti.

Määräysvallattomien omistajien osuus hankitusta tytäryrityksestä arvostetaan joko suhteellisenä osuutena hankitun tytäryrityksen nettovaroista tai käypään arvoon. Arvostamisesta päätetään hankintakohtaisesti. Määräysvallattomien omistajien osuuden muutokset kirjataan voittovaroihin.

Tilikauden voiton jakautuminen emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille esitetään tuloslaskelman yhteydessä. Määräysvallattomien omistajien osuus omasta pääomasta esitetään omana eränä taseen omassa

pääomassa. Tytäryritysten tappiot kohdistetaan määräysvallattomille omistajille myös niiden tekemien sijoitusten ylittävältä osalta.

Osakkuusyritykset

Osakkuusyritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta. Huomattava vaikutusvalta syntyy pääasiallisesti silloin, kun konserni omistaa yli 20 prosenttia yrityksen äänivallasta tai kun konsernilla muutoin on huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa. Osakkuusyritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Jos konsernin osuus osakkuusyrityksen tappioista ylittää osuuden osakkuusyrityksessä, sijoitus merkitään taseeseen nolla-arvoon eikä sen ylittäviä tappioita huomioida, ellei konsernilla ole muita velvoitteita osakkuusyritykseen liittyen. Osakkuusyritykset yhdistellään siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut huomattavan vaikutusvallan ja luovutetut osakkuusyritykset siihen saakka, jolloin huomattava vaikutusvalta lakkaa.

Yhteisjärjestelyt

Yhteisjärjestelyt ovat järjestelyjä, joissa konserni käyttää yhden tai useamman osapuolen kanssa yhteistä määräysvaltaa. Yhteisjärjestely on joko yhteinen toiminto tai yhteisyritys. Yhteisyritys on järjestely, jossa konsernilla on oikeuksia järjestelyn nettovarallisuuteen, kun taas yhteisessä toiminnossa konsernilla on järjestelyyn liittyviä varoja koskevia oikeuksia ja velkoja koskevia velvoitteita. Konsernin ainoa yhteisjärjestely on yhteinen toiminto ja sen yhdistely tehdään suhteellista menetelmää käyttäen.

Ulkomaan rahan määräiset erät

Konsernitilinpäätös on esitetty euroina, joka on konsernin emoyhtiön toiminta- ja esittämisvaluutta.

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu toimintavaluutan määräisiksi käyttäen tapahtumapäivänä vallitsevaa kurssia. Monetaariset erät on muunnettu toimintavaluutan määräisiksi tilinpäätöspäivän kurssia käyttäen ja ei-monetaariset erät tapahtumapäivän kurssiin pois lukien käypiin arvoihin arvostetut erät, jotka on muunnettu käyttäen arvostuspäivän valuuttakursseja. Muuntamisesta syntyneet voitot ja tappiot on kirjattu tulospäätöskäytännön mukaisesti. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolella. Valuuttamääräisten lainojen kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Ulkomaisten konserniyritysten tilinpäätösten muuntaminen

Ulkomaisten konserniyritysten tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi kauden keskipäivän taseet tilinpäätöspäivän kurssia käyttäen. Kauden tuloksen muuntaminen eri kursseilla tuloslaskelmassa ja taseessa aiheuttaa taseessa omaan pääomaan kirjattavan muuntoeron, jonka muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin.

Tuloutusperiaatteet

Liikevaihto sisältää liiketoiminnan tavanomaiset myyntituotot vähennettynä myyntiin liittyvillä veroilla ja myönnettyillä alennuksilla. Myynti tuloutetaan, kun palvelu tuotetaan asiakkaalle tai kun tavaran omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle. Tuotot palveluista kirjataan, kun on todennäköistä, että taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja tuotot sekä liiketoimeen liittyvät menot

ovat luotettavasti määritettävissä. Pitkäaikaishankkeiden tulot ja menot kirjataan tuotoiksi ja kuluksi valmistusasteen perusteella, kun hankkeen lopputulos voidaan luotettavasti arvioida. Projektien valmistusaste määritetään kertyneiden työtuntien suhteena arvioituihin kokonaistytunteihin. Kun on todennäköistä, että hankkeen valmiiksi saamiseen tarvittavat kokonaismenot ylittävät hankkeesta saatavat kokonaistulot, odotettavissa oleva tappio kirjataan kuluksi välittömästi.

Konsernin liikevaihto koostuu pääasiallisesti puhe- ja dataliikennetuotoista, kausi-, avaus- ja ylläpitomaksuista sekä laitemyyntituotoista. Myynti tuloutetaan, kun palvelu on suoritettu joko toteutuneiden liikennemäärien tai sopimuksen voimassaolon perusteella. Avausmaksut kirjataan tuotoksi kytkentähetkellä. Etukäteen maksettujen matkapuhelinten puhelukorttien myynti tuloutetaan korttien toteutuneen käytön mukaisesti. Asiakkaalta veloitetuista ulkopuolisen sisältöpalvelun tarjoajan palvelumaksuja ei kirjata tuottoihin.

Palvelusopimukseen voi kuulua tuotteen ja palvelun tai käyttöoikeuden toimittaminen tai suorittaminen (palvelupaketti). Laitteen osuus kirjataan palvelusta erillään.

Yritysassiakkaiden pitkäaikaiset monipuolisia viestintäpalveluja sisältävät palvelusopimukset tuloutetaan sopimuksen kestoajaksi. Yleensä asiakkaalla ei ole oikeutta lunastaa laitteita palvelusopimuksen päättyessä.

Kanta-asiakasohjelmien puitteissa asiakkaat ovat oikeutettuja saamaan tiettyjä alennuksia Elisan tuottamista palveluista ja tuotteista. Asiakkaiden ansaitsemat alennukset kohdistetaan tuottojen vähennykseksi. Konsernilla ei ole tällä hetkellä voimassaolevia kanta-asiakasohjelmia.

Käyttökate

Käyttökatteella tarkoitetaan liikevaihtoa sekä liiketoiminnan muita tuottoja vähennettynä liiketoiminnan kuluilla (materiaalit ja palvelut oikaistuna varastojen muutoksella, työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut ja liiketoiminnat muut kulut).

Liikevoitto

Liikevoitolla tarkoitetaan liikevaihtoa sekä liiketoiminnan muita tuottoja vähennettynä liiketoiminnan kuluilla (materiaalit ja palvelut oikaistuna varastojen muutoksella, työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut ja liiketoiminnat muut kulut), poistoilla sekä arvonalentumisilla.

Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verot ja laskennalliset verot

Tuloslaskelman verokulu muodostuu kauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta ja laskennallisesta verosta. Kauden verot lasketaan verotettavasta tulosta voimassa-olevan verokannan mukaan ja sitä oikaistaan mahdollisilla edellisiin kausiin liittyvillä veroilla.

Laskennalliset verot lasketaan kaikista väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Suurimmat väliaikaiset erot syntyvät käyttämättömistä verotuksellisista tappioista, poistoerosta ja hankintojen yhteydessä tehdyistä käypiin arvoihin arvostuksista. Verotuksessa vähennyskeltottomista liikearvon arvonalentumisista ei kirjata laskennallista veroa. Tytäryritysten jakamattomista voittovaroista ei kirjata laskennallista veroa siltä osin, kun ero ei todennäköisesti purkautu ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa. Laskennallista veroa ei kirjata niiden osakkeiden arvostuserosta, joiden myyntivoitosta ei suoriteta veroa.

Laskennallinen verosaaminen on kirjattu siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää. Laskennalliset verovelat on kirjattu taseeseen kokonaisuudessaan.

Korot ja osingot

Korkotuotot ja -kulut on kirjattu efektiivisen koron menetelmällä ja osinkotuotot, kun oikeus osinkoon on syntynyt.

Aineettomat hyödykkeet

Liikearvo

Ennen vuotta 2004 tapahtuneiden liiketoimintojen yhdistämisistä syntynyt liikearvo vastaa aiemman tilinpäätösnormiston mukaista kirjanpitoarvoa, jota on käytetty IFRS-standardien mukaisena oletushankintamenona. 1.1.2004—31.12.2009 tapahtuneet yrityshankinnat on kirjattu aikaisemman IFRS-normiston mukaisesti (IFRS 3 (2004)). 1.1.2010 jälkeen tapahtuneiden liiketoimintojen yhdistämissä liikearvo on määrä, jolla luovutettu vastike, määräysvalttomien omistajien osuus ja aiemmin omistetun osuuden hankinta-ajankohdan käypä arvo ylittävät konsernin osuuden hankitun nettovarallisuuden käyvästä arvosta.

Liikearvosta ei tehdä poistoja. Konserni testaa liikearvon tasearvon vuosittain tai useammin, jos viitteitä mahdollisesta arvonalentumisesta on olemassa. Testausta varten liikearvo kohdistetaan rahavirtaa tuottaville yksiköille (CGU), jotka ovat Henkilöasiakkaat ja Yritysassiakkaat. Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoa vähennettynä arvonalentumisilla.

Tutkimus- ja kehittämismenot

Tutkimusmenot kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi. Tuotekehityksen menot kirjataan taseeseen siitä lähtien, kun tuote on teknisesti toteutettavissa, se voidaan hyödyntää kaupallisesti ja tuotteesta odotetaan saatavan vastaista taloudellista hyötyä. Muussa tapauksessa kehityksen menot kirjataan vuosikuluksi. Aiemmin kuluksi kirjattuja kehittämismenoja ei aktivoida enää myöhemmin.

Muut aineettomat hyödykkeet

Aineeton hyödyke merkitään taseeseen vain, jos on todennäköistä, että hyödykkeestä johtuva odotettavissa oleva taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja hyödykkeen hankintameno on määritettävissä luotettavasti. Aineettomiin hyödykkeisiin liittyvät myöhemmin toteutuvat menot aktivoidaan vain siinä tapauksessa, että niiden vaikutuksesta konsernille koituvaa taloudellista hyötyä lisäytyy yli alun perin arvioidun suoritustason. Muussa tapauksessa menot kirjataan kuluksi niiden syntymishetkellä.

Muut aineettomat hyödykkeet arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoa ja poistetaan tasapoistoina arvioituna taloudellisena vaikutusaikanaan. Liiketoiminnan hankinnan yhteydessä aineettomat hyödykkeet (kuten asiakaskanta ja tuotemerkki) arvostetaan käypään arvoon.

Aineettomien hyödykkeiden poistoajat:

Asiakaskanta	4–5 vuotta
Tuotemerkki	10 vuotta
Kehittämismenot	3 vuotta
IT-ohjelmat	5 vuotta
Muut aineettomat hyödykkeet	3–10 vuotta

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet merkitään taseeseen alkuperäiseen hankintamenoon. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan taseessa hankintamenoon vähennettynä kertyneillä poistoilla ja arvonalentumisilla. Poistot lasketaan taloudellisen vaikutusajan perusteella tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta. Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan tilinpäätöksessä ja oikaistaan tarvittaessa.

Myöhemmin syntyvät menot, kuten uudistus- ja perusparannushankkeiden menot, aktivoidaan silloin, kun on todennäköistä, että taloudellisen hyödyn lisäys koituu tulevaisuudessa konsernin hyväksi. Tavanomaiset korjaus-, huolto- ja kunnossapitomenot kirjataan kuluksi tilikaudella, jolla ne ovat syntyneet.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistoajat:

Rakennukset ja rakennelmat	25–40 vuotta
Rakennusten koneet ja laitteet	10–25 vuotta
Televerkko (johto, runko, alue, liittymä, kaapeli-tv)	8–15 vuotta
Keskukset ja keskittimet (kiinteä ja mobiiliverkko)	6–10 vuotta
Verkon ja keskusten laitteet	3–8 vuotta
Telepäätelaitteet	2–4 vuotta
Muut koneet ja kalusto	3–5 vuotta

Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Julkiset avustukset

Julkiset avustukset, kuten valtiolta saadut aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintoihin liittyvät avustukset, on kirjattu aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden

kirjanpitoarvojen vähennykseksi. Avustukset tuloutetaan pienempien poistojen muodossa hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan kuluessa.

Tuotekehitysprojekteja varten saadut julkiset avustukset merkitään liiketoiminnan muihin tuottoihin silloin, kun tuotekehitysmeno kirjataan vuosikuluksi. Mikäli julkinen avustus liittyy aktivoitavaan tuotekehitysmenoon, saatu avustus vähentää aktivoitavaa hankintamenoa.

Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvarat

Konsernin rahoitusvarat luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja muihin saamisiin ja myytävissä oleviin rahoitusvaroihin. Luokittelu tapahtuu rahoitusvarojen hankinnan tarkoituksen perusteella ja ne luokitellaan alkuperäisen hankinnan yhteydessä. Rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan selvityspäivänä. Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun konserni menettää sopimusperusteisen oikeuden rahavirtoihin tai kun se on siirtänyt riskit ja tuotot merkittävästi osin konsernin ulkopuolelle.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat sisältyvät lyhytaikaisiin varoihin ja tällaisiksi luokitellaan rahamarkkinarahastot sekä yritystodistukset. Sijoitukset rahamarkkinarahastoihin koostuvat rahastoista, joiden sijoituskohteita ovat korkealuokkaiset Euroopan talousalueella toimivien yritysten ja julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat euromääräiset korkoa tuottavat arvopaperit. Yritystodistukset ovat hyvän luottokelpoisuuden omaavien suomalaisyritysten liikkeeseen laskemia velkasitoumuksia. Käyvän arvon muutoksista johtuvat sekä realisoitumattomat

että realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Johdannaiset kirjataan hankittaessa taseeseen rahoitusvaroiksi tai -veloiksi ja arvostetaan käypään arvoon. Voitot ja tappiot, jotka syntyvät käypään arvoon arvostamisesta, käsitellään kirjanpidossa johdannaissopimuksen käyttötarkoituksen määrittämällä tavalla. Avoimna olevat johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, arvostetaan jokaisena tilinpäätöspäivänä käypään arvoon ja niiden tulosvaikutus kirjataan välittömästi tuloslaskelman rahoituseriin. Johdannaisien käypänä arvona käytetään noteerattuja markkinahintoja, tai jos niitä ei ole saatavilla, arvo lasketaan käyttäen hyväksi yleisesti käytössä olevia arvostusmenetelmiä.

Konserni soveltaa suojauslaskentaa sähkön hintariskin osalta ja käsittelee johdannaissopimuksia rahavirran suojauksina. Rahavirran suojauksen ehdot täyttävien johdannaisinstrumenttien tehokkaan osuuden käyvän arvon muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään oman pääoman suojausrahastossa (sisältyy erään ”Muut rahastot”). Suojausinstrumentista omaan pääomaan kertyneet voitot ja tappiot siirretään tulosvaikutteisiksi silloin, kun suojattu erä vaikuttaa voittoon tai tappioon. Suojausinstrumentin voiton tai tappion tehoton osuus merkitään liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin. Suojausinstrumentin suojauslaskenta lopetetaan, kun suojausinstrumentti erääntyy tai myydään, sopimus puretaan tai toteutetaan. Tällöin suojausinstrumentista kertynyt voitto tai tappio jää omaan pääomaan siihen asti, kunnes ennakoitu liiketoimi toteutuu.

Lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenuun, ja ne on luokiteltu lyhyt- ja pitkäaikaisiin rahoitusvaroihin: viimeksi mainittuun, mikäli ne erääntyvät yli 12 kuukauden kuluttua. Ryhmään luokitellaan lainasaamisten ohella myyntisaamiset ja muut saamiset. Myyntisaamiset kirjataan alkuperäisen laskutuksen määräisenä. Konserni kirjaa myyntisaamisista arvonalentumistappion, kun maksusuoritus on viivästynyt yli 90 päivää tai kun myyntisaaminen on todettu lopullisesti menetetyksi. Siltä osin, kun myyntisaamisia myydään, arvonalentumistappio pienenee.

Myytävissä olevat rahoitusvarat sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin. Osakesijoitukset, lukuun ottamatta sijoituksia osakuusyrityksiin ja keskinäisiin kiinteistöyhtiöihin, luokitellaan myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi ja arvostetaan lähtökohtaisesti käypään arvoon. Arvopaperit, joiden arvo ei voida luotettavasti määrittää, kirjataan hankintamenuun vähennettynä mahdollisilla arvonalentumisilla. Käypään arvoon kirjattujen osakkeiden arvo on määritetty joko perustuen vertailukelpoisten yritysten arvoon, diskontatun kassavirran menetelmään tai osakkeilla tehtyihin transaktioihin. Osakkeiden käyvän arvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Kun sijoitus myydään, käyvän arvon muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti.

Käypään arvoon arvostetut erät luokitellaan kolmetasoisia käypien arvojen hierarkiaa käyttäen. Tasolle 1 luokitellaan rahoitusinstrumentit, joilla on aktiivisilla markkinoilla määritetyt hinnat. Elisan omistamat pörssinoteeratut osakkeet luokitellaan tasolle 1. Tasolle 2 luokitellaan instrumentit, joiden hinnat perustuvat todettavissa olevaan markkinatietoon. Konsernin sähköjohdannaiset luokitellaan tasolle 2. Tasolle 3 puolestaan luokitellaan instrumentit, joiden hinnat eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon vaan

esimerkiksi yrityksen omaan tietoon. Konsernin liiketoimintojen hankintoihin liittyvät ehdolliset vastikkeet luokitellaan tasolle 3. Ks. liitetieto 17.

Rahavarat koostuvat käteisvaroista, lyhytaikaisista pankkitalletuksista sekä muista lyhytaikaisista erittäin likvideistä sijoituksista, joiden maturiteetti on korkeintaan kolme kuukautta.

Rahoitusvelat

Rahoitusvelat merkitään alun perin kirjanpitoon saadun vastikkeen perusteella käypään arvoon. Myöhemmin kaikki rahoitusvelat arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenuun. Transaktiomenot on sisällytetty rahoitusvelkojen alkuperäiseen hankintamenuun. Rahoitusvelkoja sisältyy pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin, ja ne voivat olla korollisia tai korottomia.

Arvonalentumiset

Konserni arvioi tilinpäätöshetkellä, onko olemassa viitteitä jonkin omaisuuserän arvonalentumisesta. Jos viitteitä ilmenee, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Liikearvon ja keskeneräisten aineettomien hyödykkeiden osalta kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä. Konsernilla ei ole aineettomia hyödykkeitä, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika. Arvonalentumistarvetta tarkastellaan rahavirtaa tuottavien yksiköiden tasolla.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä luovutuksesta aiheutuvilla menoilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvolla tarkoitetaan omaisuuserästä tai rahavirtaa tuottavasta yksiköstä

saatavissa olevia arvioituja vastaisia nettorahavirtoja, jotka diskontataan nykyarvoonsa. Arvonalentumistappio kirjataan, kun omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Arvonalentumistappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan. Mikäli arvonalentumistappio kohdistuu rahavirtaa tuottavaan yksikköön, se kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja tämän jälkeen muita yksikön omaisuuseriä tasasuhteisesti. Arvonalentumistappio perutaan, jos on viitteitä, että olosuhteissa on tapahtunut muutos ja hyödykkeen kerrytettävissä oleva rahamäärä on muuttunut arvonalentumistappion kirjaamisajankohdasta. Arvonalentumistappiota ei kuitenkaan peruta enempää kuin mikä omaisuuserän kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruta missään tilanteessa.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintahintaan tai sitä alempaan nettorealisointiarvoon. Vaihto-omaisuuden arvostamisessa käytetään painotettua keskihintaa.

Omat osakkeet

Emoyhtiön omistamat Elisa Oyj:n osakkeet (omat osakkeet) esitetään oman pääoman vähennyksenä.

Varaukset ja ehdolliset velat

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aiempien tapahtumien seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen veloitte, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä ja määrä on luotettavasti arvioitavissa.

Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt mahdollinen velvoite, jonka olemassaolo varmistuu konsernin määräysvallan ulkopuolella olevan epävarman tapahtuman realisoituessa. Ehdolliseksi velaksi luetaan myös olemassa oleva velvoite, joka ei todennäköisesti edellytä maksuvelvoitteen täyttämistä, tai jonka suuruus ei ole määritettävissä luotettavasti. Konserni ei kirjaa ehdollisia velkoja taseeseen. Ehdollinen velka esitetään liitetietona.

Työsuhte-etuudet

Eläkevelvoitteet

Eläkejärjestelyt luokitellaan joko maksu- tai etuuspohjaisiksi järjestelyiksi. Maksupohjaisessa järjestelyssä konsernilla ei ole oikeudellista eikä tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen, mikäli maksujen saajataho ei pysty suoriutumaan kyseisten eläke-etuuksien maksamisesta. Maksupohjaisista eläkejärjestelyistä suoritettavat maksut kirjataan kuluiksi sen tilikauden tuloslaskelmaan, johon ne kohdistuvat. Kaikki sellaiset järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, ovat etuuspohjaisia järjestelyjä.

Konsernin etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen velvoitteet on laskettu kustakin järjestelystä erikseen käyttäen ennakoitua etuusoikeyksikköön perustuvaa menetelmää (Projected Unit Credit Method). Eläkemenot kirjataan kuluiksi henkilöiden palvelusajalle auktorisoitujen vakuutusmatemaatikkojen suorittamien laskelmien perusteella. Eläkevelvoitteen nykyarvoa laskettaessa käytetään diskonttaus korkona yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen markkinatuottoa ja, mikäli sitä ei ole saatavilla, valtion velkasitoumusten korkoa. Joukkovelkakirjalainojen ja velkasitoumusten maturiteetti vastaa olennaisilta osin eläkevelvoitteen maturiteettia.

Eläkelvelvoitteen nykyarvosta vähennetään eläkejärjestelyyn kuuluvat varat raportointikauden päättymispäivän käypään arvoon arvostettuina. Taseeseen merkitään etuuspohjaisen eläkejärjestelyn nettovelka.

Kauden työsuoritukseen perustuva eläkemeno ja etuuspo-
haisen järjestelyn nettovelan nettokorko kirjataan tulosvai-
kutteisesti ja esitetään työsuhde-etuuksista aiheutuissa
kuluissa. Etuuspohjaisen nettovelan uudelleenmäärittämi-
sistä aiheutuvat erät mm. vakuutusmatemaattiset voitot ja
tappiot sekä järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto kirjataan
muihin laajan tuloksen eriin sillä tilikaudella, jona ne syntyvät.

Tulospalkkiojärjestelmä ja henkilöstörahasto

Konsernin henkilöstö on joko tulos-, kannuste-, komissio- tai provisiopalkkiojärjestelmän piirissä. Lisäksi konsernilla on henkilöstörahasto. Tulospalkkiojärjestelmän ja henkilöstörahaston kulut kirjataan suoriteperiaatteen mukaan perustuen parhaaseen käytettävissä olevaan toteuma-arvioon.

Osakeperusteiset maksut

Konsernilla on käytössä osakepohjainen kannustinjärjestelmä, jonka tavoitteena on sitouttaa ylin johto kehittämään Elisan arvoa pitkäjänteisesti. Mahdollinen palkkio perustuu asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Osakepalkkiojärjestelmä arvostetaan myöntämishetkellä käypään arvoon ja jaksotetaan etuuden käteisosuuden osalta palkkion maksua edeltävän kuukauden päättymiseen ja osakeosuus sitouttamisjaksolle. Osakkeina suoritettava osuus kirjataan omaan pääomaan ja käteisenä suoritettava osuus velaksi. Mikäli oletus toteutuvasta osakemäärästä muuttuu, tehdään oikaisu tulosvaikutteisesti. Käteisenä suoritettavan osuuden käypää arvoa arvioidaan uudelleen jokaisena tilinpäätöspäivänä palkkion maksua edeltävän kuukauden päättymiseen

asti. Järjestelmään liittyviä luovutusrajoituksia ei huomioida käyvän arvon määrittäyksissä eikä kulukirjauksissa. Järjestelmään ei sisälly muita ei-markkinaperusteisia ehtoja.

Vuokrasopimukset

Konserni vuokralle ottajana

Vuokrasopimukset, joissa omistamiseen liittyvät riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle, käsitellään muina vuokrasopimuksina. Muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettavat vuokrat kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Aineellisia hyödykkeitä koskevat vuokrasopimukset, joissa konsernilla on olennainen osa omistamisella ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasingosimuksiksi. Rahoitusleasingosimuksella hankittu omaisuuserä merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana vuokratun hyödykkeen käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Rahoitusleasingosimuksella hankitusta hyödykkeestä tehdään poistot hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenoon sekä velan vähennykseen vuokra-aikana siten, että tilikausittain jäljellä olevalle velalle muodostuu saman suuruinen korkoprosentti. Vuokraveloitteet kirjataan rahoitusvelkoihin. Konserni on vuokrannut rahoitusleasingosimuksilla lähinnä televerkkoa ja -tiloja, it-palvelimia ja työasemia sekä videokonferenssilaitteita ja -infrastruktuuria.

Konserni vuokralle antajana

Konsernilla on kahdenlaisia muina vuokrasopimuksina käsiteltäviä vuokrasopimuksia, joissa se toimii vuokralle antajana: teletila- ja laitepaikkavuokrasopimukset, joiden

tuotot kirjataan liikevaihtoon ja tavanomaiset huoneisto- vuokrasopimukset, joiden tuotot kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin. Kaikki vuokratuotot tuloutetaan vuokra-ajan kuluessa.

Konserni toimii rahoitusleasingsopimuksina käsiteltävien videoneuvottelulaitteiden vuokralle antajana ja kirjaa myydyt laitteet myyntihetkellä liikevaihtoon ja saamiseksi. Saaminen kirjataan nykyarvoon. Saamansa vuokratuotot konserni kirjaa vuokra-ajan kuluessa rahoitustuotoksi ja saamisen vähennykseksi siten, että jäljellä oleva nettosijoitus tuottaa kullakin kaudella saman suuruisen tuottoasteen.

Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Tilinpäätöstä laadittaessa joudutaan tekemään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden toteumat voivat poiketa tehdyistä arvioista ja oletuksista. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Arviot pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen tilinpäätöshetkellä. Mahdolliset arvioiden ja olettamusten muutokset merkitään kirjanpitoon sillä tilikaudella, jonka aikana arviota tai olettamusta korjataan, ja kaikilla tämän jälkeisillä tilikausilla.

Arvon alentumistestaus

Liikearvo ja keskeneräiset aineettomat hyödykkeet testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta sekä tarvittaessa, kun viitteitä ilmenee. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät määritetään käyttöarvoon perustuvina laskelmina, joiden laatiminen edellyttää arvioiden ja olettamusten käyttämistä. Suurimmat epävarmuudet liittyvät ennakoituun liikevaihtoon ja kannattavuustasoon sekä diskonttauskorkoon. Muutokset

voivat johtaa arvonalentumistappioiden kirjaamiseen. Liikearvon kirjanpitoarvo 31.12.2017 on 1 013,5 miljoonaa euroa. Ks. liitetieto 15.

Osakepalkitsemisjärjestelmät

Osakepalkitsemisjärjestelmien kulukirjaukset perustuvat arvioon Elisan palkkiojärjestelmän kriteerien toteumasta ja osakkeen kurssikehityksestä. Palkkiokriteerien toteuma sekä kurssikehitys voivat poiketa arvioista. Osakepalkitsemisjärjestelmien perusteella kirjatut kulut tilikaudella 2017 olivat 15,2 miljoonaa euroa ja 31.12.2017 taseeseen sisältyy järjestelmiin liittyviä velkoja 14,5 miljoonaa euroa. Ks. liitetieto 27.

Tuotot ja kulut

Tuottojen ja kulujen arvostamisessa ja kohdistamisessa oikealle tilikaudelle käytetään osin kokemukseen perustuvia arvioita.

Laskennalliset verosaamiset

Konserni arvioi erityisesti tilinpäätösten yhteydessä, miten todennäköisesti tytäryhtiöille kertyy verotettavaa tuloa, jota vastaan käyttämättömät verotukselliset tappiot voidaan hyödyntää. Myös muiden laskennallisten verosaamisten kirjausperusteet arvioidaan tilinpäätösten yhteydessä. Muutokset ennustearvioissa voivat johtaa merkittäviin verokulujen kirjauksiin. 31.12.2017 konsernilla on 16,9 miljoonaa euroa laskennallisia verosaamisia.

Uuden ja uudistetun IFRS-normiston soveltaminen

Elisa ottaa käyttöön IFRS 15 ja IFRS 9 -standardit sekä muutetun IFRS 2 -standardin 1.1.2018 alkavan tilikauden alusta lukien ja IFRS 16 standardin 1.1.2019 alkavan tilikauden alusta lukien.

- IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista. Uusi standardi sisältää viisivaiheisen myyntituottojen tuloutusmallin ja korvaa nykyiset IAS 11- ja IAS 18-standardit ja niihin liittyvät tulkinnat. IFRS 15 standardin mukaan myyntituotot tulee kohdistaa suoritevelvoitteille suhteellisten erillismyyntihintojen perusteella. Myynnin kirjaaminen tapahtuu ajan kuluessa tai tiettyä ajankohtana ja keskeisenä kriteerinä on määräysvallan siirtyminen.

Standardin käyttöönotolla on merkittäviä vaikutuksia tietojärjestelmiin ja raportoinnin prosesseihin. Konserni on toteuttanut tarvittavat järjestelmä- ja prosessimuutokset vuosien 2016 ja 2017 aikana. Elisan taloudelliseen raportointiin ei odoteta merkittäviä muutoksia eikä standardin käyttöönotolla ole rahavirtavaikutusta.

Elisa tulee soveltamaan standardin käyttöönoton yhteydessä mukautettua takautuvaa lähestymistapaa ja soveltaa IFRS 15 vaatimuksia ainoastaan 1.1.2018 avoinna oleviin sopimuksiin ja esittää nämä, kuten ne olisi kirjattu IFRS 15 mukaisesti sopimuskauden alusta alkaen. Soveltamisen aloittamisesta aiheutunut kertynyt vaikutus kirjataan soveltamisen aloittamisajankohtana kertyneiden voittovarojen alkusaldon oikaisuksi, eikä vertailuvuoden tietoja oikaista. Kertyneiden voittovarojen alkusaldo-oikaisulla ei odoteta olevan olennaista vaikutusta.

Konsernin toistaiseksi voimassa olevat palvelusopimukset tuloutuvat IFRS 15 standardin ja nykyisten tuloutusperiaatteiden mukaisesti ajan kuluessa ja myyntituotot kirjataan vähennettynä myönnettyillä alennuksilla. Avausmaksut sekä näihin liittyvät kulut tuloutuvat kytkentähetkellä.

Konsernin määräaikaisten palvelusopimukset tuloutuvat sopimuskauden aikana ja nykyisistä tuloutusperiaatteista poiketen määräaikaisten sopimusten avausmaksut sekä niihin liittyvät kulut samoin kuin annetut alennukset jaksottuvat pääsääntöisesti koko sopimuskaudelle.

Yritysassiakkaiden kanssa solmitut palvelusopimukset täyttävät tyypillisesti IFRS 15 mukaisen yhtenä kokonaisuutena neuvotellun sopimuskokonaisuuden kriteerit, jolloin palvelusopimus käsitellään yhtenä sopimuksena ja transaktiohintaa kohdistetaan suoritevelvoitteille perustuen asiakaskohtaisesti neuvoteltuihin hintoihin. Henkilöasiakkaiden kanssa solmitaan tyypillisesti vakiomuotoisia sopimuksia, eivätkä ne muodosta IFRS 15 standardin mukaisia yhdessä neuvoteltuja sopimuskokonaisuuksia, vaan sopimukset käsitellään erillisinä yksittäisinä suoritevelvoitteina.

- IFRS 9 Rahoitusinstrumentit. Uusi standardi sisältää ohjeistuksen rahoitusinstrumenttien kirjaamisesta ja arvostamisesta, uudet suojauslaskentaa koskevat säännökset sekä uuden luottotappioita koskevan kirjanpitokäsittelymallin, joka perustuu odotettuihin luottotappioihin ja jota sovelletaan rahoitusvaroista kirjattavien arvonalentumisten määrittämiseen.

Uuden standardin mukaan tilanteissa, joissa jaksotettuun hankintameno on arvostettavan rahoitusvelan ehtoja muutetaan siten, että muutos ei johda velan kirjaamiseen taseesta, konsernin on kuitenkin kirjattava tulosvaikutteinen voitto tai tappio, joka lasketaan alkuperäisten sopimukseen perustuvien rahavirtojen ja alkuperäisellä efektiivisellä korolla diskontattujen muutettujen sopi-

musehtojen mukaisten rahavarojen välisenä erotuksena. Nykyisen IAS 39 -standardin mukaan rahavirtojen välinen erotus on jaksotettu velan jäljellä olevalle juoksuajalle määrittämällä efektiivinen korko uudelleen.

Muutos ei vaikuta olennaisesti konsernin tilinpäätökseen, eikä sillä ole rahavirtavaikutusta.

- IFRS 2 Osakeperusteiset maksut standardin muutos koskee palkkiojärjestelmiä, joissa osakeperusteinen liiketoimi maksetaan nettona verojen jälkeen ja työnantajalla on velvollisuus toimittaa osakepalkkiojärjestelmästä saadun edun arvosta ennakonpidätys. Nykyisen standardin mukaan kokonaispalkkio jaetaan omana pääomana maksettavaan osuuteen sekä käteisenä maksettavaan osuuteen. Muutetun standardin mukaan osakepalkkiojärjestelmiä käsitellään kokonaisuudessaan omana pääomana maksettavina järjestelyinä ja työsuhdekulu kirjataan perustuen myönnettyjen brutto-osakkeiden määrään huolimatta siitä, että työntekijä saa lopulta vain netto-osakkeet ja konserni suorittaa ennakonpidätysvelvoitteiden kattamiseen tarvittavan osuuden rahana verottajalle. Konsernin verottajalle maksama ennakonpidätys kirjataan suoraan omaan pääomaan. Muutos ei vaikuta olennaisesti konsernin tilinpäätökseen.
- IFRS 16 Vuokrasopimukset. Vuokralle antajan osalta tilanne säilyy pääosin nykyisenä. Vuokralle ottajan kaikki vuokrasopimukset kirjataan käyttöoikeusomaisuuserinä taseeseen pois lukien lyhytaikaiset alle 12 kk sopimukset ja arvoltaan vähäiset sopimukset. Muutos siirtää taseen ulkopuolisia vastuuta taseeseen, minkä seurauksena käyttöomaisuuden ja vieraan pääoman määrät kasvavat.

Konsernin taseen ulkopuolisina vastuina esitettävien ei purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella maksettavien vähimmäisvuokrien määrä 31.12.2017 on 86,7 milj. euroa. Vastuina käsiteltävien vuokrasopimusten ja IFRS 16 mukaisten vuokrasopimusten käsitteet poikkeavat kuitenkin toisistaan, mistä johtuen taseeseen kirjattavien sopimusten määrä voi poiketa vastuiden määrästä. Valtaosin uudet taseeseen kirjattavat sopimukset koostuvat toimi- ja teletilojen vuokrasopimuksista. Muutoksella tulee olemaan vaikutuksia konsernitilinpäätökseen. Muutos vaikuttaa myös taseeseen perustuviin tunnuslukuihin kuten velkaantumistaseseen. Standardin käyttöönnotolla ei ole rahavirtavaikutusta.

1. Toimintasegmentit

Konsernin raportoitavat segmentit perustuvat johdolle toimitettavaan sisäiseen raportointiin. Elisan organisaatio- ja johtamisrakenne perustuu asiakassuuntautuneeseen toimintamalliin. Raportoitavat toimintasegmentit ovat Henkilöasiakkaat ja Yritysi asiakkaat.

Henkilöasiakkaat-toimintasegmentti tarjoaa kuluttajille ja kotitalouksille tietoliikennepalveluja, kuten puhe- ja datapalveluja. Yritysi asiakkaat-toimintasegmentti tarjoaa yritys- ja yhteisöasiakkaille puhe- ja datapalveluja sekä muita ICT-ratkaisuja ja contact center -palveluja.

Segmenttejä seurataan segmenttikohtaisella tuloraportoinnilla, joka sisältää ulkoisen liikevaihdon, käyttökatteen, liikevoiton ja investoinnit. Toimintasegmenteille ei kohdisteta rahoituseriä, osuutta osakkuusyritysten tuloksesta eikä tuloveroja. Tuotannon ja tukitoimintojen kulut kohdistetaan toimintasegmenteille aiheuttamisperiaatteella. Viron liiketoiminta on kohdistettu asiakkuuksien perusteella Henkilöasiakas- ja Yritysi asiakas-toimintasegmentteihin.

Segmenttien varat muodostuvat aineettomista ja aineellisista hyödykkeistä, vaihto-omaisuudesta, myyntisaamisista ja muista korottomista saamisista. Segmenttien varoihin eivät sisälly laskennalliset verosaamiset, osuudet osakkuusyrityksistä, myytävissä olevat rahoitusvarat, korolliset saamiset, rahoituserät eivätkä tuloverosaamiset. Segmenteille ei kohdisteta velkoja.

Segmenttitietojen raportoinnissa noudatetaan samoja laadintaperiaatteita kuin tilinpäätöksessä.

Raportoidut maantieteelliset alueet ovat Suomi, Muu Eurooppa ja Muut maat. Liikevaihto esitetään asiakkaan sijaintimaan mukaan. Varat esitetään sijaintimaan mukaan.

Toimintasegmentit

2017 milj.euroa	Henkilö- asiakkaat	Yritys- asiakkaat	Kohdistamattomat	Konserni yhteensä
Liikevaihto	1 124,9	662,6		1 787,4
Käyttökate	388,5	219,2		607,7
Poistot ja arvonalentumiset	-141,5	-88,2		-229,7
Liikevoitto	247,0	131,0		378,0
Rahoitustuotot			49,1	49,1
Rahoituskulut			-23,9	-23,9
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta			0,0	0,0
Voitto ennen veroja				403,2
Investoinnit	164,3	82,2		246,4
Varat	1 657,0	851,2	72,2	2 580,4

2016 milj.euroa	Henkilö- asiakkaat	Yritys- asiakkaat	Kohdistamattomat	Konserni yhteensä
Liikevaihto	1 029,3	606,4		1 635,7
Käyttökate ⁽¹⁾	353,9	209,1		563,0
Poistot ja arvonalentumiset ⁽¹⁾	-143,2	-80,6		-223,8
Liikevoitto ⁽¹⁾	210,7	128,5		339,3
Rahoitustuotot			6,8	6,8
Rahoituskulut			-24,6	-24,6
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta			-1,4	-1,4
Voitto ennen veroja				320,0
Investoinnit ⁽¹⁾	143,0	82,9		226,0
Varat	1 365,9	886,0	281,1	2 533,0

¹⁾ Segmentille kohdistettavien kulujen ja investointien allokointisääntöjä on tarkennettu vuonna 2017, mistä johtuen vertailuvuoden 2016 luvut on päivitetty vastaamaan tarkennettuja allokointeja. Vertailuvuonna 1–12/2016 Henkilöasiakkaiden osalta esitetty käyttökate oli 369,4 milj. euroa, poistot ja arvonalentumiset -128,7 milj. euroa, liikevoitto 240,7 milj. euroa ja investoinnit 125,7 milj. euroa. Yritysassiakkaiden osalta vertailuvuonna 1–12/2016 esitetty käyttökate oli 193,6 milj. euroa, poistot ja arvonalentumiset -95,1 milj. euroa, liikevoitto 98,6 milj. euroa ja investoinnit 100,2 milj. euroa.

Tuotteet ja palvelut

2017 milj.euroa	Matka- viestintä	Kiinteä verkko ja muut	Konserni yhteensä
Liikevaihto	1 080,2	707,3	1 787,4
2016 milj.euroa	Matka- viestintä	Kiinteä verkko ja muut	Konserni yhteensä
Liikevaihto	1 021,3	614,4	1 635,7

Maantieteelliset tiedot

2017 milj.euroa	Suomi	Muu Eurooppa	Muut maat	Eliminoinnit	Konserni yhteensä
Liikevaihto	1 618,8	176,7	2,0	-10,0	1 787,4
Varat	2 309,7	269,2	1,4		2 580,4
2016 milj.euroa	Suomi	Muu Eurooppa	Muut maat	Eliminoinnit	Konserni yhteensä
Liikevaihto	1 507,1	133,7	4,6	-9,7	1 635,7
Varat	2 447,5	84,0	1,5		2 533,0

2. Hankitut liiketoiminnot

Hankitut liiketoiminnot vuonna 2017

AS Starmanin hankinta

Elisa hankki AS Starmanin koko osakekannan 20.4.2017. Kauppasumma oli 151,8 miljoonaa euroa sisältäen kaupan yhteydessä AS Starmanille annetun lainan 84,1 miljoonaa euroa. Osakkeiden kauppasumma oli 67,7 miljoonaa euroa, josta Elisa maksoi käteisellä 7,1 miljoonaa euroa. Elisalla oli hankintahetkellä lainasaaminen myyjältä, jonka kuittauksella maksettiin 60,6 miljoonaa euroa osakkeiden kauppahinnasta.

Yritysosto vahvistaa Elisan markkina-asemaa mahdollistamalla palveluiden tarjoamisen laajemmalle asiakaskunnalle Virossa.

Alustavan hankintamenolaskelman perusteella hankintamenosta 6,8 miljoonaa euroa kohdistetaan asiakaskantaan, joka poistetaan 5 vuodessa. Hankinnasta syntyi 110,3 miljoonan euron liikearvo, joka liittyy odotettuihin synergiahyötyihin. Liikearvo ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen. Hankintamenolaskelma on alustava, koska hankittujen nettovarallisuuserien tarkastamista ei ole saatu kaikilta osin päätökseen. Mahdollisilla tarkennuksilla ei odoteta olevan olennaista vaikutusta.

Yhtiö on yhdistelty konserniin 1.4.2017 alkaen. Hankintahetken jälkeinen liikevaihto tilikaudella oli 32,9 miljoonaa euroa ja vaikutus konsernin tilikauden voittoon 4,2 miljoonaa euroa. Mikäli hankinta olisi tapahtunut vuoden 2017 alusta, vaikutus konsernin liikevaihtoon olisi ollut 43,2 miljoonaa euroa ja tilikauden voittoon 5,9 miljoonaa euroa.

Luovutettu vastike milj. euroa

	Alustava
Aiemman liiketoimen selvitys	60,6
Käteinen raha	7,1
Kokonaishankintameno	67,7

Hankittu nettovarallisuus milj. euroa

Asiakaskanta	6,8
Muut aineettomat hyödykkeet	4,5
Aineelliset hyödykkeet	28,9
Osakkeet ja osuudet	0,0
Vaihto-omaisuus	2,3
Myyntisaamiset ja muut saamiset	3,3
Rahavarat	0,6
Rahoitusvelat	-84,1
Ostovelat ja muut velat	-4,8
	-42,5

Hankinnan vaikutus rahavirtaan milj. euroa

Rahana maksettu kauppahinta	-7,1
Ostetun tytäryrityksen rahavarat	0,6
	-6,5

Liikearvon syntyminen hankinnassa milj. euroa

Luovutettu vastike	67,7
Hankittujen kohteiden yksilöitävissä oleva nettovarallisuus	-42,5
Liikearvo	110,3

Liiketoiminnan muihin kuluihin on kirjattu 2,7 miljoonaa euroa hankintaan liittyviä asiantuntijapalkkioita.

Santa Monica Networks Oy:n ja AS:n hankinnat

Elisa hankki 20.4.2017 Santa Monica Networks Oy:n ja Santa Monica Networks AS:n osakekannat 31,8 miljoonan euron kauppahinnalla.

Yritysosto vahvistaa Elisan markkina-asemaa yritysasiakkaat-liiketoiminnan verkkoratkaisujen suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpidossa kotimarkkinoilla Suomessa ja Virossa.

Alustavan hankintamenolaskelman perusteella hankintamenosta 4,8 miljoonaa euroa kohdistetaan asiakaskantaan, joka poistetaan 4 vuodessa. Hankinnasta syntyi 23,5 miljoonan euron liikearvo, joka liittyy yritysasiakasliiketoiminnan vahvistamiseen ja odotettuihin synergiahyötyihin. Liikearvo ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen. Hankintamenolaskelma on alustava, koska hankittujen nettovarallisuuserien tarkastamista ei ole saatu kaikilta osin päätökseen. Mahdollisilla tarkennuksilla ei odoteta olevan olennaista vaikutusta.

Hankitut yhtiöt on yhdistelty konserniin 1.4.2017 alkaen. Hankintahetken jälkeinen liikevaihto tilikaudella oli 28,4 miljoonaa euroa ja vaikutus konsernin tilikauden voittoon 1,0 miljoonaa euroa. Mikäli hankinta olisi tapahtunut vuoden 2017 alusta, vaikutus konsernin liikevaihtoon olisi ollut 39,5 miljoonaa euroa ja tilikauden voittoon 1,3 miljoonaa euroa.

Konsernin ja hankitun yhtiön välillä ei ollut hankintahetkellä keskinäisiä liiketoimia, jotka tulisi huomioida liiketoimintojen yhdistämisessä.

Luovutettu vastike milj. euroa

	Alustava
Käteinen raha	31,8
Kokonaishankintameno	31,8

Hankittu nettovarallisuus milj. euroa

Asiakaskanta	4,8
Muut aineettomat hyödykkeet	0,1
Aineelliset hyödykkeet	2,0
Vaihto-omaisuus	0,7
Myyntisaamiset ja muut saamiset	13,9
Rahavarat	3,7
Laskennalliset verovelat	-0,6
Rahoitusleasingvelat	-1,1
Muut rahoitusvelat	-0,8
Ostovelat ja muut velat	-14,6
	8,3

**Hankinnan vaikutus rahavirtaan
milj. euroa**

Rahana maksettu kauppahinta	-31,8
Ostetun tytäryrityksen rahavarat	3,7
	-28,1

**Liikearvon syntyminen hankinnassa
milj. euroa**

Luovutettu vastike	31,8
Hankittujen kohteiden yksilöitävissä oleva nettovarallisuus	8,3
Liikearvo	23,5

Osakekaupasta aiheutui 0,4 miljoonan euron varainsiirtoverokulu, joka on kirjattu Liiketoiminnan muihin kuluihin. Lisäksi Liiketoiminnan muihin kuluihin on kirjattu 0,7 miljoonaa euroa hankintaan liittyviä asiantuntijapalkkioita.

Muutokset tytäryritysomistuksissa

Elisa hankki 30.6.2017 ja 27.9.2017 yhteensä 36,6 prosentin lisäosuuden Tampereen Tietoverkko Oy:stä 1,2 miljoonalla eurolla. Konserni omistaa hankintojen jälkeen yrityksen osakekannan kokonaisuudessaan. Määräysvallattomien omistajien osuus pieneni hankintojen johdosta 0,1 miljoonaa euroa ja konsernin voittovarot 1,1 miljoonaa euroa.

Hankitut liiketoiminnot vuonna 2016

Anvian ICT-yhtiöiden hankinta

Elisa hankki 1.7.2016 100 prosenttia Anvia Telecom Oy:n, Anvia IT-Palvelut Oy:n, Anvia Hosting Oy:n, Anvia TV Oy:n ja Watson Nordic Oy:n osakekannoista. Kauppasumma oli 107,5 miljoonaa euroa ja se sisältää kaupan yhteydessä hankitun pääomallainan. Elisa maksoi kauppasumman Anvia Oy:n osakkeilla, käteisellä ja tytäryhtiö Tansec Oy:n osakkeilla.

Yritysosto vahvistaa Elisan markkina-asemaa Anvian ICT-yhtiöiden toimialueilla.

Hankintamenosta kohdistettiin asiakaskantaan 7,8 miljoonaa euroa. Tästä 7,1 miljoonaa euroa kohdistuu kiinteän verkon asiakkuuksiin ja poistetaan 5 vuodessa ja 0,7 miljoonaa euroa kohdistuu IT-asiakkuuksiin ja poistetaan 4 vuodessa. Hankinnasta syntyi 59,9 miljoonan euron liikearvo, joka liittyy markkinoille pääsyyn ostettujen yhtiöiden toimialueella sekä odotettuihin synergiahyötyihin. Liikearvo ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen.

Hankitut yhtiöt on yhdistelty konserniin 1.7.2016 alkaen. Hankintahetken jälkeinen liikevaihto tilikaudella oli 35,9 miljoonaa euroa ja tilikauden voitto 7,1 miljoonaa euroa. Mikäli hankinta olisi tapahtunut vuoden 2016 alusta, vaikutus konsernin liikevaihtoon olisi ollut 73,3 miljoonaa euroa ja tilikauden voittoon 5,5 miljoonaa euroa.

Konsernin ja hankitun yhtiön välillä ei ollut hankintahetkellä keskinäisiä liiketoimia, jotka olisi tullut huomioida liiketoimintojen yhdistämisessä.

Luovutettu vastike milj. euroa

	Kirjatut arvot
Anvia Oy:n osakkeet	78,3
Tansec Oy:n osakkeet	1,1
Käteinen raha	28,2
Kokonaishankintameno	107,5

Hankittu nettovarallisuus milj. euroa

Asiakaskanta	7,8
Muut aineettomat hyödykkeet	0,5
Aineelliset hyödykkeet	43,4
Osakkeet ja osuudet	1,4
Laskennalliset verosaamiset	2,9
Vaihto-omaisuus	2,2
Myyntisaamiset ja muut saamiset	11,0
Rahavarat	2,2
Laskennalliset verovelat	-4,8
Eläkevelvoitteet	-0,4
Varaukset	-0,4
Siirtovelat ja muut velat	-18,0
	47,6

**Hankinnan vaikutus rahavirtaan
milj. euroa**

Rahana maksettu kauppahinta	-27,0
Ostettujen tytäryritysten rahavarat	2,2
	-24,8

**Liikearvon syntyminen hankinnassa
milj. euroa**

Luovutettu vastike	107,5
Hankittujen kohteiden yksilöitävissä oleva nettovarallisuus	47,6
Liikearvo	59,9

Osakekaupasta aiheutui 1,7 miljoonan euron varainsiirtoverokulu, joka on kirjattu Liiketoiminnan muihin kuluihin. Lisäksi liiketoiminnan muihin kuluihin on kirjattu 0,1 miljoonaa euroa hankintaan liittyviä asiantuntijapalkkioita.

Frandel Oy:n hankinta

Elisa hankki 5.7.2016 Frandel Oy:n osakekannan 0,3 miljoonan euron kauppahinnalla. Liikearvoa syntyi 0,1 miljoonaa euroa. Liikearvo on alaskirjattu liiketoiminnan muina kuluina eikä se ole verotuksessa vähennyskelpoinen. Yrityksen nimi muuttui 8.9.2016 Ekaso Oy:ksi.

Hankittu yhtiö on yhdistelty konserniin 1.7.2016 alkaen.

Konsernin ja hankitun yhtiön välillä ei ollut hankintahetkellä keskinäisiä liiketoimia, jotka olisi tullut huomioida liiketoimintojen yhdistämisessä.

Luovutettu vastike milj. euroa	Kirjatut arvot
Käteinen raha	0,3
Kokonaishankintameno	0,3
Hankittu nettovarallisuus milj. euroa	
Osakkeet ja osuudet	0,1
Rahavarat	0,1
	0,2
Hankinnan vaikutus rahavirtaan milj. euroa	
Rahana maksettu kauppahinta	-0,3
Ostettujen tytäryritysten rahavarat	0,1
	-0,2
Liikearvon syntyminen hankinnassa milj. euroa	
Luovutettu vastike	0,3
Hankittujen kohteiden yksilöitävissä oleva nettovarallisuus	0,2
Liikearvo	0,1

3. Myydyt liiketoiminnot

Myydyt liiketoiminnot vuonna 2017

Elisa Kassa- ja maksupääte liiketoiminnan myynti

Elisa Oyj myi maksupääte liiketoiminnan ja Elisa Kassa -liiketoiminnan 31.12.2017. Kauppahinnat olivat yhteensä 1,6 miljoonaa euroa ja myyty nettovarallisuus 0,1 miljoonaa euroa. Kauppojen tulosvaikutus 1,5 miljoonaa euroa esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa. Koko kauppahinta maksetaan rahana.

Myydyt liiketoiminnot vuonna 2016

Tansec Oy:n myynti

Osana Anvian ICT-yhtiöiden hankintaa Elisa myi täysin omistamansa Tansec Oy:n 1.7.2016. Kauppahinta oli 1,1 miljoonaa euroa. Kaupan myyntivoitto 0,6 miljoonaa euroa sisältyy liiketoiminnan muihin tuottoihin. Myynnin myötä konsernista poistuu 0,6 miljoonaa euroa konserniliikearvoa. Yhtiön konsernissaoloaikana kerryttämä tulos on huomioitu myyntivoitossa.

Tansec konsolidoitiin Elisaan 30.6.2016 saakka.

Myydyn yrityksen nettovarallisuus milj. euroa

	Kirjatut arvot
Aineettomat hyödykkeet	0,2
Aineelliset hyödykkeet	0,1
Vaihto-omaisuus	0,1
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset saamiset	0,3
Rahavarat	0,1
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat	-0,9
	-0,1

Myydyn yrityksen vaikutus rahavirtaan milj. euroa

Rahana saatu kauppahinta	1,1
Myydyn tytäryrityksen rahavarat	-0,1
	0,9

Elisa Rahoitus Oy:n myynti

Elisa myi täysin omistamansa Elisa Rahoitus Oy:n 1.7.2016 Aktia Pankki Oy:lle. Kauppahinta oli 1,6 miljoonaa euroa. Kaupalla ei ole tulosvaikutusta. Yhtiön konsernissaoloaikana kerryttämä tulos on huomioitu myyntilaskelmassa.

Elisa Rahoitus konsolidoitiin Elisaan 30.6.2016 saakka.

Myydyn yrityksen nettovarallisuus milj. euroa

	Kirjatut arvot
Aineettomat hyödykkeet	0,9
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset saamiset	0,3
Rahavarat	0,6
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat	-0,2
	1,6

Myydyn yrityksen vaikutus rahavirtaan milj. euroa

Rahana saatu kauppahinta	1,6
Myydyn tytäryrityksen rahavarat	-0,6
	1,0

Monitoimilaiteliiketoiminnan myynti

Elisa Appelsiini myi monitoimilaiteliiketoiminnan Konekotka Oy:lle 7.12.2016. Kauppahinta oli 0,5 miljoonaa euroa ja myyty nettovarallisuus 0,1 miljoonaa euroa. Kaupan tulosvaikutus 0,4 miljoonaa euroa esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa. Kauppahinta maksettiin kokonaisuudessaan rahana.

4. Liikevaihto

milj.euroa	2017	2016
Palvelumyynti	1 518,2	1 408,8
Laitemyynti	269,2	226,9
	1 787,4	1 635,7

5. Liiketoiminnan muut tuotot

milj.euroa	2017	2016
Käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot	1,2	0,7
Tytäryritysten ja liiketoimintojen myyntivoitot ¹⁾	1,5	1,1
Muut ²⁾	3,0	2,7
	5,7	4,4

¹⁾ Sisältää kassa- ja maksupääte liiketoimintojen myyntivoiton 1,5 miljoonaa euroa. Vertailuvuosi 2016 sisältää Tansec Oy:n ja monitoimilaiteliiketoiminnan myyntivoitot 1,1 miljoonaa euroa.

²⁾ Muut-erä sisältää huoneistovuokratuottoja ja muita tavanomaiseen liiketoimintaan kuulumattomia tuottoja.

6. Materiaalit ja palvelut

milj.euroa	2017	2016
Ostot tilikauden aikana	430,9	371,9
Varastojen muutos	-3,2	1,7
Ulkopuoliset palvelut	267,9	252,8
	695,6	626,4

7. Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut

milj.euroa	2017	2016
Palkat ja palkkiot	235,5	215,3
Osakepohjaiset kannustinjärjestelmät	15,2	8,3
Eläkekulut - maksupohjaiset järjestelyt	38,3	35,9
Eläkekulut - etuuspohjaiset järjestelyt	0,6	0,5
Muut henkilösivukulut	14,3	14,7
	304,0	274,8
Konsernin henkilöstö keskimäärin	4 614	4 247

Eläkekulujen tarkempi erittely on esitetty liitetiedossa 28.

Konserniyhtiöiden johdon palkat ja palkkiot

milj. euroa	2017	2016
Toimitusjohtajat	3,9	2,8
Hallitusten jäsenet sekä varajäsenet	0,5	0,5

Toimitusjohtajien eläkesitoumukset

Konserniin kuuluvien yritysten toimitusjohtajien eläkeiksi on sovittu 60–65 vuotta.

Lähipiiriin kuuluvan johdon työsuhte-etuudet

Lähipiiriin kuuluva johto koostuu Elisa Oyj:n hallituksesta, toimitusjohtajasta sekä johtoryhmästä. Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan palkat ja palkkiot on esitetty emoyhtiön liitetiedossa 4.

Maksetut etuudet milj.euroa

	2017	2016
Hallitus	0,4	0,5
Toimitusjohtaja	0,9	0,9
Johtoryhmä	2,7	2,5
Osakeperusteiset etuudet ¹⁾	3,5	3,6
	7,5	7,5

¹⁾ Osakepalkkiojärjestelmien puitteissa toimitusjohtajalle maksettu osuus 1,0 (0,9) miljoonaa euroa ja johtoryhmälle maksettu osuus 2,5 (2,7) miljoonaa euroa.

Tilikaudella kuluksi kirjatut etuudet milj.euroa

	2017	2016
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhte-etuudet	4,1	3,9
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	0,5	0,5
Osakeperusteiset etuudet ²⁾	6,3	3,2
	10,9	7,6

²⁾ Osakepalkkiojärjestelmistä vuodelle 2017 kirjattu kulu on 15,2 (8,3) miljoonaa euroa, josta toimitusjohtajalle allokoitu osuus on 1,7 (0,8) miljoonaa euroa ja johtoryhmälle allokoitu osuus on 4,7 (2,3) miljoonaa euroa. Osakepohjaisten kannustinjärjestelmien ehdot on kuvattu liitetiedossa 27.

Toimitusjohtajan sopimussuhteen irtisanomisaika on Elisan puolelta kuusi kuukautta ja toimitusjohtajan puolelta kolme kuukautta. Sopimuksen päättyessä Elisasta johtuvasta syystä toimitusjohtajalla on oikeus saada Elisalta 24 kuukauden kokonaispalkkaa vastaava erokorvaus vähennettynä sopimuksen irtisanomisajan palkalla. Muiden johtoryhmän jäsenten irtisanomisaika on Elisan puolelta kuusi kuukautta. Irtisanomisajan palkan lisäksi maksettava erokorvaus vastaa yhdeksän kuukauden palkkaa.

Elisan toimitusjohtajan johtajasopimus päättyy hänen täyttäessään 60 vuotta ja hänellä on johtajasopimuksen mukainen oikeus jäädä eläkkeelle. Eläke-etuuteen sisältyy vapaakirjaoikeus. Ikävuosien 60–63 eläke on yhtiön vastuulla ja siitä karttunut vastuu 1,1 miljoonaa euroa sisältyy taseen eläkevelvoitteisiin ja sitä kerrytetään vuosittain 5,1 prosenttia TyEL:n alaisesta vuosiansiosta sekä vuosien 2017–2020 aikana vuosittaisella 120 000 euron määrällä. Ikävuodesta 62 eteenpäin maksettavaa eläkettä kerrytetään TyEL:n alaisesta vuosiansiosta 20,7 prosenttia johdon ryhmäeläkevakuutukseen. Eläkejärjestely on maksuperusteinen ja se kattaa lakisääteisen eläkeiän nousun.

Elisan johtoryhmän ennen vuotta 2013 nimitettyjen jäsenien johtajasopimukset päättyvät heidän täyttäessään 62 vuotta, jolloin heillä on johtajasopimuksen mukainen oikeus jäädä eläkkeelle. Nämä eläkejärjestelyt ovat maksuperusteisia ja ne on katettu johdon ryhmäeläkevakuutuksella, johon sisältyy vapaakirjaoikeus.

Johdolle myönnetty osakepalkkiot

Osakepalkitsemisjärjestelmän 2011 ansaintajakson 2014–2016 puitteissa maksettiin tilikaudella 2017 toimitusjohtajalle 25 025 osaketta vastaava palkkiomäärä ja muulle konsernin johtoryhmälle 80 804 osaketta vastaava määrä.

Osakepalkitsemisjärjestelmän 2014 ansaintajakson 2015–2017 puitteissa toimitusjohtajan maksimipalkkio vastaa 55 000 osaketta ja muun konsernin johtoryhmän osalta 172 000 osaketta. Palkkio maksetaan vuoden 2017 tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

Osakepalkitsemisjärjestelmän 2014 ansaintajakson 2016–2018 puitteissa toimitusjohtajan maksimipalkkio vastaa 42 000 osaketta ja muun konsernin johtoryhmän osalta 134 300 osaketta. Palkkio maksetaan vuoden 2018 tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

Osakepalkitsemisjärjestelmän 2014 ansaintajakson 2017–2019 puitteissa toimitusjohtajan maksimipalkkio vastaa 45 000 osaketta ja muun konsernin johtoryhmän osalta 143 200 osaketta. Palkkio maksetaan vuoden 2019 tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

Osakepalkitsemisjärjestelmän 2017 ansaintajakson 2018–2020 puitteissa toimitusjohtajan maksimipalkkio vastaa 39 650 osaketta ja muun konsernin johtoryhmän osalta 134 350 osaketta. Palkkio maksetaan vuoden 2020 tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

Sitouttavan osakepalkitsemisjärjestelmän ansaintajakson 2016–2017 puitteissa toimitusjohtajalle maksettiin tilikaudella 2017 5 000 osaketta vastaava palkkiomäärä. Ansaintajakson 2016–2018 puitteissa toimitusjohtajan maksimipalkkio vastaa 5 000 osaketta. Palkkio maksetaan ansaintajakson päättyttyä vuonna 2018.

Johdon omistamat Elisan osakkeet

Elisa Oyj:n hallituksen jäsenten, toimitusjohtajan ja johtoryhmän jäsenten sekä heidän lähipiirinsä omistamien osakkeiden kokonaismäärä oli 253 340 osaketta ja ääntä ja niiden osuus osakkeista ja äänistä oli 0,15 prosenttia.

Henkilöstön palkitsemis- ja kannustinjärjestelmät

Tulospalkkiojärjestelmä

Elisan henkilöstö on joko tulos-, kannuste- tai komissiopohjaisen palkkiojärjestelmän piirissä. Tulospalkkio perustuu Elisan ja yksiköiden taloudellisiin ja toiminnallisiin mittareihin. Palkkion määräytymisessä käytettävät mittareiden raja-arvot ja palkkion maksimimäärät vahvistetaan puolivuosittain. Osa konsernin avainhenkilöistä oli vuonna 2017 lisäksi osakepalkkiojärjestelmän piirissä.

Henkilöstörahasto

Henkilöstörahaston voittopalkkiojärjestelmän tavoitteena on sitouttaa henkilöstöä Elisan pitkän aikajänteen tavoitteisiin sekä vahvistaa kiinnostusta Elisan taloudelliseen menestymiseen ja sen mittareihin.

Voittopalkkiojärjestelmän mittareina toimivat Elisa-konsernin osakekohtainen tulos, uusien liiketoimintojen liikevaihdon kasvu ja määritettyjen strategisten tavoitteiden täyttyminen. Hallitus päättää vuosittain voittopalkkiojärjestelmästä ja määrittelee palkkion määräytymisessä käytettävät raja-arvot.

Henkilöstörahaston jäsenenä on Elisa Oyj:n henkilökunta lukuunottamatta henkilöitä, jotka kuuluvat osakepalkkiojärjestelmän piiriin. Henkilöstörahastoon kirjattiin vuonna 2017 2,9 (2,2) miljoonaa euroa.

Osakepohjaiset kannustinjärjestelmät

Elisa Oyj:n hallitus päätti 15.12.2017 konsernin avainhenkilöiden osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä koskien vuosia 2018–2022, 11.12.2014 avainhenkilöiden osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä koskien vuosia 2015–2019 ja 19.12.2011 kahdesta avainhenkilöiden osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä koskien vuosia 2012–2018. Järjestelmät on kuvattu liitetiedossa 27.

8. Tilintarkastajan palkkiot

milj. euroa	2017	2016
Tilintarkastus	0,4	0,3
Veroneuvonta	0,1	0,1
Muut palvelut	0,1	0,2
	0,6	0,6

9. Tutkimus- ja kehittämismenot

milj.euroa	2017	2016
Kuluksi kirjatut tutkimus- ja kehittämismenot	1,8	1,6
Aktivoidut kehittämismenot	8,2	9,7
	9,9	11,3

Vuoden 2017 tutkimus- ja kehittämistoiminnan painopistealue oli asiakkuudenhallintajärjestelmän kehitys.

10. Poistot ja arvonalentumiset

milj.euroa	2017	2016
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat		
Omistettut rakennukset ja rakennelmat	11,9	11,6
Rahoitusleasingsopimuksella vuokratut rakennukset ja rakennelmat	0,4	0,4
Telelaitteet, koneet ja kalusto		
Omistettut telelaitteet, koneet ja kalusto	169,5	156,7
Rahoitusleasingsopimuksella vuokratut hyödykkeet	3,4	3,1
Muut aineelliset hyödykkeet	0,0	0,1
	185,3	171,8
Aineettomat hyödykkeet		
Liikearvo		9,0
Asiakaskanta	5,0	2,3
Muut aineettomat hyödykkeet	39,4	40,7
	44,4	51,9
	229,7	223,8

Omaisuseristä on kirjattu 2,5 (11,7) miljoonaa euroa arvonalennuksia, joista vertailuvuonna 2016 9,0 miljoonaa euroa kohdistui liikearvoon.

11. Rahoitustuotot ja -kulut

milj.euroa	2017	2016
Rahoitustuotot		
Osinkotuotot myytävissä olevista rahoitusvaroista	0,1	0,5
Korko- ja rahoitustuotot lainoista ja muista saamisista	3,8	2,2
Luovutusvoitot sijoituksista ⁽¹⁾	44,8	0,5
Muut rahoitustuotot ⁽²⁾	0,4	3,7
	49,1	6,8
Rahoituskulut		
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista rahoitusveloista	-21,9	-22,4
Muut rahoituskulut jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista rahoitusveloista	-1,5	-1,5
Luovutustappiot sijoituksista	0,0	-0,1
Muut korkokulut	-0,1	0,0
Muut rahoituskulut	-0,3	-0,5
	-23,9	-24,6

¹⁾ Sisältää Comptel Oyj:n osakkeiden luovutusvoiton 44,3 miljoonaa euroa.

²⁾ Sisältää Elisan omistajien arvo-osuustileille siirtämättömien osakkeiden myynnistä saatuja palautuksia 0,2 (3,4) miljoonaa euroa.

Liikevoittoon sisältyvät kurssivoitot ja -tappiot ovat olleet vähäisiä.

12. Tuloverot

milj.euroa	2017	2016
Tilikauden verot	-64,4	-60,2
Edellisten tilikausien verot	-0,1	0,1
Laskennalliset verot	-2,1	-2,5
	-66,5	-62,6

Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot:

milj.euroa	2017			2016		
	Ennen veroja	Verovaikutus	Verojen jälkeen	Ennen veroja	Verovaikutus	Verojen jälkeen
Etuuspohjaisen nettovelan uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	0,4	-0,1	0,3	-0,3	0,1	-0,3
Rahavirran suojaukset	0,4	-0,1	0,3	0,7	-0,1	0,5
	0,8	-0,2	0,7	0,3	-0,1	0,3

Laajan tuloksen myytävissä olevien rahoitusvarojen arvonmuutokseen ei ole kohdistunut verovaikutusta, koska konsernin omistusosuus yhtiöstä on ollut yli 10 prosenttia. Muuntoeroihin ei kohdistu verovaikutusta.

Tuloslaskelman verokulun ja konsernin kotimaan 20 (20) prosentin verokannalla laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma:

milj.euroa	2017	2016
Tulos ennen veroja	403,2	320,0
Kotimaan verokannan mukainen vero	-80,6	-64,0
Verovaikutukset seuraavista:		
Verovapaat tuotot	9,3	0,6
Vähennyskelvottomat kulut	-2,0	-2,9
Ulkomaisten tytäryhtiöiden verovaikutus	5,9	5,2
Kirjaamattomat laskennalliset verosaamiset verotuksellisista tappioista	-0,2	-1,4
Aiemmin kirjaamattomien verotuksellisten tappioiden käyttö	0,8	
Verot aikaisemmilta tilikausilta	-0,1	0,1
Muut erät	0,3	-0,1
Verot tuloslaskelmassa	-66,5	-62,6
Efektiivinen verokanta, %	16,5	19,6

13. Osakekohtainen tulos

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyrityksen osakkeenomistajille kuuluva tilikauden voitto tilikauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla.

	2017	2016
Emoyrityksen omistajille kuuluva tilikauden voitto (milj.euroa)	336,6	257,1
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana (1 000 kpl)	159 607	159 608
Laimentamaton osakekohtainen tulos (euro/osake)	2,11	1,61

Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa osakkeiden lukumäärän painotetussa keskiarvossa otetaan huomioon kaikkien laimentavien potentiaalisten osakkeiden osakkeiksi muuttamisesta johtuva laimentava vaikutus. Tilikausilla 2017 ja 2016 konsernilla ei ollut osakkeiden lukumäärässä huomioitavia laimentavia vaikutuksia.

14. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

2017 milj.euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Telelaitteet, koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2017	9,2	264,1	3 234,6	35,7	32,1	3 575,7
Hankitut liiketoiminnot		1,2	28,9		0,8	31,0
Lisäykset	0,1	7,3	157,4		36,8	201,6
Vähennykset	-0,1	-3,6	-26,7	0,0		-30,4
Siirrot erien välillä	0,1	2,9	26,2		-31,0	-1,7
Kurssierot			-0,1	0,0		-0,1
Hankintameno 31.12.2017	9,3	271,9	3 420,3	35,7	38,7	3 776,0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2017		140,9	2 685,9	35,0		2 861,8
Poistot ja arvonalentumiset		12,4	172,9	0,0		185,3
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		-2,5	-26,6			-29,1
Kurssierot			0,0	0,0		0,0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2017		150,8	2 832,1	35,0		3 018,0
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	9,2	123,2	548,6	0,8	32,1	713,9
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	9,3	121,1	588,2	0,7	38,7	758,1

2016 milj.euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Telelaitteet, koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	7,9	253,4	3 066,8	35,7	23,0	3 386,8
Hankitut liiketoiminnot	1,2	2,5	35,9	0,0	3,7	43,4
Lisäykset	0,1	6,6	133,5		25,7	165,8
Myydyt liiketoiminnot			0,4			0,4
Vähennykset	0,0	-0,1	-19,8			-19,9
Siirrot erien välillä	0,0	1,8	17,6		-20,3	-0,9
Kurssierot			0,2	0,0		0,1
Hankintameno 31.12.2016	9,2	264,1	3 234,6	35,7	32,1	3 575,7
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2016		128,8	2 545,7	34,9		2 709,4
Poistot ja arvonalentumiset		12,0	159,8	0,1		171,8
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		0,1	-19,7			-19,5
Kurssierot			0,1	0,0		0,1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2016		140,9	2 685,9	35,0		2 861,8
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	7,9	124,6	521,1	0,8	23,0	677,4
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	9,2	123,2	548,6	0,8	32,1	713,9

Sitoumukset aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintoihin olivat 31.12.2017 49,7 (47,2) miljoonaa euroa.

Vuonna 2017 lisäksiin sisältyy 2,8 (2,5) miljoonaa euroa rahoitusleasingisopimuksilla vuokrattuja hyödykkeitä.

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyy rahoitusleasingisopimuksella vuokrattuja hyödykkeitä seuraavasti:

2017 milj.euroa	Rakennukset ja rakennelmat	Telelaitteet, koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno	17,4	120,1	137,5
Kertyneet poistot	6,2	111,8	118,0
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	11,2	8,3	19,5
2016 milj.euroa			
Hankintameno	17,4	116,1	133,6
Kertyneet poistot	5,8	108,4	114,2
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	11,7	7,7	19,4

15. Aineettomat hyödykkeet

2017 milj.euroa	Liikearvo	Asiakas- kanta	Muut aineettomat hyödykkeet	Keskeneräiset aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2017	894,8	97,2	570,4	37,3	1 599,7
Hankitut liiketoiminnot	133,8	11,6	3,9	0,7	150,0
Lisäykset			36,7	8,1	44,9
Myydyt liiketoiminnot				0,0	0,0
Vähennykset			-1,5		-1,5
Siirrot erien välillä			31,4	-30,8	0,6
Kurssierot	-0,1		0,0		-0,1
Hankintameno 31.12.2017	1 028,5	108,8	640,9	15,2	1 793,5
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2017	15,0	87,7	457,1	0,1	560,0
Poistot ja arvonalentumiset		5,0	38,8	0,6	44,4
Vähennysten kertyneet poistot			-1,4		-1,4
Kurssierot					0,0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2017	15,0	92,7	494,6	0,7	603,0
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	879,8	9,5	113,3	37,2	1 039,8
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	1 013,5	16,2	146,3 ⁽¹⁾	14,6	1 190,6
2016 milj.euroa	Liikearvo	Asiakas- kanta	Muut aineettomat hyödykkeet	Keskeneräiset aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	836,1	89,4	524,0	24,8	1 474,4
Hankitut liiketoiminnot	59,9	7,8	0,5		68,3
Lisäykset			32,4	27,7 ⁽²⁾	60,1
Myydyt liiketoiminnot	-0,9		-1,1		-2,0
Vähennykset			-1,3		-1,3
Siirrot erien välillä			15,9	-15,2	0,7
Kurssierot	-0,4		0,0		-0,4
Hankintameno 31.12.2016	894,8	97,2	570,4	37,3	1 599,7
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2016	6,0	85,4	417,9	0,1	509,5
Poistot ja arvonalentumiset	9,0	2,3	40,6	0,0	51,9
Vähennysten kertyneet poistot			-1,5		-1,5
Kurssierot			0,0		0,0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2016	15,0	87,7	457,1	0,1	560,0
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	830,1	4,0	106,1	24,7	964,9
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	879,8	9,5	113,3 ⁽¹⁾	37,2	1 039,8

¹⁾ Sisältää it-ohjelmistoja kirjanpitoarvoltaan 83,2 (74,6) miljoonaa euroa.

²⁾ Sisältää Suomen 700 MHz -taajuuslisenssin kirjanpitoarvoltaan 22,0 miljoonaa euroa.

Liikearvon arvonalentumistestaukset

Liikearvo on kohdistettu konsernin rahavirtaa tuottaville yksiköille seuraavasti:

milj.euroa	2017	2016
Henkilöasiakkaat	640,9	530,9
Yritysiasiakkaat	372,5	348,9
	1 013,5	879,8

Elisan organisaatio- ja johtamisrakenteeseen perustuvat raportoitavat toimintasegmentit ovat Henkilöasiakkaat ja Yritysiasiakkaat.

Konsernilla ei ole muita aineettomia hyödykkeitä, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton.

Arvonalentumistestaus:

Vuosittaisessa arvonalentumistestauksessa segmenttien kerrytettävissä oleva rahamäärä on määritetty käyttöarvoon perustuen. Käyttöarvo on laskettu ennustettujen diskontattujen rahavirtojen (DCF-malli) perusteella. Rahavirtaennusteet perustuvat johdon hyväksymiin suunnitelmiin, jotka kattavat viiden vuoden ajanjakson. Ennusteet ovat pääosin yhdenmukaisia ulkoisten informaatiolähteiden tietojen kanssa ja kuvastavat toteutunutta kehitystä. Käytetty diskonttauskorko ennen veroja on 7,8 prosenttia Henkilöasiakkaiden ja 8,0 prosenttia Yritysiasiakkaiden osalta. Viiden vuoden jälkeiset rahavirrat on ennustettu eteenpäin arvioimalla tulevaisuuden rahavirtojen muutokseksi 2 prosentin kasvu.

Testausten perusteella segmenttien liikearvon arvonalentamiselle ei ole tarvetta.

DCF-mallin käyttö vaatii ennusteita ja olettamuksia liittyen markkinoiden kasvuun, hintoihin, volyymikehitykseen, investointitarpeisiin ja yleiseen korkotasoon. Suurimmat herkkyydet tuloksessa liittyvät ennakoituun liikevaihto- ja kannattavuustasoon.

Tilikausilla 2016 ja 2015 kirjatut arvonalentumistappiot:

Konsernin tekemän vuosittaisen arvonalentumistestauksen lisäksi Henkilöasiakkaat-yksikköön kuuluvan Sulake Corporation Oy:n Habbo Hotel -liiketoiminnalle suoritettiin erilliset arvonalentumistestaukset osana strategisten vaihtoehtojen arviointia vuosina 2016 ja 2015. Arvonalentumistestausten perusteella liikearvon arvonalentumistappiota kirjattiin yhteensä 9,0 miljoonaa euroa vuonna 2016 ja 6,0 miljoonaa euroa vuonna 2015. Arvonalentumistappioiden kirjaamisen jälkeen liikearvoa ei ole jäljellä. Arvonalentumisten keskeisenä aiheuttajana oli aiempaa alhaisempi odotettu liikevaihto.

Herkkyysanalyysi ¹⁾

Käytetyt ennusteparametrit	Henkilö- asiakkaat 2017	Yritys- asiakkaat 2017	Henkilö- asiakkaat 2016	Yritys- asiakkaat 2016
Määrä, jolla yksikön kirjanpitoarvo ylittyy, milj. euroa	3 537	2 312	3 908 ³⁾	1 809
Käyttökatemarginaali keskimäärin, % ²⁾	36,7	33,2	36,9	33,4
Horisonttikasvu, %	2,0	2,0	0,0	0,0
Diskonttauskorko ennen veroja, %	7,8	8,0	5,2	5,2

¹⁾ Segmenteille kohdistettavien kulujen ja investointien allokointisääntöjä on tarkennettu vuonna 2017. Impairment-laskennan perusteita on tarkastettu vastaamaan lähemmin markkinaehtoista tarkastelua, jonka seurauksena sekä horisonttikasvuolettamaa että diskonttauskorkoa on nostettu. Vuoden 2016 tiedot perustuvat sen hetkisiin laskentaperiaatteisiin.

²⁾ Viiden vuoden ennustejaksolla keskimäärin

³⁾ Habbo hotel -liiketoimintaan kohdistuvan liikearvon arvonalentumisen kirjaamisen jälkeen määrä, jolla yksikön kirjanpitoarvo ylittyi oli 3 917 miljoonaa euroa.

Ennusteparametrien %-yksikkömuutos, joilla käypä arvo on yhtä suuri kuin kirjanpitoarvo	Henkilö- asiakkaat 2017	Yritys- asiakkaat 2017	Henkilö- asiakkaat 2016	Yritys- asiakkaat 2016
Käyttökatemarginaali keskimäärin, %	-17,9	-17,8	-19,8 ⁴⁾	-14,7
Horisonttikasvu, %	-25,7	-53,4	-42,9 ⁴⁾	-27,6
Diskonttauskorko ennen veroja, %	15,6	25,2	19,1 ⁴⁾	15,3

⁴⁾ Habbo hotel -liiketoimintaan kohdistuvan liikearvon arvonalentumisen kirjaamisen jälkeen käyttökatemarginaalin muutoksen tulisi olla keskimäärin -19,8 %, horisonttikasvun muutoksen -44,0 % ja muutoksen diskonttauskorossa ennen veroja 19,3 %.

16. Osuudet osakkuusyrittysissä

milj.euroa	2017	2016
Tilikauden alussa	2,2	59,5
Osuus tilikauden tuloksista	0,0	-1,4
Saadut osingot	0,0	-3,1
Lisäykset		25,2
Vähennykset	-0,3	-77,9
Tilikauden lopussa	1,9	2,2

Elisan omistukset osakkuusyrittysistä on esitetty liitetiedossa 35.

Elisa myi omistuksensa Länsilinkki Oy:ssä 10.4.2017.

Anvia Oyj yhdisteltiin osakkuusyrittysenä 30.6.2016 asti, jolloin Elisa myi osakkeet osana Anvia ICT-yhtiöiden hankintaa.

17. Käypään arvoon arvostetut varat ja velat

milj.euroa	2017	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat/-velat ⁽¹⁾	-0,2		-0,2	
	-0,2		-0,2	

milj.euroa	2016	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat/-velat ⁽¹⁾	-0,8		-0,8	
Myytavissa olevat rahoitusvarat ⁽²⁾	33,9	33,9		
Muut velat ⁽³⁾	-1,2			-1,2
	31,9	33,9	-0,8	-1,2

⁽¹⁾ Sähköjohdannaiset. Käypänä arvona käytetään noteerattuja markkinahintoja tai jos niitä ei ole saatavilla, arvo lasketaan yleisesti käytössä olevia arvostusmenetelmiä hyväksikäyttäen.

⁽²⁾ Julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet. Käypä arvo määritetään aktiivisilla markkinoilla tehtyjen transaktioiden perusteella.

⁽³⁾ Konsernin liiketoimintojen hankintoihin liittyvät ehdolliset vastikkeet.

Tasolle 1 luokitellaan rahoitusinstrumentit, joilla on aktiivisilla markkinoilla määritetyt hinnat. Tasolle 2 luokitellaan instrumentit, joiden hinnat perustuvat todettavissa olevaan markkinatietoon.

Tasolle 3 luokitellaan instrumentit, joiden hinnat eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon vaan esimerkiksi yrityksen omaan tietoon.

Tason 3 täsmäytyslaskelma

Muut velat milj.euroa	2017	2016
Tilikauden alussa	1,2	1,8
Ehdollisen vastikkeen lisäys		0,0
Ehdollisen vastikkeen maksu	-1,1	-0,4
Ehdollisen vastikkeen purku	-0,1	
Kurssierot	0,0	-0,2
Tilikauden lopussa	0,0	1,2

Tasolla 3 esitetään liiketoimintojen hankintojen ehdolliset vastikkeet. Ehdollisen vastikkeen käyvän arvon muutos on kirjattu liiketoiminnan muihin kuluihin.

Johdon arvion mukaan tasolle 3 arvostettujen rahoitusinstrumenttien osalta yhden tai useamman käyvän arvon määrittämiseen käytetyn syöttötiedon vaihtaminen jokseenkin mahdolliseen vaihtoehtoiseen oletukseen ei muuttaisi tasolla 3 olevien käypään arvoon arvostettujen erien käypää arvoa merkittävästi ottaen huomioon kyseisten velkojen pieni kokonaismäärä.

18. Rahoitusvarojen ja -velkojen kirjanpitoarvot arvostusryhmittäin

2017	Myytavissä olevat rahoitusvarat	Lainat ja muut saamiset	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat/-velat ¹⁾	Jaksotettuun hankintamenoon kirjattavat rahoitusvelat	Tase-erien kirjanpitoarvot	Tase-erien käyvät arvot	Liite
milj.euroa							
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Myytavissä olevat rahoitusvarat	7,8				7,8	7,8	19
Myyntisaamiset ja muut saamiset		83,7			83,7	83,7	20
Lyhytaikaiset rahoitusvarat							
Myyntisaamiset ja muut saamiset		407,6			407,6	407,6	23
	7,8	491,3			499,1	499,1	
Pitkäaikaiset rahoitusvelat							
Rahoitusvelat				939,6	939,6	979,5	30
Ostovelat ja muut velat ²⁾			0,2	19,8	20,1	20,1	31
Lyhytaikaiset rahoitusvelat							
Rahoitusvelat				177,8	177,8	177,8	30
Ostovelat ja muut velat ²⁾				343,5	343,5	343,5	31
			0,2	1 480,8	1 481,0	1 520,9	

¹⁾ Alkuperäisessä kirjaamisessa tällaiseksi määritetyt varat

²⁾ Poislukien saadut ennakot

2016	Myytavissä olevat rahoitusvarat	Lainat ja muut saamiset	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat/-velat ¹⁾	Jaksotettuun hankintamenoon kirjattavat rahoitusvelat	Tase-erien kirjanpitoarvot	Tase-erien käyvät arvot	Liite
milj.euroa							
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Myytavissä olevat rahoitusvarat	5,0		33,9		38,9	38,9	19
Myyntisaamiset ja muut saamiset		74,8			74,8	74,8	20
Lyhytaikaiset rahoitusvarat							
Myyntisaamiset ja muut saamiset		537,0			537,0	537,0	23
	5,0	611,9	33,9		650,7	650,7	
Pitkäaikaiset rahoitusvelat							
Rahoitusvelat				827,3	827,3	878,8	30
Ostovelat ja muut velat ²⁾			0,8	28,0	28,8	28,8	31
Lyhytaikaiset rahoitusvelat							
Rahoitusvelat				341,2	341,2	341,2	30
Ostovelat ja muut velat ²⁾			1,2	302,4	303,6	303,6	31
			2,0	1 499,0	1 500,9	1 552,4	

¹⁾ Alkuperäisessä kirjaamisessa tällaiseksi määritetyt varat

²⁾ Poislukien saadut ennakot

Kunkin rahoitusvara ja -velkaerän käyvät arvot on esitetty yksityiskohtaisemmin liitenumeron mukaisessa kohdassa.

19. Myytävissä olevat rahoitusvarat

milj.euroa	2017	2016
Julkisesti noteeratut osakesijoitukset ¹⁾		33,9
Noteeraamattomat osakesijoitukset	7,8	5,0
	7,8	38,9

¹⁾ Elisa myi omistuksensa (13,1 %) Comptel Oyj:stä 6.4.2017. Myyntivoitto 44,3 miljoonaa euroa on kirjattu rahoitustuottoihin.

Julkisesti noteeratut osakesijoitukset on arvostettu käypään arvoon. Noteeraamattomat osakesijoitukset on kirjattu hankintamenoon mahdollisilla arvonalentumisilla vähennettynä, koska osakesijoitusten käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä.

Noteerattujen osakkeiden käyvän arvon muutokset 9,6 (7,7) miljoonaa euroa on kirjattu tilikauden laajaan tulokseen.

20. Pitkäaikaiset saamiset

milj.euroa	2017	2016
Lainasaamiset	0,1	0,1
Saamiset osakkuusyryksiltä		
Myyntisaamiset	67,6	60,3
Rahoitusleasingsaamiset	7,4	4,7
Siirtosaamiset	8,1	9,6
Muut pitkäaikaiset saamiset	0,4	0,2
	83,7	74,8

Saamisten (lyhyt- ja pitkäaikaisten) efektiivinen korkoprosentti oli 0,00 (0,00) prosenttia.

Rahoitusleasingsaamisten bruttomäärä- vähimmäisvuokrasaamiset erääntymisajoin

milj.euroa	2017	2016
Yhden vuoden kuluessa	7,9	5,6
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	6,4	4,7
Yli viiden vuoden kuluttua	0,1	0,0
	14,4	10,3
Tulevaisuudessa kertyvät rahoitustuotot	-0,3	0,0
Rahoitusleasingsaamisten nykyarvo	14,0	10,2

Saatavien vähimmäisvuokrien nykyarvo erääntyy seuraavasti

milj.euroa	2017	2016
Yhden vuoden kuluessa	6,6	5,6
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	7,3	4,7
Yli viiden vuoden kuluttua	0,1	0,0
	14,0	10,2

Elisa on antanut rahoitusleasingsopimuksilla vuokralle videoneuvottelulaitteita sekä päätelaitteita. Sopimusten vuokra-ajat vaihtelevat yhdestä kymmeneen vuoteen ja sopimusehdot vaihtelevat indeksiehtojen osalta.

21. Laskennalliset verosaamiset ja -velat

Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen muutos tilikaudella 2017

Laskennalliset verosaamiset

milj. euroa	1.1.2017	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu laajaan tulos- laskelmaan	31.12.2017
Varaukset	1,3	0,4		1,8
Vahvistetut tappiot	3,9	-3,0		0,9
Rahoitusleasingsopimukset	6,6	-5,5		1,1
Sisäiset katteet	3,3	-0,3		3,0
Osakepalkkiojärjestelmät	3,6	2,1		5,7
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon liiketoimintojen yhdistämisissä	1,4	-1,4		0,0
Eläkevelvoitteet	3,7	0,0	-0,1	3,6
Muut väliaikaiset erot	1,0	0,0	-0,1	0,9
	24,6	-7,6	-0,2	16,9

Laskennalliset verovelat

milj. euroa	1.1.2017	Kirjattu tulos- laskelmaan	Hankitut liiketoiminnot	31.12.2017
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon liiketoimintojen yhdistämisissä	2,1	-0,7	0,6	2,0
Kertyneet poistoerot	19,9	-0,1		19,8
Rahoitusleasingsopimukset	5,1	-4,7		0,5
Muut väliaikaiset erot	1,3	0,0		1,3
	28,5	-5,5	0,6	23,5

Vahvistetuista tappioista on kirjattu laskennallista verosaamista siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan niitä voidaan hyödyntää. 31.12.2017 kirjatut laskennalliset verosaamiset vahvistetuista tappioista olivat 0,9 (3,9) miljoonaa euroa ja ne liittyvät vahvistettuihin tappioihin, jotka vanhenevat vuosina 2022–2024. 31.12.2017 konsernilla oli 26,3 (23,0) miljoonaa euroa käyttämättömiä verotuksellisia tappioita, joista ei ole kirjattu verosaamista. Kyseiset tappiot vanhenevat vuosina 2018–2026.

Viron tytäryhtiöiden verottamattomista voittovaroista 179,1 miljoonaa euroa ei ole kirjattu verovelkaa, koska ei ole olemassa voitonjakopäätöstä eikä suunnitelmaa voiton jakamisesta.

Laskennallisia verovelkoja ja -saamisia ei netoteta.

Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen muutos tilikaudella 2016

Laskennalliset verosaamiset

milj. euroa	1.1.2016	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu laajaan tulos- laskelmaan	Hankitut liiketoiminnot	31.12.2016
Varaukset	1,8	-0,5			1,3
Vahvistetut tappiot	6,1	-2,2			3,9
Rahoitusleasingsopimukset	4,2	2,5			6,6
Sisäiset katteet	3,5	-0,2			3,3
Osakepalkkiojärjestelmät	2,2	1,4			3,6
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon liiketoimintojen yhdistämisissä		-1,5		2,9	1,4
Eläkevelvoitteet	3,7	-0,1	0,1		3,7
Muut väliaikaiset erot	2,0	-0,8	-0,1		1,0
	23,3	-1,5	-0,1	2,9	24,6

Laskennalliset verovelat

milj. euroa	1.1.2016	Kirjattu tulos- laskelmaan	Hankitut liiketoiminnot	31.12.2016
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon liiketoimintojen yhdistämisissä	1,0	-0,5	1,6	2,1
Kertyneet poistoerot	17,6	-0,9	3,3	19,9
Rahoitusleasingsopimukset	2,9	2,3		5,1
Muut väliaikaiset erot	1,3	0,0		1,3
	22,7	0,9	4,8	28,5

22. Vaihto-omaisuus

milj.euroa	2017	2016
Aineet ja tarvikkeet	18,6	13,1
Valmiit tuotteet/tavarat	49,7	42,0
	68,3	55,0

Vaihto-omaisuudesta on tilikaudella kirjattu arvonalentumisia 0,3 (0,8) miljoonaa euroa.

23. Myyntisaamiset ja muut saamiset

milj.euroa	2017	2016
Myyntisaamiset	352,7	316,4
Arvoltaan alentuneet myyntisaamiset	-6,6	-6,5
Rahoitusleasingsaamiset	6,6	5,6
Siirtosaamiset	47,3	27,9
Lainasaamiset ¹⁾	1,4	168,7
Saamiset osakkuusyrityksiltä	0,1	0,2
Muut saamiset	6,1	24,8
	407,6	537,0

¹⁾ Vertailuvuosi 2016 sisältää 167,0 miljoonan euron lainasaamisen liittyen Starmanin liiketoimintojen hankintaan.

Siirtosaamiset muodostuvat korkosaamisista sekä liikekulujen jaksotuksista.

Myyntisaamisten ikäjakautuma

milj.euroa	2017	2016
Erääntymättömät	299,7	283,2
Erääntyneet		
Alle 30 päivää	37,0	21,2
31–60 päivää	6,4	3,5
61–90 päivää	2,3	1,4
Yli 90 päivää	0,7	0,6
	346,1	309,9

Myyntisaamisten kirjanpitoarvo on kohtuullinen arvio niiden käyvästä arvosta. Myyntisaamisten luottoriski on kuvattu liitetiedossa 34. Luottoriskin enimmäismäärä on myyntisaamisten arvo tilinpäätöspäivänä, 346,1 miljoonaa euroa.

24. Rahavarat

milj.euroa	2017	2016
Kassavarat	44,3	44,5
	44,3	44,5

25. Johdannaissopimukset

Johdannaissopimusten nimellisarvot

milj.euroa	2017			2016		
	Voimassaoloaika			Voimassaoloaika		
	Alle 1 vuosi	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta
Sähkijohdannaiset	1,4	1,0		2,1	2,2	

Johdannaissopimusten käyvät arvot

milj.euroa	2017			2016		
	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo	Yhteensä	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo	Yhteensä
Sähkijohdannaiset		-0,2	-0,2		-0,8	-0,8

Käyvän arvon määrittäminen ja luokittelu

Johdannaissopimusten käypä arvo määritetään käyttäen toimivilla markkinoilla noteerattuja markkinahintoja, rahavirtojen diskonttausmenetelmää tai optionhinnoittelumalleja. Johdannaissopimukset luokitellaan käypien arvojen hierarkian tasolle 2. Ks. liitetieto 17.

26. Omaa pääomaa koskevat liitetiedot

Osakepääoma ja omat osakkeet

milj.euroa	Osakkeiden lukumäärä (tuhansia)	Osakepääoma	Omat osakkeet
1.1.2016	167 335	83,0	-145,5
Omien osakkeiden luovutus			2,7
31.12.2016	167 335	83,0	-142,9
Omien osakkeiden luovutus			2,7
31.12.2017	167 335	83,0	-140,2

Yhtiön maksettu ja kaupparekisteriin merkitty osakepääoma oli tilikauden lopussa 83 033 008 (83 033 008) euroa.

Elisa Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiöllä on vain yhteen osakesarjaan kuuluvia osakkeita, joilla on yksi ääni. Yhtiöjärjestyksen mukaan osakkeiden enimmäismäärä on 1 000 (1 000) miljoonaa osaketta. Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa.

Omiin osakkeisiin sisältyy konsernin hallussa olevien omien osakkeiden hankintameno.

	Osakkeita kpl	Kirjanpidollinen vasta-arvo euroa	%-osuus osakkeista ja äänistä
Omat osakkeet			
Konsernin hallussa olevat omat osakkeet 1.1.2016	7 851 006	3 895 732	4,69
Omien osakkeiden luovutus	-135 877		
Konsernin hallussa olevat omat osakkeet 31.12.2016	7 715 129	3 828 309	4,61
Omien osakkeiden luovutus	-135 626		
Siirto yhteistililtä	221 894		
Konsernin hallussa olevat omat osakkeet 31.12.2017	7 801 397	3 871 116	4,66

Muut rahastot

milj.euroa	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Vararahasto	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Yhteensä
1.1.2016	90,9	3,4	13,3	381,0	488,6
Myytavissä olevat rahoitusvarat			7,7		7,7
Etuuspohjaisen nettovelan uudelleenmäärittämisestä johtuvat erät			-0,3		-0,3
Rahavirran suojaukset			0,5		0,5
31.12.2016	90,9	3,4	21,3	381,0	496,6
Myytavissä olevat rahoitusvarat			-34,7		-34,7
Etuuspohjaisen nettovelan uudelleenmäärittämisestä johtuvat erät			0,3		0,3
Rahavirran suojaukset			0,3		0,3
31.12.2017	90,9	3,4	-12,8	381,0	462,5

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon on kirjattu se osa osakkeiden merkintähinnasta, jota ei ole osakeantipäätösten mukaan merkitty osakepääomaan.

Vararahasto 3,4 miljoonaa euroa sisältää yhtiöjärjestyksen mukaisen/yhtiökokouksen päätöksellä vapaasta omasta pääomasta siirretyn osuuden. Käyvän arvon rahasto -12,8 miljoonaa euroa sisältää myytävissä olevien rahoitusvarojen käypien arvojen muutokset, etuuspohjaisen nettoeläkevelan uudelleen määrittämisestä johtuvat erät sekä rahavirran suojauksena käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutosten tehokkaat osuudet. Muut rahastot 381,0 miljoonaa euroa ovat muodostuneet käytettäessä osakevaihtoa yrityshankinnassa.

27. Osakeperusteiset maksut

Osakepalkkiojärjestelmä 2017

Elisa Oyj:n hallitus päätti 15.12.2017 uudesta konsernin avainhenkilöiden osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä koskien vuosia 2018–2022.

Uudessa osakepalkkiojärjestelmässä on kolme ansaintajaksoa, kalenterivuodet 2018–2020, 2019–2021 ja 2020–2022. Elisan hallitus päättää järjestelmän ansaintakriteerit ja kullekin kriteerille asetettavat tavoitteet ansaintajakson alussa. Ansaintajakson päätyttyä palkkio maksetaan tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen osakkeiden ja rahan yhdistelmänä. Rahaosuudella pyritään kattamaan palkkiosta osallistujalle aiheutuvia veroja ja veronluonteisia maksuja. Mikäli osallistujan työ- tai toimisuhte päättyy ennen palkkion maksamista, palkkiota ei pääsääntöisesti makseta.

Ansaintajakson 2018–2020 ansaintakriteerit perustuvat osakekohtaiseen tulokseen (EPS), uusien liiketoimintojen kehittymiseen ja liiketoimintojen must-win-tavoitteisiin. Ansaintajaksolta 2018–2020 maksettavat palkkiot vastaavat yhteensä enintään 493 450 Elisa Oyj:n osakkeen arvoa.

Yhtiön toimitusjohtajan ja johtoryhmän jäsenten on omistettava vähintään puolet järjestelmän perusteella hänelle maksetuista nettomääräisistä osakkeista, kunnes toimitusjohtajan osakeomistus yhtiössä yhteensä vastaa hänen bruttovuosipalkkansa arvoa ja vastaavasti johtoryhmän jäsenen osakeomistus yhtiössä yhteensä vastaa puolta hänen bruttovuosipalkkansa arvosta.

Osakepalkkion määrä ja ehdot sekä oletukset käyvän arvon laskennassa	Ansaintajakso 2018–2020
Myönnettyjen osakepalkkioiden enimmäismäärä, kpl	493 450
Myöntämispäivä	31.12.2017
Osakkeen käypä arvo myöntämishetkellä, euroa ⁽¹⁾	28,22
Osakkeen kurssi myöntämishetkellä, euroa	32,72
Osakkeen kurssin toteumaoletus ansaintajakson jälkeen ⁽²⁾	35,57
Ansaintajakso alkaa	1.1.2018
Ansaintajakso päättyy	31.12.2020
Ansaintakriteerien toteumaoletus ansaintajakson alussa, %	85
Ansaintakriteerien toteumaoletus tilinpäätöshetkellä, %	85
Järjestelmän piirissä henkilöitä tilinpäätöshetkellä	181

⁽¹⁾ Osakkeen käypä arvo on myöntämishetken kurssi vähennettynä arvioidulla osingolla. Arvioituna osinkona on käytetty viimeisintä maksettua osinkoa.

⁽²⁾ Osakkeen toteumaoletusarvo on arvioitu käyttäen hyväksi ns. CAP-mallia (Capital Asset Pricing Model). Mallin perusmuuttujat ovat korkotasoa, yleinen riskipreemio ja Elisan osakkeen ns. beta-riski. Osinko-olettamana on käytetty viimeisimmällä tilikaudella maksettua osinkoa.

Osakepalkkiojärjestelmä 2014

Elisa Oyj:n hallitus päätti 11.12.2014 konsernin avainhenkilöiden osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä koskien vuosia 2015–2019.

Osakepalkkiojärjestelmässä on kolme ansaintajaksoa, kalenterivuodet 2015–2017, 2016–2018 ja 2017–2019. Elisan hallitus päättää järjestelmän ansaintakriteerit ja niille asetettavat tavoitteet kunkin ansaintajakson alussa. Ansaintajakson päätyttyä palkkio maksetaan tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen osakkeiden ja rahan yhdistelmänä. Palkkiota ei pääsääntöisesti makseta osallistujalle, mikäli konserniyhtiö tai osallistuja irtisanoo tai purkaa osallistujan työ- tai toimitus sopimuksen ennen palkkion maksamista.

Ansaintajakson 2017–2019 ansaintakriteerit perustuvat osakekohtaiseen tulokseen (EPS), uusien liiketoimintojen liikevaihtoon ja muihin keskeisiin tavoitteisiin. Osakepalkkiojärjestelmään kuuluu 163 avainhenkilöä ja palkkiot vastaavat yhteensä enintään 458 960 Elisa Oyj:n osakkeen arvoa.

Ansaintajakson 2016–2018 ansaintakriteerit perustuvat osakekohtaiseen tulokseen (EPS), uusien liiketoimintojen liikevaihtoon ja muihin keskeisiin tavoitteisiin. Osakepalkkiojärjestelmään kuuluu 155 avainhenkilöä ja palkkiot vastaavat yhteensä enintään 418 750 Elisa Oyj:n osakkeen arvoa.

Ansaintajakson 2015–2017 ansaintakriteerit perustuvat osakekohtaiseen tulokseen (EPS), uusien liiketoimintojen liikevaihtoon ja muihin keskeisiin tavoitteisiin. Osakepalkkiojärjestelmään kuuluu 142 avainhenkilöä ja palkkiot vastaavat yhteensä enintään 569 900 Elisa Oyj:n osakkeen arvoa.

Osakepalkkion määrä ja ehdot sekä oletukset käyvän arvon laskennassa	Ansaintajakso 2017–2019	Ansaintajakso 2016–2018	Ansaintajakso 2015–2017
Myönnettyjen osakepalkkioiden enimmäismäärä, kpl	458 960	418 750	566 900
Myöntämispäivä	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014
Osakkeen käypä arvo myöntämishetkellä, euroa ¹⁾	26,73	30,83	18,71
Osakkeen kurssi myöntämishetkellä, euroa	30,93	34,79	22,61
Osakkeen kurssin toteumaoletus ansaintajakson jälkeen ²⁾	34,25	36,69	22,34
Ansaintajakso alkaa	1.1.2017	1.1.2016	1.1.2015
Ansaintajakso päättyy	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017
Ansaintakriteerien toteumaoletus ansaintajakson alussa, %	50	50	50
Ansaintakriteerien toteumaoletus tilinpäätöshetkellä, %	68	81	75
Järjestelmän piirissä henkilöitä tilinpäätöshetkellä	163	155	142

¹⁾ Osakkeen käypä arvo on myöntämishetken kurssi vähennettynä arvioidulla osingolla. Arvioituna osinkona on käytetty viimeisintä maksettua osinkoa.

²⁾ Osakkeen toteumaoletusarvo on arvioitu käyttäen hyväksi ns. CAP-mallia (Capital Asset Pricing Model). Mallin perusmuuttujat ovat korkotasoa, yleinen riskipremio ja Elisan osakkeen ns. beta-riski. Osinko-olettamana on käytetty viimeisimmällä tilikaudella maksettua osinkoa.

Osakepalkkiojärjestelmä 2011

Elisa Oyj:n hallitus päätti 19.12.2011 konsernin avainhenkilöiden osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä koskien vuosia 2012–2016.

Osakepalkkiojärjestelmässä on kolme ansaintajaksoa, kalenterivuodet 2012–2014, 2013–2015 ja 2014–2016. Järjestelmän maksimipalkkion suuruus vastaa 3 315 000 Elisa Oyj:n osakkeen arvoa. Yhtiön hallitus päättää järjestelmän ansaintakriteerit ja niille asetettavat tavoitteet kunkin ansaintajakson alussa. Kunkin ansaintajakson päätyttyä palkkio maksetaan tilinpäätöksen valmistumista seuraavan kuukauden aikana osakkeiden ja rahan yhdistelmänä. Palkkiota ei pääsääntöisesti makseta osallistujalle, mikäli konserniyhtiö tai osallistuja irtisanoo tai purkaa osallistujan työ- tai toimitusopimuksen ennen palkkion maksamista.

Ansaintajakson 2012–2014 ansaintakriteerit perustuivat uusien liiketoimintojen liikevaihdon kasvuun ja osakekohtaiseen tulokseen. Suoritus oli kokonaisuudessaan 6,6 milj. euroa, josta rahana maksettiin 3,4 milj. euroa. Hallituksen päätöksen mukaisesti Elisa siirsi 4.2.2015 kannustinjärjestelmän piiriin kuuluville 136 henkilölle 133 197 osaketta, josta johtoryhmän jäsenille 38 103 osaketta ja toimitusjohtajalle 12 002 osaketta.

Ansaintajakson 2013–2015 ansaintakriteerit perustuivat uusien liiketoimintojen liikevaihdon kasvuun ja osakekohtaiseen tulokseen. Suoritus oli kokonaisuudessaan 9,5 milj. euroa, josta rahana maksettiin 4,9 milj. euroa. Hallituksen päätöksen mukaisesti Elisa siirsi 29.1.2016 kannustinjärjestelmän piiriin kuuluville 139 henkilölle 134 037 osaketta, josta johtoryhmän jäsenille 37 838 osaketta ja toimitusjohtajalle 11 733 osaketta.

Ansaintajakson 2014–2016 ansaintakriteerit perustuivat uusien liiketoimintojen liikevaihdon kasvuun ja osakekohtaiseen tulokseen. Suoritus oli kokonaisuudessaan 8,9 milj. euroa, josta rahana maksettiin 4,6 milj. euroa. Hallituksen päätöksen mukaisesti Elisa siirsi 1.2.2017 kannustinjärjestelmän piiriin kuuluville 139 henkilölle 133 326 osaketta, josta johtoryhmän jäsenille 38 378 osaketta ja toimitusjohtajalle 11 886 osaketta.

Osakepalkkion määrä ja ehdot sekä oletukset käyvän arvon laskennassa	Ansaintajakso 2014–2016	Ansaintajakso 2013–2015	Ansaintajakso 2012–2014
Myönnettyjen osakepalkkioiden enimmäismäärä, kpl	996 500	983 500	983 000
Myöntämispäivä	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
Osakkeen käypä arvo myöntämishetkellä, euroa ¹⁾	15,36	12,83	12,23
Osakkeen kurssi myöntämishetkellä, euroa	19,26	16,73	16,13
Osakkeen kurssin toteumaoletus ansainta- ja rajoitusjakson jälkeen ²⁾	19,54	16,24	16,16
Ansaintajakso alkaa	1.1.2014	1.1.2013	1.1.2012
Ansainta- ja rajoitusjakso päättyvät	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014
Ansaintakriteerien toteumaoletus ansaintajakson alussa, %	50	50	72
Ansaintakriteerien toteuma, %	28	29	29
Suoritettu määrä, kpl	133 326	134 037	133 197
Siirtopäivän keskipäivä	31,35	33,23	23,34
Osakkeina jaettu määrä myönnettyjen osakepalkkioiden enimmäismäärästä, %	13	14	14
Järjestelmän piirissä henkilöitä tilinpäätöshetkellä	139	139	136

¹⁾ Osakkeen käypä arvo on myöntämishetken kurssi vähennettynä arvioidulla osingolla. Arvioituna osinkona on käytetty viimeisintä maksettua osinkoa.

²⁾ Osakkeen toteumaoletusarvo on arvioitu käyttäen hyväksi ns. CAP-mallia (Capital Asset Pricing Model). Mallin perusmuuttujat ovat korkotasoa, yleinen riskipremio ja Elisan osakkeen ns. beta-riski. Osinko-olettamana on käytetty viimeisimmällä tilikaudella maksettua osinkoa.

Sitottava osakepalkkiojärjestelmä 2011

Elisa Oyj:n hallitus päätti 19.12.2011 sitottavasta osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä koskien vuosia 2012–2018.

Järjestelmän puitteissa myönnettävien palkkioiden sitottamisaika on 1–3 vuotta. Mahdollinen palkkio perustuu avainhenkilön työsuhteen voimassaoloon. Tämän järjestelmän perusteella maksettavat palkkiot vastaavat yhteensä enintään noin 500 000 Elisa Oyj:n osakkeen arvoa.

Osakepalkkion määrä ja ehdot sekä oletukset käyvän arvon laskennassa	Ansaintajakso 2016–2018	Ansaintajakso 2016–2017	Ansaintajakso 2014–2016	Ansaintajakso 2014–2015
Myönnettyjen osakepalkkioiden enimmäismäärä, kpl	5 000	5 000	4 000	4 000
Myöntämispäivä	16.12.2016	16.12.2016	11.12.2014	11.12.2014
Osakkeen käypä arvo sitouttamisjakson alussa, euroa ¹⁾	27,92	29,32	19,29	20,59
Osakkeen kurssi sitouttamisjakson alussa, euroa	30,72	30,72	21,89	21,89
Osakkeen kurssin toteumaoletus sitouttamisjakson jälkeen ²⁾	32,87	31,70	21,76	21,70
Sitouttamisjakso alkaa	13.12.2016	13.12.2016	4.11.2014	4.11.2014
Sitouttamisjakso päättyy	13.12.2018	13.12.2017	4.11.2016	4.11.2015
Ansaintakriteerin toteumaoletus sitouttamisjakson alussa, %	100	100	100	100
Ansaintakriteerien toteumaoletus tilinpäätöshetkellä, %	100			
Ansaintakriteerien toteuma, %		100	100	100
Suoritettu määrä, kpl		2 300	1 840	1 840
Siirtopäivän keskipäivä		33,01	29,97	34,49
Osakkeina jaettu määrä myönnettyjen osakepalkkioiden enimmäismäärästä, %		46	46	46
Järjestelmän piirissä henkilöitä tilinpäätöshetkellä	1	1	1	1

¹⁾ Osakkeen käypä arvo on sitouttamishetken kurssi vähennettynä arvioidulla osingolla. Arvioituna osinkona on käytetty viimeisintä maksettua osinkoa.

²⁾ Osakkeen toteumaoletusarvo on arvioitu käyttäen hyväksi ns. CAP-mallia (Capital Asset Pricing Model). Mallin perusmuuttujat ovat korkotaso, yleinen riskipreemio ja Elisan osakkeen ns. beta-riski. Osinko-olettamana on käytetty viimeisimmällä tilikaudella maksettuja osinkoja.

Osakepalkkiojärjestelmien kulut

Tilikaudella 2017 osakepalkkiojärjestelmien perusteella kirjatut kulut olivat 15,2 (8,3) miljoonaa euroa.

28. Eläkevelvoitteet

Suomessa Elisan henkilöstön eläketurva on hoidettu TyEL-eläkkeiden osalta eläkevakuutusyhtiöiden kautta ja lisäeläketurvan osalta pääsääntöisesti henkivakuutusyhtiöiden kautta. Suomen TyEL-järjestelmä on luonteeltaan maksupohjainen järjestely. Etuuspohjaisiksi järjestelyiksi on luokiteltu osa lisäeläkejärjestelyistä ja yhtiöiden omalla vastuulla olevat eläkejärjestelyt. Järjestelyt rahoitetaan pääosin vakuutusyhtiöön suoritettavilla vuosittaisilla vakuutusmatemaattisiin laskelmiin perustuvilla maksuilla. Järjestelyihin sovelletaan paikallista vero- ja muuta lainsäädäntöä. Etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä on vain Elisa Oyj:ssä.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden eläkejärjestelyt ovat maksupohjaisia.

Lakisääteiseen työeläkejärjestelyyn (TyEL) 1.1.2017 voimaan tullut lakimuutos nostaa asteittain eläkeikää 63 vuodesta 65 vuoteen syntymävuodesta riippuen. Elisa on päättänyt, että lakisääteisen eläkeiän nousua ei pääsääntöisesti kompensoida lisäeläkkeellä.

Lähipiiriin kuuluvan johdon työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet on kuvattu liitetiedossa 7.

Taseen etuuspohjainen nettoeläkevelka määräytyy seuraavasti:

milj.euroa	2017	2016
Rahastoimattomien velvoitteiden nykyarvo	-2,5	-2,4
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	-68,2	-72,8
Varojen käypä arvo	54,7	58,6
Nettomääräinen eläkevelka (-) /-saaminen (+) taseessa	-16,0	-16,6

Laajan tuloslaskelman eläkekulu määräytyy seuraavasti:

milj.euroa	2017	2016
Tuloslaskelman etuuspohjainen eläkekulu		
Tilikauden työsuoritukseen perustuva meno	0,4	0,2
Nettokorkokulu	0,2	0,3
	0,6	0,5
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	-0,4	0,3
Uudelleen määrittämisestä johtuvaan erään liittyvä vero	0,1	-0,1
	-0,3	0,3

Taseessa esitetyn etuuspohjaisen nettovelan täsmäytyslaskelma:

milj.euroa	2017	2016
Nettovelka tilikauden alussa	16,6	15,6
Tuloslaskelman etuuspohjainen eläkekulu	0,6	0,5
Uudelleenmäärittämisestä johtuvat erät	-0,4	0,3
Työnantajan suorittamat maksut	-0,8	-0,4
Hankitut liiketoiminnot		0,4
Nettovelka tilikauden lopussa	16,0	16,6

Eläkevelvoitteen nykyarvon muutokset:

milj.euroa	2017	2016
Velvoite tilikauden alussa	-75,2	-70,1
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	-0,4	-0,2
Korkomenot	-0,8	-1,4
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät		
Taloudellisten oletusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot (+) ja tappiot (-)	0,4	-6,8
Kokemusperäiset voitot (+) tai tappiot (-)	0,3	-1,0
Maksetut etuudet	5,0	5,1
Hankitut liiketoiminnot		-0,8
Velvoite tilikauden lopussa	-70,7	-75,2

Järjestelyyn kuuluvien varojen käypien arvojen muutokset:

milj.euroa	2017	2016
Järjestelyyn kuuluvien varojen käyvät arvot tilikauden alussa	58,6	54,5
Korkotuotot	0,6	1,1
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät, voitot (+) ja tappiot (-)	-0,3	7,4
Maksetut etuudet	-5,0	-5,1
Työntajan suorittamat maksut	0,8	0,4
Hankitut liiketoiminnot		0,4
Järjestelyyn kuuluvien varojen käyvät arvot tilikauden lopussa	54,7	58,6

Keskeiset vakuutusmatemaattiset olettamukset olivat seuraavat:

	2017	2016
Diskonttauskorko, %	1,60	1,10
Tulevan ajan eläkkeiden korotusolettamus, %	1,90	1,60
Inflaatio, %	1,70	1,30

Etuuspohjaisen nettoeläkevelan herkkyysslaskelma:

	Vaikutus etuuspohjaiseen nettoeläkevelkaan, meur	
Vakuutusmatemaattisen olettamuksen muutos	2017	2016
Diskonttauskorko + 0,5 %	-1,3	-1,6
Tulevan ajan eläkkeiden korotusolettamus +0,5 %	4,3	4,9
Odotettavissa oleva elinikä +1 vuosi	0,9	1,0

Yllä olevan herkkyyssanalyysin vaikutukset on laskettu niin, että oletuksen muutoksen vaikutusta laskettaessa on kaikkien muiden oletusten oletettu pysyvän ennallaan. Käytännössä tämä ei ole todennäköistä, ja joissakin oletuksissa tapahtuvat muutokset saattavat korreloida keskenään. Etuuspohjaisen veloitteen herkkyyks on laskettu käyttäen samaa menetelmää kuin on käytetty taseeseen merkittävää eläkevelvoitetta laskettaessa.

Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt altistavat konsernin useille riskeille. Joukkovelkakirjalainojen tuoton aleneminen, korkeampi inflaatio ja korkeampi odotettavissa oleva eläkeikä voivat altistaa konsernin eläkevelkojen kasvulle. Toisaalta koska varojen käypä arvo lasketaan samalla diskonttauskorolla kuin velvoite, diskonttauskoron muutos vaikuttaa vain nettovelkaan. Vastaavasti eliniän odotteen nousu kasvattaa varoja ja vaikutus kohdistuu nettovelkaan.

Veloitteen painotettuun keskiarvoon perustuva duraatio on 14,0 (14,7) vuotta.

Konserni ennakoi maksavansa etuuspohjaisiin eläkejärjestelyihin 0,4 (0,4) miljoonaa euroa vuonna 2018.

Etuuspohjaiseen eläkejärjestelyyn kuuluvat varat ovat 100 prosenttisesti hyväksyttävää vakuutuksia.

29. Varaukset

milj.euroa	Työsuhteen päättämiseen liittyvät etuudet	Muut	Yhteensä
1.1.2016	6,8	2,1	8,9
Varausten lisäykset	2,8		2,8
Hankitut liiketoiminnot	0,3		0,3
Käyttämättömien varausten peruutukset	-1,5		-1,5
Käytetyt varaukset	-4,0		-4,0
31.12.2016	4,3	2,1	6,4
Varausten lisäykset	8,5		8,5
Käyttämättömien varausten peruutukset	-1,5		-1,5
Käytetyt varaukset	-4,3	-0,4	-4,7
31.12.2017	7,0	1,7	8,7
milj.euroa		2017	2016
Pitkäaikaiset varaukset		2,5	3,5
Lyhytaikaiset varaukset		6,2	2,9
		8,7	6,4

Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet

Osana konsernin tehostamistoimia Elisa on käynyt vuonna 2017 henkilöstön vähentämiseen johtaneita yhteistoimintaneuvotteluja. Toimintojen uudelleenjärjestelyvaraus sisältää sekä varautumisen työttömyyseläkkeisiin että muihin irtisanomisista aiheutuviin menoihin. Irtisanomisiin liittyvä varaus realisoituu vuonna 2018 ja työttömyyseläkejärjestelyihin liittyvä varaus vuosina 2018–2020.

Muut varaukset

Muut varaukset sisältävät puhelinpylväistä tehdyn ympäristövarauksen.

30. Rahoitusvelat

milj.euroa	2017		2016	
	Tasearvot	Käyvät arvot	Tasearvot	Käyvät arvot
Pitkäaikaiset				
Joukkovelkakirjalainat	767,3	807,2	594,5	646,0
Pankkilainat	150,1	150,1	209,2	209,2
Eläkesäätiölainat			1,0	1,0
Pääomalainat			0,1	0,1
Rahoitusleasingvelat	22,2	22,2	22,5	22,5
	939,6	979,5	827,3	878,8
Lyhytaikaiset				
Pankkilainat	59,2	59,2	139,2	139,2
Rahoitusleasingvelat	3,7	3,7	3,1	3,1
Yritystodistukset	115,0	115,0	199,0	199,0
	177,8	177,8	341,2	341,2
	1 117,4	1 157,3	1 168,6	1 220,1

Lainat sisältävät yhteensä 25,9 (25,6) miljoonaa euroa vakuudellisia velkoja (rahoitusleasingvelkoja). Rahoitusleasingvelat ovat tosiasiallisesti vakuudellisia, sillä maksujen laiminlyönnin tapahtuessa oikeudet vuokrattuun omaisuuteen siirtyvät takaisin vuokranantajalle.

Kaikki rahoitusvelat ovat euromääräisiä. Rahoitusvelat arvostetaan kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenuun. Rahoitusvelkojen käyvät arvot perustuvat markkinanoteerauksiin tai ne on laskettu diskonttaamalla velkaan liittyvät rahavirrat tilinpäätöspäivän markkinakorolla.

Pitkäaikaisten lainojen keskimaturiteetti oli 4,3 (3,9) vuotta ja efektiivinen kesikorko 1,8 (2,1) prosenttia.

Rahoitusvelkojen lyhennysten ja rahoituskulujen sopimuksiin perustuvat kassavirrat

2017

milj. euroa	2018	2019	2020	2021	2022	2023-	Yhteensä
Joukkovelkakirjalainat	14,9	194,9	10,9	310,9	2,6	305,3	839,5
Rahoituskulut	14,9	14,9	10,9	10,9	2,6	5,3	59,5
Lyhennykset		180,0		300,0		300,0	780,0
Pankkilainat	60,2	0,7	0,7	0,6	0,6	150,6	213,4
Rahoituskulut	1,0	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	4,2
Lyhennykset	59,2	0,0	0,0			150,0	209,2
Yritystodistukset	115,0						115,0
Rahoituskulut	0,2						0,2
Lyhennykset	114,8						114,8
Rahoitusleasingvelat	5,5	4,7	3,7	2,3	1,6	47,7	65,5
Rahoituskulut	1,9	1,7	1,6	1,5	1,4	31,5	39,6
Lyhennykset	3,7	3,0	2,1	0,8	0,1	16,2	25,9
Sähköjohdannaiset	0,0	0,1					0,2
Suoritettavat rahavirrat	0,0	0,1					0,2
Ostovelat	193,6						193,6
Rahoituskulut	18,1	17,4	13,1	13,0	4,7	37,4	103,6
Lyhennykset	371,2	183,0	2,2	300,8	0,1	466,2	1 323,5
Yhteensä	389,3	200,4	15,3	313,7	4,8	503,6	1 427,0

2016

milj. euroa	2017	2018	2019	2020	2021	2022-	Yhteensä
Joukkovelkakirjalainat	15,0	15,0	315,0	8,3	308,3		661,5
Rahoituskulut	15,0	15,0	15,0	8,3	8,3		61,5
Lyhennykset			300,0		300,0		600,0
Pankkilainat	10,4	60,3	0,7	0,7	0,6	151,2	223,9
Rahoituskulut	1,2	1,2	0,6	0,6	0,6	1,2	5,5
Lyhennykset	9,1	59,1	0,0	0,0		150,0	218,3
Sitovat luottolimiitit	130,0						130,0
Rahoituskulut	0,0						0,0
Lyhennykset	130,0						130,0
Yritystodistukset	199,0						199,0
Rahoituskulut	0,4						0,4
Lyhennykset	198,6						198,6
Eläkesäätiölainat	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,7	1,2
Rahoituskulut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2
Lyhennykset		0,1	0,1	0,1	0,1	0,6	1,0
Pääomalainat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Rahoituskulut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lyhennykset						0,1	0,1
Rahoitusleasingvelat	5,1	3,8	3,5	3,1	2,2	49,5	67,2
Rahoituskulut	2,0	1,6	1,7	1,6	1,5	33,2	41,6
Lyhennykset	3,1	2,2	1,8	1,5	0,7	16,3	25,6
Sähköjohdannaiset	0,0	0,1	0,2				0,3
Suoritettavat rahavirrat		0,1	0,2				0,3
Ostovelat	150,5						150,5
Rahoituskulut	18,7	17,9	17,6	10,5	10,4	34,6	109,5
Lyhennykset	491,4	61,4	301,9	1,6	300,8	167,0	1 324,2
Yhteensä	510,0	79,3	319,5	12,1	311,2	201,6	1 433,7

Vaihtuvakorkoisten rahoitusvelkojen tulevat rahoituskulut on laskettu käyttäen tilinpäätöshetkellä voimassa ollutta korkoa.

Yhtiöllä on sitovia luottolimiittejä 300 miljoonaa euroa, joista 170 miljoonaa euroa erääntyy 2022 ja 130 miljoonaa euroa 2021. Järjestelyt olivat kokonaisuudessaan nostamatta 31.12.2017.

Joukkovelkakirjalainat

Emoyhtiö on joukkovelkakirjalainaohjelmansa puitteissa laskenut liikkeeseen seuraavat joukkovelkakirjalainat:

	31.12.2017					
	Käypä arvo milj. euroa	Tasearvo milj. euroa	Nimellisarvo milj. euroa	Nimelliskorko-%	Efektiivinen korko-%	Eräpäivä
EMTN-ohjelma 2001 / 1000 milj.euroa						
I/2012	187,1	177,4	180,0	2,250	2,403	4.10.2019
I/2013	322,1	299,5	300,0	2,750	2,785	22.1.2021
I/2017	298,0	290,5	300,0	0,875	1,032	17.3.2024
	807,2	767,3	780,0			

Joukkovelkakirjalainojen käypä arvo perustuu markkinanoteerauksiin.

Rahoitusleasingvelkojen bruttomäärä - vähimmäisvuokrat erääntymisajoin

milj.euroa	2017	2016
Yhden vuoden kuluessa	5,5	5,1
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	12,2	12,9
Yli viiden vuoden kuluttua	47,7	49,2
	65,5	67,2
Tulevaisuudessa kertyvät rahoituskulut	-39,6	-41,6
Rahoitusleasingvelkojen nykyarvo	25,9	25,6

Rahoitusleasingvelkojen nykyarvo erääntyy seuraavasti

milj.euroa	2017	2016
Yhden vuoden kuluessa	3,7	3,1
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	6,0	6,3
Yli viiden vuoden kuluttua	16,2	16,3
	25,9	25,6

Elisa on vuokrannut rahoitusleasing sopimuksilla mm. teletiloja ja -verkkoa, työasemia sekä verkkolaitteita ja -palvelimia. Sopimusehdot vaihtelevat osto-optioiden/lunastusehtojen, indeksiehtojen ja sopimusaikojen osalta.

31. Ostovelat ja muut velat

milj.euroa	2017	2016
Pitkääikaaiset		
Ostovelat ⁽¹⁾	13,2	17,6
Saadut ennakot	5,0	5,2
Johdannaissopimukset	0,2	0,8
Muut velat	6,6	10,4
	25,1	34,0
Lyhytaikaaiset		
Ostovelat ⁽¹⁾	193,6	150,5
Saadut ennakot	6,3	4,1
Palkka- ja henkilösivukulujaksotukset	62,0	55,2
Muut siirtovelat	21,9	18,5
Velat osakkuusyrityksille	0,1	0,5
Muut velat	65,9	78,8
	349,8	307,7
	374,9	341,7

¹⁾ Pitkääikaaiset ostovelat koostuvat 700 MHz taajuuslissenssiin liittyvästä pitkäaikaisesta velasta. Lissenssiin liittyvä lyhytaikainen velka 4,4 (11,1) miljoonaa euroa sisältyy lyhytaikaisiin ostovelkoihin.

Johdannaissopimukset on luokiteltu ryhmään Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat/-velat. Muut pitkäaikaiset velat on luokiteltu Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavat rahoitusvelat -ryhmään.

Ostovelkojen ja muiden velkojen kirjanpitoarvo on kohtuullinen arvio niiden käyvästä arvosta. Konsernin ostovelkojen maksuajat noudattavat yritysten tavanomaisia maksuehtoja. Muut siirtovelat muodostuvat korkokulujen sekä muiden tavanomaisten kulujen jaksotuksista.

32. Muut vuokrasopimukset

Konserni vuokralle ottajana

Ei purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:

milj.euroa	2017	2016
Yhden vuoden kuluessa	28,9	29,6
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	39,4	36,7
Yli viiden vuoden kuluttua	18,4	26,6
	86,7	93,0

Vuokravastuut ovat arvonlisäverottomia lukuun ottamatta autoleasing-vastuita.

Elisa on vuokrannut mm. toimi- ja teletiloja, liikepaikkoja ja autoja. Vuokrasopimusten pituudet vaihtelevat yhdestä kuukaudesta teletilojen yli 50 vuoteen.

Vuonna 2017 on kirjattu tulosvaikutteisesti muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettuja vuokramenoja 55,4 (56,3) miljoonaa euroa.

Konserni vuokralle antajana

Ei purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella saatavat vähimmäisvuokrat:

milj.euroa	2017	2016
Yhden vuoden kuluessa	2,7	2,9
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	0,3	0,5
	3,0	3,4

Elisa toimii vuokralleantajana pääasiallisesti tavanomaisissa liikehuoneiston vuokrasopimuksissa sekä teletila- ja laitepaikkavuokrasopimuksissa. Vuokrasopimukset ovat valtaosin lyhyitä, 1–6 kuukauden pituisia sopimuksia.

33. Annetut vakuudet, vastuusitoumukset ja muut vastuut

milj.euroa	2017	2016
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Kiinnitykset	2,0	1,2
Pantatut arvopaperit		0,1
Talletukset	2,5	0,7
Takaukset		1,1
Muiden puolesta annetut vakuudet		
Takaukset ¹⁾	0,5	0,5
Muut		0,0
	5,0	3,6
Muut sopimusvelvoitteet		
Venture Capital -sijoitussitoumus	3,3	
Takaisinostovastuut	0,0	0,0
Remburssivastuu	0,1	0,1
Pääomalainan kirjaamaton korkovastuu		0,0

¹⁾ Elisa on taannut henkilöstön vähäisiä alle 20 000 euron suuruisia lyhytaikaisia lainoja. Takauslimiitin enimmäismäärä tilinpäätöshetkellä oli 0,5 (0,5) miljoonaa euroa.

Kiinteistöinvestoinnit

Kiinteistöinvestointien arvonlisäveron tarkistusvastuu 31.12.2017 oli 29,2 (30,5) miljoonaa euroa.

34. Rahoitusriskien hallinta

Elisa Oyj:n keskitetty rahoitustoiminta vastaa koko konsernin valuutta-, korko-, likviditeetti- ja jälleenrahoitusriskeistä. Rahoituspolitiikan, kuten varainhankinnan ja sijoitustoiminnan periaatteet, käsitellään ja vahvistetaan vuosittain hallituksen tarkastusvaliokunnassa. Rahoitusriskejä seurataan osana normaalia toiminnan valvontaa.

Markkinariskit

Korkoriski

Elisa altistuu korkoriskille lähinnä rahoitusvelkojensa kautta. Korkoriskin hallitsemiseksi konsernin lainanotto ja sijoitukset on hajautettu kiinteä- ja vaihtuvakorkoisiin instrumentteihin. Korkoriskin hallitsemiseksi voidaan käyttää myös johdannaissoleimuksia. Tavoitteena on suojautua korkotason muutosten aiheuttamilta negatiivisilta vaikutuksilta. Johdannaisiin ei sovelleta suojauslaskentaa.

Korollisten rahoitusvelkojen koronmuutosten ajankohdat (milj. euroa) 31.12.2017, nimellisarvoon

Ajankohta, jolloin koronmuutos tapahtuu	alle 1 vuosi	1-5 vuotta	yli 5 vuotta	Yhteensä
Vaihtuvakorkoiset rahoitusinstrumentit				
Yritystodistustlainat	115,0			115,0
Pankkilainat	59,2			59,2
Rahoitusleasingvelat	3,7			3,7
Kiinteäkorkoiset rahoitusinstrumentit				
Joukkovelkakirjalainat		480,0	300,0	780,0
Pankkilainat			150,1	150,1
Rahoitusleasingvelat		6,0	16,2	22,2
	177,8	486,0	466,3	1 130,1

Konsernilla oli korollisia rahoitusvaroja sijoitettujen yritystodistusten ja pankkitalletusten muodossa 0,0 miljoonaa euroa sekä kassavaroja 44,3 miljoonaa euroa 31.12.2017.

Herkkyysanalyysi sisältää taseen rahoitusvelat tilinpäätöshetkellä. Korkotason muutokseksi on oletettu yksi prosenttiyksikkö ja muutoksen vaikutus tulokseen on laskettu ennen veroja. Korkoposiitioksi on oletettu korolliset rahoitusvelat ja -saamiset sekä koronvaihtosoleimukset tilinpäätöshetkellä niin, että kaikki soleimukset olisivat voimassa muuttumattomina koko vuoden.

milj. euroa	2017		2016	
	Tuloslaskelma	Oma pääoma	Tuloslaskelma	Oma pääoma
Korkotason muutos +/- 1 %	+/- 1,8		+/- 4,0	

Valuuttakurssiriski

Elisa-konsernin rahavirroista valtaosa on euromääräisiä, joten yhtiön altistuminen valuuttariskille (taloudellinen riski ja transaktioriski) on vähäistä. Liiketoimintaan liittyvät valuuttakurssiriskit aiheutuvat kansainvälisestä yhdysliikenteestä sekä vähäisessä määrin hankinnoista. Keskeisimmät valuutat ovat Yhdysvaltain dollari (USD), Englannin punta (GBP), Kansainvälisen valuuttarahaston korivaluutta (SDR), Venäjän rupla (RUB), Norjan kruunu (NOK) ja Ruotsin kruunu (SEK). Muiden valuuttojen merkitys on vähäinen. Tilikauden aikana valuuttakurssisuojaus ei käytetty. Yhtiön rahoitusvelkoihin ei sisälly valuuttariskiä.

Konsernin omaan pääomaan sisältyvä ulkomaisten tytäryhtiöiden muuntoeropositio on vähäinen. Muuntoeropositiota ei ole tilivuoden aikana suojattu.

Valuuttapositio 31.12.2017

milj.euroa	Myyntisaamiset	Ostovelat
USD	1,2	7,4
GBP	0,2	0,1
SDR	0,6	0,8
RUB	0,0	
NOK	0,3	0,0
SEK	0,0	0,1

Valuuttapositio 31.12.2016

milj.euroa	Myyntisaamiset	Ostovelat
USD	0,6	2,6
GBP	0,7	0,2
SDR	0,5	0,7
RUB	0,1	
NOK	0,0	0,0
SEK	0,1	0,1

USD:n kahdenkymmenen prosenttiyksikön muutos vaikuttaisi konsernin tulokseen +/- 1,2 (+/- 0,4) miljoonaa euroa, GBP:n +/- 0,0 (+/- 0,1) miljoonaa euroa, SDR:n +/- 0,0 (+/- 0,0) miljoonaa euroa, RUB:in +/- 0,0 (+/- 0,0) miljoonaa euroa, NOK:in +/- 0,1 (+/- 0,0) ja SEK:n +/- 0,0 (+/- 0,0) miljoonaa euroa.

Likviditeettiriski

Likviditeettiriskienhallinnan tavoitteena on konsernin rahoituksen varmentaminen kaikissa tilanteissa. Yhtiön keskeisin rahoitusjärjestely on 1 000 miljoonan euron EMTN-ohjelma, jonka puitteissa on laskettu liikkeeseen 780,0 miljoonan euron määrästä joukkovelkakirjalainoja. Yhtiöllä on lisäksi 350 miljoonan euron yritystodistusohjelma sekä 300 miljoonan euron komittoidut luottolimiitit, joista 7.7.2022 erääntyvä 170 miljoonan euron limiitti ja 11.6.2021 erääntyvä 130 miljoonan euron limiitti olivat kokonaisuudessaan nostamatta 31.12.2017. Lainojen marginaali määräytyy yhtiön luottoluokituksen pohjalta.

Elisa on hankkinut kansainväliset luottoluokitukset osana rahoituksensa varmentamista. Moody's Investor Services on luokittanut Elisan pitkäaikaiset sitoumukset luokkaan Baa2 (näkyvä vakaa). Standard & Poor's on luokittanut yhtiön pitkäaikaiset sitoumukset luokkaan BBB+ (näkyvä vakaa) ja lyhytaikaiset sitoumukset luokkaan A-2.

Rahat ja pankkisaamiset sekä käyttämättömät komittoidut limiitit

milj.euroa	2017	2016
Rahat ja pankkisaamiset	44,3	44,5
Luottolimiitit	300,0	170,0
	344,3	214,5

Rahat ja pankkisaamiset sekä käyttämättömät komittoidut luottolimiitit vähennettynä Elisan liikkeeseenlaskemilla yritystodistuksilla olivat 229,3 (15,5) miljoonaa euroa 31.12.2017.

Rahoitusvelkojen sopimuksiin perustuvat rahavirrat on esitetty liitetiedossa 30.

Luottoriski

Rahoitusinstrumentteihin sisältyy riski siitä, että vastapuoli ei pysty täyttämään velvoitettaan. Likvidien varojen sijoitukset tehdään vahvistettujen limiittien rajoissa kohteisiin, joiden luottokelpoisuus on hyvä. Sijoituskohteet sekä niille määritellyt limiitit tarkistetaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään vuosittain. Johdannaissopimuksia tehdään vain hyvän luottokelpoisuuden omaavien koti- ja ulkomaisten pankkien kanssa.

Liiketoimintayksiköt vastaavat myyntisaamisiin liittyvästä luottoriskistä. Yksiköillä on kirjallisesti laaditut luottopolitiikat, jotka noudattavat pääosin yhteneväisiä periaatteita. Uusien asiakkaiden luottotiedot tarkastetaan ulkoisista lähteistä aina, kun myydään jälkikäteislaskutettavia tuotteita tai palveluita. Myytäessä lisää olemassa oleville asiakkaille luottokelpoisuus tarkastetaan omien reskontratietojen perusteella. Elisa voi myös periä ennakko- tai takuumaksuja luottopolitiikan mukaisesti.

Myyntisaamisten luottoriskikeskittymät ovat vähäisiä johtuen konsernin suuresta asiakaskannasta; 10 suurinta asiakasta edustaa noin 6 prosenttia liikevaihdosta. Konsernin myyntisaamisista on vähennetty epävarmoja saatavia 6,6 (6,5) miljoonaa euroa. Konsernin aikaisempi kokemus myyntisaamisten perinnästä vastaa kirjattuja arvonalennuksia. Lisäksi konserni myy määritettyjen asiakasryhmien keskimäärin 136 päivää erääntyneet myyntisaamiset. Näiden seikkojen perusteella johto uskoo, ettei konsernin myyntisaamisiin sisälly merkittävää luottoriskiä. Luottoriskin enimmäismäärä on myyntisaamisten kokonaismäärä, joka 31.12.2017 oli 346,1 miljoonaa euroa. Myyntisaamisten ikäjakautuma on esitetty liitetiedossa 23.

Hyödykeriskit ja niiden herkkyyssanalyysi

Elisa suojaa sähköostojen fyysisten ostosopimusten lisäksi johdannaisilla. Sähkön hintariskiä tarkastellaan viiden vuoden aikajänteellä. Tulevaisuuden ostoja suojaavien johdannaissopimusten osalta noudatetaan suojauslaskentaa. Suojauslaskennan kriteerit täyttävien johdannaisten tehokas osuus kirjataan oman pääoman käyvän arvon rahastoon ja tehoton osuus tuloslaskelman liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin. Omaan pääomaan kirjattavan käyvän arvon rahaston muutos esitetään laajan tuloslaskelman erässä Rahavirran suojaukset.

Suojauslaskennan tehoton osuus oli vuoden lopussa 0,1 (0,4) miljoonaa euroa.

Sähköostojen suojausaste seuraavien vuosien hankinnoista, %	2017	2016
0–1 vuotta	81,3	91,3
1–2 vuotta	41,8	46,6
2–3 vuotta	0,0	17,5
3–4 vuotta	0,0	0,0
4–5 vuotta	0,0	0,0

Jos sähköjohdannaisten markkinahinta muuttuisi tilinpäätöspäivän 31.12.2017 tasosta +/- 10 %, olisi vaikutus vuoden 2018 tuloslaskelmaan +/- 0,0 (0,0) milj. euroa ja omaan pääomaan +/- 0,2 (0,4) milj. euroa. Muutoksen vaikutus on laskettu ennen veroja.

Pääoman hallinta

Elisan pääoma koostuu omasta pääomasta ja velasta. Liiketoiminnan kehittämiseksi Elisa voi toteuttaa laajennusinvestointeja ja yritysostoja, jotka voidaan rahoittaa joko omalla pääomalla tai velalla joko suoraan tai välillisesti.

Elisan omavaraisuustavoite on yli 35 prosenttia ja vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate 1,5 – 2,0.

Elisan pääomanpalautus omistajille koostuu osingoista, muusta vapaan oman pääoman jakamisesta sekä omien osakkeiden hankinnasta. Varsinainen voitonjako on 80 - 100 prosenttia tilikauden tuloksesta. Tämän lisäksi osakkeenomistajille voidaan suorittaa lisävoitonjakoa. Jakoehdotusta tai -pääöstä tehdessään hallitus ottaa huomioon taloudellisen aseman, tulevat rahoitustarpeet ja asetetut taloudelliset tavoitteet.

Pääomarakenne ja keskeiset tunnusluvut

milj. euroa	2017	2016
Korollinen nettovelka	1 073,1	1 124,1
Oma pääoma yhteensä	1 039,7	971,3
Pääoma yhteensä	2 112,9	2 095,4
Velkaantumisaste, %	103,2	115,7
Nettovelka/käyttökate	1,8	2,0
Omavaraisuusaste, %	40,5	38,5

Käytettävissä olevat rahoituslähteet

Oman pääoman ehtoisen rahoituksen osalta Elisan tavoitteena on pitää hallituksella riittävä joustavuus omien osakkeiden liikkeeseenlaskuun. Yhtiökokous tekee päätöksen osakeantivaltuutuksen määrästä. Valtuutusta on käytetty vuonna 2017 osakepalkkiojärjestelmien toteutuksessa.

Oma pääoma	2017	2016
Hallussa olevat osakkeet, 1 000 kpl	7 801	7 715
Osakeantivaltuutus, 1 000 kpl	14 863	14 998
Osakekurssi	32,72	30,93
Yhteensä, milj. euroa	486,3	463,9

Vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen osalta Elisa pitää yllä lainaohjelmia ja luottojärjestelyitä, joiden puitteissa voidaan tehdä nopeasti liikkeeseenlaskuja. Järjestelyt ovat sitovia ja ei-sitovia ja niiden puitteissa voidaan tehdä liikkeeseenlaskuja eri juoksuajoille.

Velkapääoma	2017	2016
Yritystodistusohjelma (ei sitova) ¹⁾	235,0	51,0
Komittoidut luottolimiitit ²⁾	300,0	170,0
EMTN-ohjelma (ei sitova) ³⁾	220,0	400,0
Yhteensä, milj. euroa	755,0	621,0
Oma pääoma ja velkapääoma yhteensä	1 241,3	1 084,9

¹⁾ Yritystodistusohjelman koko on 350 miljoonaa euroa, josta oli 31.12.2017 käytössä 115,0 miljoonaa euroa.

²⁾ Elisalla on kaksi komitoitua luottolimiittä yhteensä 300 miljoonaa euroa. Järjestelyt olivat kokonaisuudessaan nostamatta 31.12.2017.

³⁾ Elisalla on eurooppalainen joukkovelkakirjalainaohjelma (EMTN), jonka kokonaismäärä on 1 000 miljoonaa euroa. Siitä oli 31.12.2017 käytössä 780,0 miljoonaa euroa. Ohjelma päivitettiin 11.7.2017, ja se on voimassa vuoden ajan päivityksestä.

35. Lähipiiritapahtumat

Konsernin lähipiiriin kuuluvat emoyritys, tytär- ja osakkuusyritykset sekä yhteisjärjestelyt. Lähipiiriin kuuluvat myös Elisa Oyj:n hallitus, toimitusjohtaja ja johtoryhmä.

Elisa Oyj -konsernin rakenne 31.12.2017:

Konsernin emoyhtiö on Elisa Oyj.

Tytäryritykset	Kotipaikka	Konsernin omistus- osuus - %
Ekaso Oy	Helsinki	100
Elisa Appelsiini Oy	Helsinki	100
Elisa Eesti As	Tallinna	100
Elisa Hong Kong Limited	Hong Kong	100
Elisa Videra Oy	Helsinki	100
Elisa Videra Italy S.r.l.	San Genesio	100
Elisa Videra Singapore PTE LTD	Singapore	100
Elisa Videra Spain S.L.	Madrid	100
Elisa Videra UK Ltd.	Lontoo	100
Elisa Videra Norge AS	Oslo	100
Enia Oy	Helsinki	100
Epic TV SAS	Sallanches	100
Fonum Oy	Helsinki	100
Karelsat Oy	Jyväskylä	100
Kiinteistö Oy Raision Luolasto	Espoo	100
Kiinteistö Oy Rinnerörppä	Kuusamo	80
Kiinteistö Oy Tapiolan Luolasto	Espoo	100
LNS Kommunikation AB	Tukholma	100
Preminet Oy	Helsinki	100
OOO LNR	Pietari	100
Santa Monica Networks AS	Tallinna	100
Santa Monica Networks Oy	Helsinki	100
Starman AS	Tallinna	100
Sulake Corporation Oy	Helsinki	100
Sulake Spain S.L.U	Madrid	100
Sulake Brasil	Sao Paulo	100
Sulake Inc	Los Angeles	100
Sulake Suomi Oy	Helsinki	100
Sulake UK Ltd	Lontoo	100
Banana Fingers Limited	Bristol	100
Tampereen Tietoverkko Oy	Tampere	100
Watson Nordic Oy	Vaasa	100
Yhteisjärjestelyt		
Kiinteistö Oy Brahenkartano	Turku	60

Osakkuusyrittäjät	Kotipaikka	Konsernitoimitus- osuus - %
FNE-Finland Oy	Kontiolahdi	46
Kiinteistö Oy Helsingin Sentnerinkuja 6	Helsinki	50
Kiinteistö Oy Herrainmäen Luolasto	Tampere	50
Kiinteistö Oy Lauttasääntie 19	Helsinki	42
Kiinteistö Oy Pohjanplassi	Lapua	39
Kiinteistö Oy Riikimäen Maisterintie 9	Riihimäki	35
Kiinteistö Oy Runebergintie 43	Helsinki	30
Kiinteistö Oy Stenbackentie 5	Helsinki	40
Suomen Numerot NUPAC Oy	Helsinki	33
Tele Scope Oy	Espoo	22

Merkittävät konserniyritysien omutusten muutokset on esitetty liitetiedoissa 2. ja 3. ja osakuusyritysten omutusten muutokset liitetiedossa 16.

Muut konsernirakenteen muutokset on kuvattu seuraavassa.

Videra LLC sulautui OOO LNR:iän 1.3.2017. Fiaset Oy, Fonetic Oy, Gisforest Oy, Helsingin Netti Media Oy, JMS Group Oy, Kotkan Tietoruutu Oy, Kymnet Oy, Kymtel Oy, Planetmedia Oy ja Telcont Oy sulautuivat Elisa Oyj:hyn 31.5.2017. 1.7.2017 Anvia TV Oy sekä Anvia Hosting Oy sulautuivat Elisa Oyj:hyn ja Anvia IT-Palvelut Oy sulautui Elisa Appelsiini Oy:hyn. Anvia Telecom Oy sulautui Elisa Oyj:hyn 31.8.2017. Sulautumisilla ei ole vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

Elisa Videran tytäryritys Elisa Videra Italy S.r.l. perustettiin 24.7.2017 ja Elisa Videra Singapore PTE LTD 28.7.2017.

Merkittävät konserniyritysten omistusten muutokset on esitetty liitetiedoissa 2. ja 3. ja osakkuusyritysten omistusten muutokset liitetiedossa 16.

Muut konsernirakenteen muutokset on kuvattu seuraavassa.

Videra LLC sulautui OOO LNR:ään 1.3.2017. Fiaset Oy, Fonetic Oy, Gisforest Oy, Helsingin Netti Media Oy, JMS Group Oy, Kotkan Tietoruutu Oy, Kymppnet Oy, Kymtel Oy, Planetmedia Oy ja Telcont Oy sulautuivat Elisa Oyj:hin 31.5.2017. 1.7.2017 Anvia TV Oy sekä Anvia Hosting Oy sulautuivat Elisa Oyj:hin ja Anvia IT-Palvelut Oy sulautui Elisa Appelsiini Oy:hyn. Anvia Telecom Oy sulautui Elisa Oyj:hin 31.8.2017. Sulautumisilla ei ole vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

Elisa Videra tytäryritys Elisa Videra Italy S.r.l. perustettiin 24.7.2017 ja Elisa Videra Singapore PTE LTD 28.7.2017.

Yhteisjärjestelyt

Kiinteistö Oy Brahenkartano omistaa ja hallitsee tonttia rakennuksineen Turussa. Elisan omistamat osakkeet oikeuttavat pääasiassa toimisto- ja teletilojen hallintaan.

Konsernitilinpäätökseen yhdistellään Elisan 60 prosentin osuus yhteisen toiminnon varoista, veloista, tuotoista ja kuluista suhteellisella menetelmällä.

Osakkuusyritykset

Osakkuusyritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä.

Konsernilla ei ollut olennaisia osakkuusyrityksiä 31.12.2016 eikä 31.12.2017. 30.6.2016 asti Elisalla oli yksi olennainen osakkuusyritys, Anvia Oyj. Elisa myi osakkeet Anvia ICT-yhtiöiden hankinnan yhteydessä. Konsernin omistusosuus myyntihetkellä oli 42 prosenttia laskettuna kaikista osakkeista.

Myyntin tulosta vaikutus +0,3 milj. euroa sisältyy vertailuvuoden tuloslaskelman rahoitustuottoihin. Myyntituloksessa on huomioitu yrityksen osakkuusyritysaikana kerryttämä tulos. Konsernin osuus Anvia Oyj:n tuloksesta 30.6.2016 asti sisältyy tuloslaskelman riville Osuus osakkuusyritysten tuloksista ja se oli -1,4 milj. euroa. Anvia Oyj:ltä saatiin vertailutilikaudella 2016 osinkoja 2,8 milj. euroa.

Konserni myi omistuksensa Länsilinkki Oy:ssä 10.4.2017. Myyntin tulosta vaikutus +0,5 milj. euroa sisältyy tuloslaskelman rahoitustuottoihin.

Taulukoissa on esitetty osakkuusyritysten tulokset konsernissaoloajalta ja konsernin laatuperiaatteita noudattaen.

Taloudellisen informaation yhteenveto olennaisesta osakkuusyrityksestä

Anvia Oyj

milj.euroa	2017	2016
Liikevaihto		68,1
Tilikauden tulos		-3,4
Konsernin osuus osakkuusyrityksen tuloksesta		-1,4

Taloudellisen informaation yhteenveto muista kuin olennaisista osakkuusyrityksistä

milj.euroa	2017	2016
Konsernin osuus osakkuusyritysten tuloksista	0,0	0,0
Osakkuusyritysten tasearvo konsernin taseessa	1,9	2,2

Konsernin osuudet osakkuusyrityksissä ja sen muutokset tilikauden aikana ks. Liite 16.

Lähipiirin kanssa toteutuneet liiketoimet:

2017
milj.euroa

	Myynnit	Ostot	Saamiset	Velat
Osakkuusyritykset ja yhteisjärjestelyt	0,5	1,4	0,1	0,1

2016
milj.euroa

Osakkuusyritykset ja yhteisjärjestelyt	0,5	3,0	0,2	0,5
--	-----	-----	-----	-----

Lähipiiriin kuuluvan johdon työsuhde-etuudet on esitetty liitetiedossa 7.

36. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Tilinpäätöspäivän jälkeen ei ole ollut olennaisia tapahtumia.

Tunnusluvut

Konsernin taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

	2017	2016	2015	2014	2013
TULOSLASKELMA					
Liikevaihto, milj. euroa	1 787	1 636	1 569	1 535	1 547
Liikevaihdon muutosprosentti	9,3	4,2	2,2	-0,8	-0,4
Käyttökate, milj. euroa	608	563	532	520	491
Käyttökate, % liikevaihdesta	34,0	34,4	33,9	33,8	31,7
Liikevoitto, milj. euroa	378	339	312	305	281
Liikevoitto, % liikevaihdesta	21,2	20,7	19,9	19,9	18,1
Tulos ennen veroja, milj. euroa	403	320	291	278	255
Tulos ennen veroja, % liikevaihdesta	22,6	19,6	18,5	18,1	16,5
Oman pääoman tuotto (ROE), %	33,5	27,1	27,0	25,6	22,9
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	23,7	17,0	16,5	15,7	15,3
Tutkimus- ja kehitysmenot, milj. euroa	10	11	15	13	10
Tutkimus- ja kehitysmenot, % liikevaihdesta	0,6	0,7	0,9	0,8	0,6
TASE					
Velkaantumisaste (gearing), %	103,2	115,7	103,9	114,0	112,6
Maksuvalmius (current ratio)	1,0	1,0	0,7	0,9	1,0
Omavaraisuusaste, %	40,5	38,5	41,4	39,4	37,3
Korottomat velat, milj. euroa	423	393	330	322	353
Korollinen nettovelka	1 073	1 124	962	1 001	971
Taseen loppusumma, milj. euroa	2 580	2 533	2 247	2 243	2 324
SIJOITUKSET					
Osakkeiden hankinnat, milj. euroa	104	108	18	43	150
INVESTOINNIT KÄYTTÖOMAISUUTEEN					
Bruttoinvestoinnit, milj. euroa	246	226	196	191	240
Bruttoinvestoinnit, % liikevaihdesta	13,8	13,8	12,5	12,5	15,5
HENKILÖSTÖ					
Henkilöstö keskimäärin tilikaudella	4 614	4 247	4 146	4 138	4 320
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	387	385	379	371	358

Tilaukanta ei ole esitetty, koska tieto ei ole oleellinen konsernin liiketoiminnan luonteesta johtuen.

Tunnuslukujen laskentakaavat

Käyttökate	Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset	
Liikevoitto	Tilikauden tulos + tuloverot + rahoitustuotot ja -kulut + osuus osakkuusyritysten tuloksesta	
Oman pääoman tuotto (ROE), %	$\frac{\text{Tilikauden voitto}}{\text{Oma pääoma yhteensä (keskimäärin vuoden aikana)}} \times 100$	
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	$\frac{\text{Voitto ennen veroja + rahoituskulut rahoitusveloista}}{\text{Oma pääoma + korolliset rahoitusvelat (keskimäärin)}} \times 100$	
Velkaantumisaste (gearing), %	$\frac{\text{Korolliset velat - rahavarat ja käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat}}{\text{Oma pääoma yhteensä}} \times 100$	
Maksuvalmius (current ratio)	$\frac{\text{Lyhytaikaiset varat}}{\text{Lyhytaikaiset velat - saadut ennakot}}$	
Omavaraisuusaste, %	$\frac{\text{Oma pääoma yhteensä}}{\text{Taseen loppusumma - saadut ennakot}} \times 100$	

Osakekohtaiset tunnusluvut ⁽¹⁾

	2017	2016	2015	2014	2013
Osakepääoma, euroa	83 033 008	83 033 008	83 033 008	83 033 008	83 033 008
Osakkeiden lukumäärä vuoden lopussa	159 533 676	159 619 944	159 484 067	159 349 030	159 349 030
Osakkeiden lukumäärä keskimäärin	159 606 603	159 607 755	159 469 737	159 349 030	157 269 132
Osakkeiden lukumäärä vuoden lopussa, laimennettu	159 533 676	159 619 944	159 484 067	159 349 030	159 349 030
Osakkeiden lukumäärä keskimäärin, laimennettu	159 606 603	159 607 755	159 469 737	159 349 030	157 269 132
Osakekannan markkina-arvo, milj. euroa ⁽²⁾	5 475	5 176	5 822	3 783	3 223
Osakekohtainen tulos (EPS), euroa	2,11	1,61	1,52	1,41	1,25
Osakekohtainen osinko, euroa	1,65 ⁽⁵⁾	1,50	1,40	1,32	1,30
Osinko tuloksesta, %	78,2	93,1	91,8	93,5	104,0
Osakekohtainen oma pääoma, euroa	6,52	6,08	5,80	5,51	5,41
Hinta/voitto -suhde (P/E)	15,5	19,2	22,8	16,0	14,8
Efektiiivinen osinkotuotto, % ⁽²⁾	5,0	4,8	4,0	5,8	6,7
Osakkeen kurssikehitys NASDAQ OMX Helsingissä					
Keskikurssi, euroa	33,74	32,27	28,37	20,93	16,15
Kurssi vuoden lopussa, euroa	32,72	30,93	34,79	22,61	19,26
Alin kurssi, euroa	30,42	28,40	22,10	18,19	13,37
Ylin kurssi, euroa	36,94	35,80	35,99	24,04	19,49
Osakkeiden pörssivaihdon kehitys NASDAQ OMX Helsingissä ⁽³⁾					
Kokonaisvaihto 1 000 kpl	104 467	105 663	113 312	112 729	128 100
Vaihdon osuus osakkeiden määrästä, % ⁽⁴⁾	62	63	68	67	77

¹⁾ Osakkeiden lukumäärät on esitetty ilman Elisa-konsernin hallussa olevia omia osakkeita. Omat osakkeet on huomioitu tunnuslukuja laskettaessa.

²⁾ Laskettu vuoden viimeisen pörssipäivän päätöskurssin perusteella.

³⁾ Elisan osakkeella käydään kauppaa myös vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla. Fidessa Fragmentation -raportin mukaan näiden markkinapaikkojen volyymi oli vuonna 2017 noin 127 (180) prosenttia NASDAQ OMX Helsingin volyymista.

⁴⁾ Laskettu suhteessa tilikauden keskimääräiseen osakemäärään.

⁵⁾ Hallitus ehdottaa, että osinkoa jaetaan 1,65 euroa osakkeelta.

Osakekohtaisten tunnuslukujen laskentakaavat

Osakekohtainen tulos (EPS)	$\frac{\text{Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä keskimäärin tilikaudella}}$	
Osakekohtainen osinko ¹⁾	$\frac{\text{Osakeantioikaistu osinko}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$	
Efektiivinen osinkotuotto, % ¹⁾	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Osakeantioikaistu pörssikurssi tilinpäätöspäivänä}}$	x 100
Osinko tuloksesta, % ¹⁾	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$	x 100
Osakekohtainen oma pääoma	$\frac{\text{Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$	
Hinta/voitto -suhde (PE-luku)	$\frac{\text{Pörssikurssi tilinpäätöspäivänä}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$	

¹⁾ Laskentakaavoja sovelletaan myös pääomanpalautuksen tunnuslukuihin.

Emoyhtiön tuloslaskelma, FAS

milj. euroa	Liite	2017	2016
Liikevaihto	1	1 451,9	1 387,9
Liiketoiminnan muut tuotot	2	10,6	8,8
Materiaalit ja palvelut	3	-583,0	-551,4
Henkilöstökulut	4	-199,0	-189,0
Poistot ja arvonalentumiset	5	-239,4	-219,2
Liiketoiminnan muut kulut		-155,4	-151,6
Liikevoitto		285,7	285,4
Rahoitustuotot ja -kulut	7	6,8	-26,7
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja		292,5	258,7
Tilinpäätössiirrot	8	9,1	7,3
Tuloverot	9	-62,0	-59,7
Tilikauden voitto		239,6	206,3

Emoyhtiön tase, FAS

milj. euroa	Liite	31.12.2017	31.12.2016
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet	10	433,3	413,4
Aineelliset hyödykkeet	10	660,2	606,1
Sijoitukset	11	428,2	367,4
		1 521,6	1 386,8
Vaihtuvat vastaavat			
Vaihto-omaisuus	12	50,6	43,0
Pitkäaikaiset saamiset	13	83,5	137,3
Lyhytaikaiset saamiset	14	351,3	510,4
Rahat ja pankkisaamiset		32,9	34,6
		518,2	725,3
VASTAAVAA YHTEENSÄ		2 039,9	2 112,1
VASTATTAVAA			
Oma pääoma	15		
Osakepääoma		83,0	83,0
Omat osakkeet		-140,0	-142,7
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		77,8	77,8
Vararahasto		3,4	3,4
Edellisten tilikausien voitto		139,8	175,2
Tilikauden voitto		239,6	206,3
		403,6	403,1
Tilinpäätössiirtojen kertymä		92,5	79,6
Pakolliset varaukset	16	9,0	5,5
Vieras pääoma			
Pitkäaikainen vieras pääoma	17	949,8	861,2
Lyhytaikainen vieras pääoma	18	585,0	762,7
		1 534,8	1 623,9
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		2 039,9	2 112,1

Emoyhtiön rahoituslaskelma, FAS

milj. euroa	2017	2016
Liiketoiminnan rahavirrat		
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja	292,5	258,7
Oikaisut:		
Suunnitelman mukaiset poistot	239,4	219,2
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	1,5	0,8
Muut rahoitustuotot (-) ja -kulut (+)	27,8	21,9
Käyttöomaisuuden myyntivoitot (-) ja -tappiot (+)	-0,4	-0,6
Sijoitusten myyntivoitot (-) ja -tappiot (+)	-34,6	4,8
Pakollisten varausten muutos tuloslaskelmassa	3,1	-2,4
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	529,2	502,5
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-)/vähennys(+)	-24,7	-22,0
Vaihto-omaisuuden lisäys (-)/vähennys (+)	-7,4	-1,9
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	28,4	42,5
Rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	525,5	521,1
Saadut osingot	0,7	1,7
Saadut korot	5,1	1,9
Maksetut korot	-21,4	-23,9
Maksetut tuloverot	-62,8	-64,5
Liiketoiminnan nettorahavirta	447,1	436,4

milj. euroa	2017	2016
Investointien rahavirrat		
Investoinnit käyttöomaisuuteen	-225,4	-206,1
Käyttöomaisuuden myynnit	2,9	1,4
Investoinnit osakkeisiin ja muihin sijoituksiin	-49,0	-40,3
Luovutustulot osakkeista ja muista sijoituksista	43,6	3,1
Myönnettyt lainat	-26,6	-185,7
Lainasaamisten takaisinmaksut	140,1	2,6
Investointien nettorahavirta	-114,3	-425,0
Rahavirta investointien jälkeen	332,8	11,4
Rahoituksen rahavirrat		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys (+)	289,3	150,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys (-)	-156,2	-156,6
Lyhytaikaisten lainojen lisäys (+) / vähennys (-)	-256,7	242,7
Saadut (+) / annetut (-) konserniavustukset	6,8	0,6
Maksetut osingot	-239,2	-222,8
Rahoituksen nettorahavirta	-356,0	13,9
Rahavarojen muutos	-23,2	25,3
Rahavarat tilikauden alussa	34,6	9,3
Liiketoimintasiirtojen ja fuusioiden yhteydessä siirtyneet kassavarat	21,5	
Rahavarat tilikauden lopussa	32,9	34,6

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Elisa Oyj:n tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolainsäädäntöön perustuvia laskentaperiaatteita noudattaen.

Ulkomaanrahan määraisten erien muuntaminen

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tilikauden aikana tapahtumapäivän kurssiin. Tilikauden päättymispäivänä ulkomaanrahan määräiset tase-erät arvostetaan Euroopan keskuspankin ilmoittamaan tilinpäätöspäivän keskurssiin.

Pysyvät vastaavat

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden kirjanpitoarvona esitetään taseessa hankintameno vähennettynä kertyneillä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja arvonalentumisilla. Itse valmistettu ja rakennettu käyttöomaisuus arvostetaan muuttuviin menoihin.

Tilikauden suunnitelman mukaisten ja kokonaispoistojen erotus esitetään emoyhtiön tilinpäätöksessä tuloslaskelman tilinpäätössiirroissa ja kertynyt poistoero taseen vastattavien tilinpäätössiirtojen kertymässä. Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan taloudellisen käyttöiän perusteella tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta.

Suunnitelman mukaiset pitoajat eri hyödykeryhmille ovat:

Aineettomat oikeudet	3–5 vuotta
Liikearvo	5–20 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5–10 vuotta
Rakennukset ja rakennelmat	25–40 vuotta
Rakennusten koneet ja laitteet	10–25 vuotta

Puhelinkeskukset	6–10 vuotta
Kaapeliverkko	8–15 vuotta
Telepäätelaitteet	2–4 vuotta
Muut koneet ja kalusto	3–5 vuotta

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan muuttuviin menoihin, hankintahintaan tai sitä alempaan todennäköiseen luovutus- tai jälleenhankintahintaan. Vaihto-omaisuuden hinnoittelussa käytetään painotettua keskihintaa.

Rahoitusarvopaperit

Sijoitukset rahamarkkinarahastoihin kirjataan jälleenhankintahintaan. Sijoitukset sijoitus- ja yritystodistuksiin kirjataan hankintameno, koska jälleenhankintahinnan ja hankintamenon erotus ei ole merkittävä.

Tuloutusperiaatteet

Suoritteiden myynti tuloutetaan luovutushetkellä ja tuotot palveluista kirjataan, kun palvelut on suoritettu.

Asiakailta laskutettavat ja muille puhelinyhtiöille sellaiseen tilitettävät yhdysliikennemaksut esitetään myyntituotosten vähennyseränä (KILA 1995/1325).

Liiketoiminnan muissa tuotoissa esitetään liiketoiminnan sekä aineettoman ja aineellisen käyttöomaisuuden myyntivoitot, saadut avustukset ja huoneistojen vuokratuotot. Liiketoiminnan muissa kuluissa esitetään aineettoman ja aineellisen käyttöomaisuuden myyntitappiot. Käyttöomaisuuteen kuuluvien sijoitusten myyntivoitot ja -tappiot esitetään rahoitustuotoissa ja -kuluissa.

Tutkimus ja kehitys

Tutkimusmenot kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi. Tuotekehitysmenot kirjataan taseeseen siitä lähtien, kun tuote on teknisesti toteutettavissa, se voidaan hyödyntää kaupallisesti ja tuotteesta odotetaan saatavan vastaista taloudellista hyötyä. Muussa tapauksessa kehitysmenot kirjataan vuosikuluksi. Aiemmin kuluksi kirjattuja kehittämismenoja ei aktivoida taseeseen myöhemmin.

Tuotekehitysprojekteja varten saadut julkiset avustukset ym. merkitään liiketoiminnan muihin tuottoihin, kun tuotekehitysmeno kirjataan vuosikuluksi. Mikäli julkinen avustus liittyy aktivoitavaan tuotekehitysmenoon, saatu avustus vähentää aktivoitavaa hankintamenoa.

Vastaiset menot ja menetykset

Vastaiset menot ja menetykset, jotka kohdistuvat päättyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen ja joiden toteutumista pidetään varmana tai todennäköisenä ja joita vastaava tulo ei ole varma eikä todennäköinen, kirjataan kuluksi tuloslaskelman asianomaiseen kuluerään. Kun niiden täsmällistä määrää tai toteutumisajankohtaa ei tiedetä, ne esitetään taseessa pakollisissa varauksissa. Muussa tapauksessa ne esitetään siirtovelloissa.

Tuloverot

Tilikaudelle kuuluvat tuloverot jaksotetaan ja kirjataan tuloslaskelmaan. Tilinpäätökseen ei ole kirjattu laskennallisia verovelkoja ja -saamisia.

1. Liikevaihto

milj. euroa	2017	2016
Myyntituotot	1 515,3	1 450,5
Yhdysliikennemaksut ja muut oikaisuerät	-63,4	-62,6
	1 451,9	1 387,9
Maantieteellinen jakauma		
Suomi	1 427,6	1 362,0
Muu Eurooppa	22,8	23,2
Muut maat	1,6	2,7
	1 451,9	1 387,9

2. Liiketoiminnan muut tuotot

milj. euroa	2017	2016
Myyntivoitot pysyvistä vastaavista	2,4	0,6
Muut ¹⁾	8,2	8,2
	10,6	8,8

¹⁾ Muut tuottoerät sisältävät pääasiassa huoneistojen vuokratuottoja, tytäryhtiöiltä veloitettuja hallintopalvelutuottoja sekä muita tavanomaisia liiketoiminnan ulkopuolisia tuottoja.

3. Materiaalit ja palvelut

milj. euroa	2017	2016
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	248,4	218,5
Varastojen muutos	-7,4	-1,1
	241,0	217,4
Ulkopuoliset palvelut	342,0	334,0
	583,0	551,4

4. Henkilöstökulut

milj. euroa	2017	2016
Palkat ja palkkiot	164,7	154,8
Eläkekulut	29,0	27,1
Muut henkilösivukulut	5,3	7,2
	199,0	189,0
Henkilöstö keskimäärin	2 625	2 563
Toimitusjohtajalle maksetut palkat ja palkkiot, euroa	2017	2016
Kuukausipalkat	542 100,00	546 781,84
Tulospalkkiot	332 937,00	351 261,00
Luontoisedut	13 974,82	9 132,16
Osakeperusteiset maksut ⁽¹⁾	956 768,69	947 863,00
	1 845 780,51	1 855 038,00

¹⁾ Osakepalkkiojärjestelmien puitteissa toimitusjohtajalle on allokoitu osakkeita, joiden maksimipalkkio vastaa 186 650 osaketta. Ks. konsernitilinpäätöksen liitetieto 7.

Elisan toimitusjohtajalla on johtajasopimuksen mukaisesti oikeus jäädä eläkkeelle 60 vuoden iässä. Eläkejärjestely on maksuperusteinen. Eläke-etuuteen sisältyy vapaakirjaoikeus. Ks. konsernitilinpäätöksen liitetieto 7.

Hallituksen palkat ja palkkiot, euroa	2017	2016
Petteri Koponen	68 500,00	69 000,00
Clarisse Berggårdh	68 000,00	54 000,00
Raimo Lind	116 500,00	117 000,00
Leena Niemistö	68 000,00	69 000,00
Jaakko Uotila	16 500,00	70 500,00
Seija Turunen	80 000,00	82 500,00
Antti Vasara	51 500,00	
Mika Vehviläinen	78 500,00	80 500,00
	547 500,00	542 500,00

Vuonna 2017 yhtiökokous päätti seuraavat hallituksen kuukausipalkkiot: puheenjohtajalle 9 000 euroa, varapuheenjohtajalle ja tarkastusvaliokunnan puheenjohtajalle 6 000 euroa ja jäsenelle 5 000 euroa. Lisäksi maksetaan kokouspalkkiota 500 euroa/henkilö. Tammi-maaliskuun kuukausipalkkioilla on hankittu Elisan osakkeita 31.3.2017 ja huhti-syyskuun kuukausipalkkioilla 23.10.2017. Palkkioista on ensin vähennetty 60 prosentin laskennallinen ennakonpidätys. Loka-joulukuun osalta osakkeiden hankinta tulee tapahtumaan 23.4.2018. Ennen vuotta 2014 hankituilla osakkeilla on neljän vuoden luovutusrajoitus, joka kuitenkin päättyy hallituksen jäsenyyden päättyessä.

5. Poistot ja arvonalentumiset

milj. euroa	2017	2016
Aineettomista hyödykkeistä	78,5	65,9
Aineellisista hyödykkeistä	160,9	153,3
	239,4	219,2

Tase-eräkohtainen erittely poistoista sisältyy liitetietoon 10.

6. Tilintarkastajan palkkiot

milj. euroa	2017	2016
Tilintarkastus	0,1	0,2
Veroneuvonta	0,1	0,0
Muut palvelut	0,1	0,2
	0,3	0,5

7. Rahoitustuotot ja -kulut

milj. euroa	2017	2016
Korkotuotot ja muut rahoitustuotot		
Osinkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	0,6	0,7
Osakkuusyrityksiltä	0,0	0,6
Muilta	0,1	0,5
	0,7	1,7
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	2,3	1,2
Luovutusvoitot sijoituksista ¹⁾	34,6	0,5
Muilta	3,3	1,3
	40,2	3,0
	40,9	4,7
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	-4,6	-3,8
Arvonalentumiset konserniyrityksistä	-8,2	
Muille	-21,3	-27,6
Arvonalentumiset	0,0	0,0
	-34,1	-31,4
	6,8	-26,7

¹⁾ Comptel Oyj:n osakkeiden myyntivoitto

8. Tilinpäätössiirrot

milj. euroa	2017	2016
Poistoeron muutos	2,4	0,5
Saadut konserniavustukset	8,7	10,6
Annetut konserniavustukset	-2,0	-3,8
	9,1	7,3

9. Tuloverot

milj. euroa	2017	2016
Varsinaisesta toiminnasta	-62,0	-59,7
Aikaisemmilta tilikausilta	0,0	0,0
	-62,0	-59,7

10. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

2017 milj. euroa	Aineettomat hyödykkeet					Yhteensä
	Kehittämismenot	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Muut pitkävaikutteiset menot	Keskeneräiset hankinnat	
Hankintameno 1.1.2017	26,8	76,1	812,0	408,7	33,4	1 356,9
Fuusiossa siirtynyt		9,1		0,2		9,3
Lisäykset	2,0	1,8	56,2	25,4	6,1	91,4
Vähennykset	-0,1	0,0			-0,3	-0,5
Siirrot erien välillä	0,5	21,9		5,8	-27,2	1,0
Hankintameno 31.12.2017	29,1	108,8	868,2	440,2	11,9	1 458,2
Kertyneet poistot 1.1.2017	23,6	40,7	543,3	336,0		943,5
Fuusiossa siirtynyt		3,1		0,1		3,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		0,0		0,0		0,0
Tilikauden poisto	2,3	11,6	38,3	26,1		78,2
Kertyneet poistot 31.12.2017	25,8	55,4	581,5	362,2		1 024,9
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	3,3	53,4	286,7	78,0	11,9	433,3

2017 milj. euroa	Aineelliset hyödykkeet					Yhteensä
	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	
Hankintameno 1.1.2017	6,7	177,2	3 058,9	35,1	27,0	3 305,0
Fuusiossa siirtynyt	1,2	2,9	50,2		1,9	56,2
Lisäykset	0,1	4,9	149,0	0,0	25,1	179,1
Vähennykset	0,0	-1,6	-10,9			-12,5
Siirrot erien välillä	0,2	2,1	15,1		-18,5	-1,0
Hankintameno 31.12.2017	8,2	185,5	3 262,4	35,1	35,5	3 526,8
Kertyneet poistot 1.1.2017		99,2	2 565,3	34,4		2 698,9
Fuusiossa siirtynyt		0,6	17,4			18,0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		-0,6	-10,5			-11,2
Tilikauden poisto		8,7	152,2	0,0		160,9
Kertyneet poistot 31.12.2017		107,9	2 724,3	34,4		2 866,6
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	8,2	77,6	538,1	0,7	35,5	660,2

2016 milj. euroa	Aineettomat hyödykkeet					Yhteensä
	Kehittämismenot	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Muut pitkävaikutteiset menot	Keskeneräiset hankinnat	
Hankintameno 1.1.2016	25,1	73,0	809,9	368,8	22,4	1 299,2
Lisäykset	1,3	3,7	2,1	25,1	24,8	57,0
Vähennykset		0,0		0,0	0,0	-0,1
Siirrot erien välillä	0,4	-0,6		14,8	-13,8	0,7
Hankintameno 31.12.2016	26,8	76,1	812,0	408,7	33,4	1 356,9
Kertyneet poistot 1.1.2016	20,9	34,2	508,8	313,8		877,6
Tilikauden poisto	2,7	6,6	34,5	22,2		65,9
Kertyneet poistot 31.12.2016	23,6	40,7	543,3	336,0		943,5
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	3,2	35,3	268,7	72,8	33,4	413,4

2016 milj. euroa	Aineelliset hyödykkeet					Yhteensä
	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	
Hankintameno 1.1.2016	6,6	171,5	2 932,6	35,1	21,4	3 167,2
Lisäykset	0,1	4,6	123,5		20,7	148,9
Vähennykset	0,0	0,0	-10,4			-10,4
Siirrot erien välillä	0,0	1,2	13,1		-15,1	-0,7
Hankintameno 31.12.2016	6,7	177,2	3 058,9	35,1	27,0	3 305,0
Kertyneet poistot 1.1.2016		90,6	2 430,8	34,3		2 555,7
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		0,0	-10,1			-10,1
Tilikauden poisto		8,6	144,6	0,0		153,3
Kertyneet poistot 31.12.2016		99,2	2 565,3	34,4		2 698,9
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	6,7	78,0	493,6	0,8	27,0	606,1

11. Sijoitukset

2017 milj. euroa	Osakkeet			Saamiset	Yhteensä
	Konserni- yhtykset	Osakkuus- yhtykset	Muut yhtykset	Konserni- yhtykset	
Hankintameno 1.1.2017	339,1	5,9	20,0	7,0	372,1
Fuusiossa siirtynyt		0,3	0,5		0,8
Lisäykset	171,8		2,9	0,0	174,6
Vähennykset	-105,7		-8,9	-0,3	-114,9
Siirrot erien välillä				0,1	0,1
Hankintameno 31.12.2017	405,2	6,2	14,4	6,8	432,7
Arvonalentumiset 1.1.2017	-0,5		-4,1	-0,1	-4,7
Lisäykset	0,0				0,0
Vähennykset	0,2			0,1	0,2
Arvonalentumiset 31.12.2017	-0,4		-4,1	0,0	-4,5
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	404,8	6,2	10,3	6,8	428,2

Luettelo konserni- ja osakkuusyhtyksistä löytyy konsernitilinpäätöksen liitetiedosta 35.

2016 milj. euroa	Osakkeet			Saamiset	Yhteensä
	Konserni- yhtykset	Osakkuus- yhtykset	Muut yhtykset	Konserni- yhtykset	
Hankintameno 1.1.2016	304,7	13,2	20,0	7,0	344,9
Lisäykset	46,8	8,6	0,0	2,0	57,3
Vähennykset	-14,3	-15,8	0,0	0,0	-30,1
Siirrot erien välillä	2,0	0,0	0,0	-2,0	0,0
Hankintameno 31.12.2016	339,1	5,9	20,0	7,0	372,1
Arvonalentumiset 1.1.2016	-0,5		-4,1	-0,1	-4,7
Arvonalentumiset 31.12.2016	-0,5		-4,1	-0,1	-4,7
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	338,6	5,9	15,9	7,0	367,4

12. Vaihto-omaisuus

milj. euroa	2017	2016
Aineet ja tarvikkeet	14,5	8,3
Valmiit tuotteet/tavarat	36,1	34,7
	50,6	43,0

13. Pitkäaikaiset saamiset

milj. euroa	2017	2016
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Lainasaamiset	1,8	68,1
Saamiset muilta		
Lainasaamiset		0,1
Myyntisaamiset	62,5	55,7
Siirtosaamiset ¹⁾	19,0	13,3
Muut saamiset	0,2	
	81,7	69,2
	83,5	137,3
¹⁾ Erittely siirtosaamisista		
Vuokraennakot	8,0	8,5
Lainojen emissiotappiot ja kulut	10,5	4,2
Muut	0,5	0,7
	19,0	13,3

14. Lyhytaikaiset saamiset

milj. euroa	2017	2016
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Lainasaamiset	9,5	18,6
Myyntisaamiset	5,8	6,4
Siirtosaamiset	1,1	1,9
Muut saamiset	10,5	10,6
	26,9	37,5
Saamiset osakkuusyrityksiltä		
Myyntisaamiset	0,1	0,2
	0,1	0,2
Saamiset muilta		
Myyntisaamiset	282,3	261,8
Lainasaamiset	1,3	168,6
Siirtosaamiset ¹⁾	35,8	23,6
Muut saamiset	4,9	18,6
	324,3	472,7
	351,3	510,4
¹⁾ Erittely siirtosaamisista		
Korot	0,1	0,2
Vuokraennakot	1,6	1,8
Lainojen emissiotappiot ja kulut	3,6	2,2
Verot	0,8	1,9
Muut liikekulujen menoennakot	29,6	17,5
	35,8	23,6

15. Oma pääoma

milj. euroa	2017	2016
Osakepääoma 1.1.	83,0	83,0
Osakepääoma 31.12.	83,0	83,0
Omien osakkeiden rahasto 1.1.	-142,7	-145,4
Omien osakkeiden luovutus	2,7	2,7
Omien osakkeiden rahasto 31.12.	-140,0	-142,7
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	77,8	77,8
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	77,8	77,8
Vararahasto 1.1.	3,4	3,4
Vararahasto 31.12.	3,4	3,4
Edellisten tilikausien voittovarot 1.1.	381,6	401,0
Osingonjako	-239,6	-223,5
Vanhojen osinkovelkojen palautus	0,5	0,4
Omien osakkeiden luovutus	-2,7	-2,7
Edellisten tilikausien voittovarot 31.12.	139,8	175,2
Tilikauden voitto	239,6	206,3
	403,6	403,1
Laskelma voitonjakokelpoisista varoista		
Edellisten tilikausien voittovarot	139,8	175,2
Omien osakkeiden rahasto	-140,0	-142,7
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	77,8	77,8
Kehittämismenot	-8,2	-3,2
Tilikauden voitto	239,6	206,3
	309,0	313,5

16. Pakolliset varaukset

milj. euroa	2017	2016
Eläkevaraukset	2,8	3,2
Muut pakolliset varaukset ¹⁾	6,2	2,4
	9,0	5,5

¹⁾ Muut pakolliset varaukset koostuvat irtisanottujen henkilöiden työvelvoitteettoman ajan palkoista henkilösivukuluineen ja varautumisesta muihin liiketoiminnan kuluihin.

Vuonna 2017 varauksia käytettiin 3,6 (3,3) miljoonaa euroa ja peruutettiin 1,7 (1,3) miljoonaa euroa.

17. Pitkäaikainen vieras pääoma

milj. euroa	2017	2016
Korollinen		
Velat saman konsernin yrityksille		
Muut velat		26,0
Velat muille		
Joukkovelkakirjalainat	780,0	600,0
Lainat rahoituslaitoksilta	150,0	209,1
Eläkesäätiölainat		1,0
	930,0	810,1
	930,0	836,1
Koroton		
Velat muille		
Ostovelat	13,2	17,6
Siirtovelat ¹⁾	6,6	7,5
	19,8	25,1
	949,8	861,2
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua		
Joukkovelkakirjalainat	300,0	
Lainat rahoituslaitoksilta	150,0	150,0
Eläkesäätiölainat		0,6
	450,0	150,6
¹⁾ Erittely siirtoveloista		
Vuokraennakot	6,6	7,5

18. Lyhytaikainen vieras pääoma

milj. euroa	2017	2016
Korollinen		
Velat saman konsernin yrityksille		
Konsernitilivelka	102,5	145,2
Muut velat	26,2	26,0
	128,7	171,2
Velat muille		
Lainat rahoituslaitoksilta	59,1	139,1
Yritystodistukset	115,0	199,0
	174,1	338,1
	302,7	509,3
Koroton		
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	14,5	8,7
Siirtovelat	0,0	0,1
Muut velat	2,1	3,8
	16,6	12,5
Velat osakkuusyrityksille		
Ostovelat	0,1	0,4
	0,1	0,4
Velat muille		
Saadut ennakot	0,7	1,3
Ostovelat	162,6	130,8
Siirtovelat ¹⁾	50,3	46,9
Muut velat	51,9	61,4
	265,5	240,4
	282,2	253,4
	585,0	762,7
¹⁾ Erittely siirtoveloista		
Palkat ja palkkiot henkilösivukuluineen	37,4	34,6
Korot	11,1	9,8
Välittömät verot	0,1	
Vuokraennakot	1,2	1,3
Tuloennakot	0,5	1,0
Muut	0,1	0,3
	50,3	46,9

19. Annetut vakuudet, vastuusitoumukset ja muut vastuut

Vakuudet

milj. euroa	2017	2016
Omasta puolesta annetut		
Pankkitalletukset	2,3	0,5
Takaukset		1,1
Pantatut arvopaperit		0,1
Muiden puolesta annetut		
Takaukset	0,5	0,5
	2,8	2,2

Leasing- ja vuokrasopimusvastuut

milj. euroa	2017	2016
Televerkon leasingvastuut ⁽¹⁾		
Yhden vuoden kuluessa erääntyvät	0,2	0,2
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua erääntyvät	0,3	0,5
	0,5	0,8
Muut leasingvastuut ⁽²⁾		
Yhden vuoden kuluessa erääntyvät	5,7	5,7
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua erääntyvät	8,3	10,3
	14,0	16,1
Takaisinostovastuut yhteensä ⁽³⁾	0,0	0,0
Remburssivastuu	0,1	0,1
Vuokravastuut kiinteistöistä ⁽⁴⁾		
Yhden vuoden kuluessa erääntyvät	24,4	24,7
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua erääntyvät	40,5	37,8
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät	87,7	97,6
	152,6	160,1
	167,1	177,0

¹⁾ Koostuu eräistä yksilöidyistä mobiiliverkon laitteista sekä runkoverkkoyhteyksien käyttöoikeuskorvauksista.

²⁾ Leasingvastuut koostuvat pääosin autoista ja it-laitteistoista.

³⁾ Takaisinostovastuut liittyvät pääosin televerkon leasingrahoitteisiin laitteisiin sekä asiakkaiden leasingrahoituksella rahalaitoksilta ostamiin päätelaitteisiin.

⁴⁾ Vuokravastuut kiinteistöistä koostuvat liike-, toimi- ja teletilojen vuokrasopimuksista.

Vuokravastuut on esitetty nimellismäärään.

Vuokravastuut ovat arvonlisäverottomia lukuun ottamatta autoleasing-vastuita.

Johdannaissopimukset

milj. euroa	2017	2016
Sähköjohdannainen		
Nimellisarvo	2,4	4,3
Käypä arvo	-0,2	-0,8

Elisa suojaa sähköostoja fyysisillä ostosopimuksilla ja johdannaisilla. Sähkön hintariskiä tarkastellaan 5 vuoden aikajänteellä. Sähköjohdannaisissa noudatetaan suojauslaskentaa.

Sähköostojen suojausaste seuraavien vuosien hankinnoista, %

	2017	2016
0-1 vuotta	81,3	91,3
1-2 vuotta	41,8	46,6
2-3 vuotta	0,0	17,5
3-4 vuotta	0,0	0,0
4-5 vuotta	0,0	0,0

Jos sähkön markkinahinta muuttuisi tilinpäätöspäivän 31.12.2017 tasosta +/- 10 %, olisi vaikutus vuoden 2018 omaan pääomaan +/- 0,2 (0,4) miljoonaa euroa. Muutoksen vaikutus on laskettu ennen veroja.

Kiinteistöinvestoinnit

Kiinteistöinvestointien arvonlisäveron tarkistusvastuu 31.12.2017 on 29,2 (30,5) miljoonaa euroa.

Osakkeet ja osakkeenomistajat

1. Osakepääoma ja osakkeet

Yhtiön maksettu ja kaupparekisteriin merkitty osakepääoma oli tilikauden lopussa 83 033 008 euroa.

Yhtiöjärjestyksen mukainen vähimmäisosakemäärä on 50 000 000 kappaletta ja enimmäismäärä 1 000 000 000 kappaletta. Tilikauden päättyessä Elisa Oyj:n osakkeiden lukumäärä oli 167 335 073. Kaikki osakkeet ovat samanlaisia.

2. Hallituksen valtuutukset

Yhtiökokous 31.3.2016 päätti valtuuttaa hallituksen päättämään uusien osakkeiden antamisesta, yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovuttamisesta ja/tai osakeyhtiölain 10 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamisesta seuraavasti: Valtuutuksen nojalla hallitus voi yhdellä tai useammalla päätöksellä antaa osakkeita enintään 15 000 000 kappaletta. Osakeanti sekä erityisten oikeuksien nojalla annettavat osakkeet sisältyvät edellä määritellyyn enimmäismäärään. Enimmäismäärä on noin 9 prosenttia yhtiön kaikista osakkeista tällä hetkellä. Osakeanti voi olla maksullinen tai maksuton ja voidaan tehdä myös yhtiölle itselleen. Valtuutus oikeuttaa toteuttamaan annin suunnattuna. Valtuutusta voidaan käyttää yrityshankintojen tai muiden yhtiön liiketoimintaan kuuluvien järjestelyiden toteuttamiseksi, investointien rahoittamiseksi, yhtiön rahoitusrakenteen parantamiseksi tai muihin hallituksen päättämiin tarkoituksiin. Hallituksella on oikeus päättää kaikista muista osakkeiden antamiseen liittyvistä seikoista. Valtuutus on voimassa 30.6.2018 saakka, ja se päättyi 2.4.2014 varsinaisen yhtiökokouksen hallitukselle antaman vastaavan valtuutuksen.

Yhtiökokous 6.4.2017 valtuutti hallituksen lisäksi päättämään omien osakkeiden hankkimisesta seuraavin ehdoin: Hallitus voi päättää enintään 5 000 000 oman osakkeen hankkimisesta tai pantiksi ottamisesta yhtiön vapaalla omalla pääomalla. Hankkiminen voi tapahtua yhdessä tai useammassa erässä. Osakkeiden hankintahinta on enintään hankintahetkellä osakkeesta säännellyllä markkinalla tapahtuvassa kaupankäynnissä maksettava korkein hinta. Omien osakkeiden hankinnan toteuttamisessa voidaan tehdä pääomamarkkinoilla tavanomaisia johdannais-, osakelainaus- tai muita sopimuksia lain ja määräysten puitteissa. Valtuutus oikeuttaa hallituksen päättämään hankkimisesta muuten kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa (suunnattu hankkiminen). Osakkeet voidaan hankkia käytettäväksi yrityshankintojen tai muiden yhtiön liiketoimintaan kuuluvien järjestelyiden toteuttamiseksi, yhtiön rahoitusrakenteen parantamiseksi, osana yhtiön kannustinjärjestelmän toteuttamista tai muutoin edelleen luovutettavaksi tai mitätöitäväksi. Hallituksella on oikeus päättää kaikista muista osakkeiden hankkimiseen liittyvistä seikoista. Valtuutus on voimassa 30.6.2018 saakka, ja se päättyi 31.3.2016 varsinaisen yhtiökokouksen hallitukselle antaman valtuutuksen omien osakkeiden hankkimiseen.

3. Omat osakkeet, osakeannit ja osakkeiden mitätöinti

Tilikauden alussa Elisa Oyj omisti 7 715 129 omaa osaketta.

Varsinainen yhtiökokous 6.4.2017 valtuutti hallituksen omien osakkeiden hankkimiseen. Valtuutukset koskevat korkeintaan 5 000 000 omaa osaketta. Elisa Oyj ei hankkinut omia osakkeita valtuutuksen perusteella.

Elisa luovutti tilikauden aikana 135 626 omaa osaketta ja yhteistililtä siirrettiin 221 894 osaketta.

Tilikauden päättyessä Elisa Oyj omisti 7 801 397 omaa osaketta.

Elisan omistamilla Elisa Oyj:n osakkeilla ei ole merkittävää vaikutusta omistuksen ja äänivallan jakautumiseen yhtiössä. Niiden osuus kaikista yhtiön osakkeista ja äänistä on 4,66 prosenttia.

4. Hallituksen ja toimitusjohtajan osakkeenomistus

Elisa Oyj:n hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan omistamien osakkeiden kokonaismäärä 31.12.2017 oli 113 428 kappaletta osakkeita ja ääniä, ja niiden osuus kaikista yhtiön osakkeista ja äänistä oli 0,07 prosenttia.

5. Kurssikehitys

Elisa Oyj:n osakkeen päätöskurssi 31.12.2017 oli 32,72 euroa. Vuoden ylin noteeraus oli 36,94 euroa, alin 30,42 euroa ja keskimurssi 33,74 euroa.

Tilikauden lopussa Elisa Oyj:n kokonaisosakekannan markkina-arvo oli 5 475,2 miljoonaa euroa.

6. Noteeraus ja vaihto

Elisa Oyj:n osake noteerataan NASDAQ OMX Helsingin päälistalla kaupankäyntitunnuksella ELISA. Osaketta vaihdettiin NASDAQ OMX Helsingissä ajalla 1.1.—31.12.2017 kaikkiaan 104 466 903 kappaletta 3 525 miljoonan euron kokonaishintaan. Vaihto oli 62,4 prosenttia tilikauden lopun kokonaisosakemäärästä.

7. Osakkeenomistuksen jakautuminen omistajaryhmittäin 31.12.2017

	Osakkeita	Osuus kaikista osakkeista, %
1 Yksityiset yritykset	21 504 512	12,85
2 Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	2 479 275	1,48
3 Julkisyhteisöt	11 539 836	6,90
4 Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	5 921 285	3,54
5 Kotitaloudet	43 035 464	25,72
6 Ulkomaat	2 404 921	1,44
7 Hallintarekisteröidyt	72 648 383	43,41
Elisa Oyj	7 801 397	4,66
	167 335 073	100,00

8. Osakkeenomistuksen jakautuminen suuruusluokittain 31.12.2017

Osakkeiden määrä	Omistuksia	%	Osakkeita	%
1-100	36 729	19,16	1 861 364	1,11
101-1 000	149 846	78,16	32 611 860	19,49
1 001-10 000	4 862	2,54	11 494 039	6,87
10 001-100 000	253	0,13	6 537 659	3,91
100 001-1 000 000	28	0,01	6 350 368	3,80
1 000 001-	7	0,00	27 808 657	16,62
Hallintarekisteröidyt			72 648 383	43,41
	191 725	100,00		
Elisa Oyj -yhteistili ¹⁾			221 346	0,13
Elisa Oyj			7 801 397	4,66
Liikkeeseenlaskettu määrä			167 335 073	100,00

¹⁾ Yhteistilille on siirretty ne osakkeet, joita ei ole siirretty omistajiensa arvo-osuustileille arvo-osuusjärjestelmään siirtymisen yhteydessä tai sen jälkeen.

9. Suurimmat osakkeenomistajat 31.12.2017

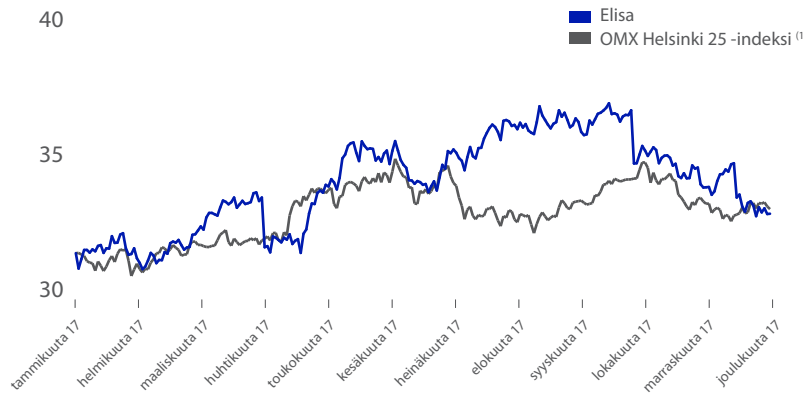
	Nimi	Osakkeita	%
1	Solidium Oy	16 802 800	10,04
2	Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Varma	5 181 976	3,10
3	Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	2 094 718	1,25
4	Schweizerische Nationalbank	1 374 473	0,82
5	Valtion Eläkerahasto	1 230 000	0,74
6	Helsingin kaupunki	1 124 690	0,67
7	Stiftelsen för Åbo Akademi	500 500	0,30
8	Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo	493 000	0,29
9	Folketrygdfondet	480 000	0,29
10	Sigrid Juselius Stiftelse	352 000	0,21
11	Svenska Litteratursällskapet i Finland	350 300	0,21
12	Föreningen Konstsamfundet r.f.	339 000	0,20
13	Samfundet Folkhälsan i Svenska Finland rf	315 263	0,19
14	Sijoitusrahasto Nordea Suomi Indeksirahasto	296 793	0,18
15	Sijoitusrahasto Seligson & Co	286 999	0,17
16	Vantaan Kaupunki	258 738	0,15
17	KPY Sijoitus Oy	257 163	0,15
18	OP-Henkivakuutus Oy	233 484	0,14
19	Odin Finland	224 618	0,13
20	Sijoitusrahasto Nordea Pro Suomi	223 628	0,13
		32 420 143	19,37
	Elisa Oyj	7 801 397	4,66
	Elisa Oyj:n Henkilöstörahasto	99 889	0,06
	Elisa Oyj -yhteistili ¹⁾	221 346	0,13
	Hallintarekisteröidyt	72 648 383	43,41
	Muut kuin mainitut	54 143 915	32,36
		167 335 073	100,00

¹⁾ Yhteistilille on siirretty ne osakkeet, joita ei ole siirretty omistajiensa arvo-osuustilille arvo-osuusjärjestelmään siirtymisen yhteydessä tai sen jälkeen.

BlackRock Inc. antoi Arvopaperimarkkinalain 9. luvun 5 pykälän mukaisen ilmoituksen, että sen ja sen hallinnoimien rahastojen omistus Elisa Oyj:ssä 27.2.2017 oli osakkeilla 8 533 440 ja rahoitusvälineillä 1 232 577 osaketta yhteensä 9 766 017 osaketta, mikä vastaa 5,84 % yhtiön osakkeista.

10. Kurssikehitys päivittäin

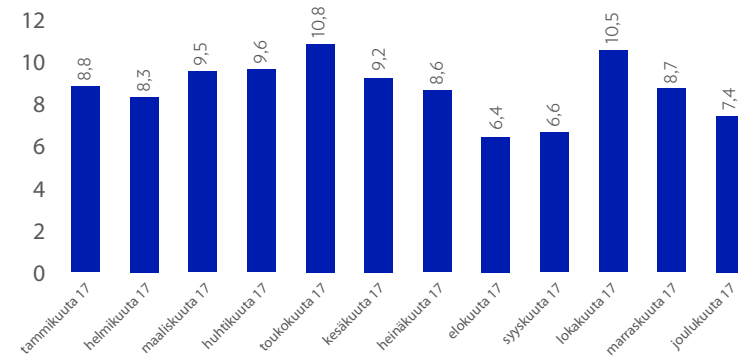
Päätöskurssi, euroa

¹⁾ Suhteutettuna Elisan kurssiin.

11. Osakevaihto

Milj. kpl/kuukausi

Osakkeiden vaihtomäärät perustuvat NASDAQ OMX Helsingin kaupankäyntiin. Elisan osakkeilla käydään kauppaa myös vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla.

Hallituksen esitys voittovarojen käyttämisestä

Emoyhtiön oma pääoma taseen 31.12.2017 mukaan on 403 571 939,67 euroa, josta voitonjakokelpoiset varat ovat 308 971 201,57 euroa.

Emoyhtiön voitto tilikaudelta 1.1.—31.12.2017 on 239 553 551,31 euroa.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että voitonjakokelpoiset varat käytetään seuraavasti:

- osinkona jaetaan 1,65 euroa/osake eli yhteensä 263 230 565,40 euroa
- emoyhtiön hallussa oleville osakkeille ei jaeta osinkoa
- jätetään omaan pääomaan 45 740 636,17 euroa.

TOIMINTAKERTOMUKSEN JA TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

Helsingissä tammikuun 30. päivänä 2018

Raimo Lind
hallituksen puheenjohtaja

Clarisse Berggårdh

Petteri Koponen

Leena Niemistö

Seija Turunen

Antti Vasara

Mika Vehviläinen

Veli-Matti Mattila
toimitusjohtaja

Tilintarkastuskertomus

ELISA OYJ:N YHTIÖKOKOUKSELLE

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Elisa Oyj:n (y-tunnus 0116510-6) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2017. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenvedon merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti,
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntomme on ristiriidaton tarkastusvaliokunnalle annetun lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emoyhtiölle ja konserniyrityksille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 8.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Olennaisuus

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Olennaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyyksien vaikutusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätökseen kokonaisuutena. Olennaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisten virheellisyyksien suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisyydet, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa. EU-asetuksen 537/2014 10 artiklan 2 c -kohdan mukaiset merkittävät olennaisen virheellisyyden riskit sisältyvät alla kuvattuihin tilintarkastuksen kannalta keskeisiin seikkoihin.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessa huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän on sisältynyt arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoituksellisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riski.

Liikearvon, 1 014 milj. euroa, arvostaminen
(Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet sekä liitetieto 15)

- Konsernitaseessa on merkittävä liikearvo, joka liittyy tehtyihin yrityshankintoihin. Liikearvon määrä vastaa suuruusluokaltaan konsernin omaa pääomaa.
 - Liikearvo on vuosittaisen arvonalentumistestauksen kohteena ja yhtiö laatii tilinpäätöstä varten tai myös muutoin jos on tarvetta liikearvon rahavirtaperusteiset arvonalentumistestauslaskelmat ja herkkyyshanalyysit.
 - Testauksen perustana oleviin rahavirtaennusteisiin liittyy merkittävä määrä johdon arvioita, jotka koskevat erityisesti liikevaihdon kasvua, kannattavuutta ja diskonttauskorkoa.
 - Testauksissa käytettäviin ennusteisiin liittyvästä johdon harkinnasta ja tasearvon merkittävyydestä johtuen liikearvo on tilintarkastuksessa keskeinen seikka.
- Olemme arvioineet kriittisesti niitä johdon perusteita ja oletuksia, joiden mukaan tulevien vuosien rahavirtaennusteet on laadittu. Lisäksi olemme verranneet edellisinä vuosina tehtyjä johdon arvioita toteumatietoihin saadaksemme käsityksen arviointimenetelmien luotettavuudesta.
 - Laskelmien arvioinnissa ovat olleet mukana KPMG:n arvonnäilytyksen asiantuntijat, jotka ovat arvioineet diskonttauskoron asianmukaisuutta, laskelmien teknistä oikeellisuutta sekä käytettyjä oletuksia suhteessa markkina- ja toimialakohtaisiin tietoihin.
 - Lisäksi olemme arvioineet liikearvon herkkyyshanalyysin riittävyttä sekä arvonalentumistestauslaskelmiin liittyvien konsernitilinpäätöksen liitetietojen esittämisen asianmukaisuutta.

Myyntituottojen, 1 787 milj. euroa, tulouttaminen (Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet sekä liitetieto 1)

- Myyntituotot tuloutetaan, kun palvelu tuotetaan asiakkaalle tai kun tavaran omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle.
- Myyntituottojen kirjauksiin liittyvä järjestelmäympäristö on monimutkainen, ja laskutus- tapahtumien lukumäärä on suuri sisältäen laajan tuotevalikoiman. Toimialalle on lisäksi tunnusomaista lyhyellä aikavälillä tapahtuvat hinta- ja sopimusmuutokset.
- Suuresta tapahtumamäärästä johtuen myyntiin sisältyy riski virheellisestä tuloutus- ajankohdasta.
- Myyntituottojen jaksotukset ovat osin riippuvaisia johdon kokemuseräisistä arvioista.
- Olemme arvioineet myynnin järjestelmäympäristöä ja laskutuksen keskeisimpiä kontrolleja liikevaihdon täydellisyyden ja oikeellisuuden kannalta.
- Valtaosa yhtiön myyntilaskuaineistosta kulkee yhden tietojärjestelmän kautta, jonka kontrolliympäristön luotettavuuteen olemme perehtyneet mm. arvioimalla järjestelmän käyttövaltuushallintaa sekä varmistuksia ja palautuksia sekä testaamalla keskeisimpiä laskutuksen sovelluskontrolleja.
- Lisäksi olemme arvioineet myynnin kontrolliympäristöön liittyvää yhtiön sisäistä valvontaa sekä yhtiön liiketoimintayksiköiden kuukausikohtaista liikevaihtoseurantaa.
- Kontrollitoimenpiteiden lisäksi olemme suorittaneet aineistotarkastustoimenpiteitä myynnin täydellisyyden ja oikeellisuuden arvioimiseksi myynnin jaksotuksia läpikäymällä.

Investoinnit (Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet sekä liitetiedot 14 ja 15)

- Yhtiö investoi merkittävästi erityisesti omaan tietoliikenneverkkoonsa ja IT-ympäristöihin mahdollistaakseen liiketoiminnan kilpailukykyisyyden.
- Yhtiön investoinnit aineellisiin ja aineettomiin käyttöomaisuushyödykkeisiin ovat yli 200 milj. euroa vuodessa ja täten investoinnit muodostavat merkittävän kokonaisuuden konsernitaseessa.
- Olemme perehtyneet yhtiössä laadittuun vuoden 2017 investointisuunnitelmaan ja seuranneet sen toteumista vuosineljänneksittäin.
- Olemme arvioineet yhtiön sisäisen valvonnan järjestelyjä ja testanneet kontrolleja, jotka liittyvät investointiprojektien hyväksymiseen, valtuuksiin tehdä investointien yksittäisiä tilauksia ja hyväksyä niihin liittyviä ostolaskuja sekä kontrolleja, jotka liittyvät käyttöomaisuuskirjanpidon ylläpitoon.
- Aineistotarkastustoimenpiteet ovat keskittyneet merkittävimpien investointien kirjan- pitokäsittelyn asianmukaisuuden arviointiin. Lisäksi olemme arvioineet keskeneneräisten investointien aktivointiedellytysten täyttymistä ja niiden asianmukaista esittämistapaa konsernitilinpäätöksessä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai

virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.

- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuvissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana 31.3.2004 alkaen yhtäjaksoisesti 14 vuotta. Nykyinen päävastuullinen tilintarkastaja KHT Toni Aaltonen on valittu tehtävään 6.4.2017.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen ja vuosikertomukseen sisältyvän informaation, mutta se ei sisällä tilinpäätöstä eikä sitä koskevaa tilintarkastuskertomustamme. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttöömmme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää, ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttöömmme kyseisen päivän jälkeen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suorittaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntomme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme ennen tilintarkastuskertomuksen antamispäivää käyttöömmme saamaamme muuhun informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiossa on olennainen virheelisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 30. tammikuuta 2018
KPMG OY AB

Toni Aaltonen
KHT